

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: L231, L232, L233 Tantárgy neve: Angol nyelvi alapozó [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Foreign language basics [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: nyelvi sáv	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: L231 Angol nyelvi alapozó [1] [3]: L232 Angol nyelvi alapozó [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A kurzus a hallgatók korábban megszerzett angol nyelvtudását rendszerezi, és arra építve változatos témakörökben fejleszti a hallgatók szókincsét és nyelvtani ismereteit és kommunikatív készségeit (hallás utáni értés, olvasott szöveg megértése, beszéd- és íráskészség). Cél, hogy a hallgatók képesek legyenek valós élethelyzetekben (ismerkedés, bemutatkozás, meghívás, jegyvásárlás, üzleti vásárlás) komplex nyelvtudásukat adekvát módon használni, megérteni másokat és megértetni magukat írásban és szóban.</p> <p>Tematika:</p> <p><i>Angol nyelvi alapozó [1]:</i> Témakörök, készségek: jegyzetelés, szövegrekonstrukció, tartalmi összefoglaló készítése, állítások megfogalmazása, érdeklődés kifejezése, reagálás hallottakra / olvasottakra Nyelvtan: egyszerű jelen, folyamatos jelen, egyszerű múlt folyamatos múlt, mennyiségi kifejezések, névelők, melléknév-fokozás, hasonlító szerkezetek.</p> <p><i>Angol nyelvi alapozó [2]:</i> Témakörök, készségek: téma feldolgozása, összefoglalása, problémafelvetés, érvelés, álláspont kifejtése, indoklás szóban és írásban Nyelvtan: befejezett jelen és egyszerű múlt idők, feltételes mód különböző típusai, segédigék (must, mustn't, needn't)</p> <p><i>Angol nyelvi alapozó [3]:</i> Témakörök, készségek: közvetítés, vélemények ütköztetése, lehetőségek felvázolása, megoldás kidolgozása, közös álláspont elérése Nyelvtan: befejezett múlt idő, függő beszéd, szenvedő szerkezet, segédigék (may, can, can't, could, couldn't).</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	

A témák feldolgozása elsősorban szövegértés, szövegalkotás, illetve társalgás formájában részben az órán közösen, részben egyénileg/önállóan tanórán kívül történik. Elvárt a rendszeres óralátogatás és az órai aktivitás.

Az órák során rendszeresen rövid (írásbeli v. szóbeli) számonkérésre kerül sor, melyek osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Elvárt a rendszeres óralátogatás és az órai aktivitás.

A gyakorlati jegy elemei: órai aktivitás, évközi számonkérések, és a feldolgozott témákból történő beszámoló.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

SOARS, L. & J. – HANCOCK, P.: *Headway, Pre-Intermediate: Student's Book*, 5th Edition, Oxford University Press, Oxford, 2019. ISBN: 9780194527699. www.breakingnewsenglish.com

További ajánlott irodalom:

SOARS, L. & J. – HANCOCK, P.: *Headway, Pre-Intermediate: Workbook*, 5th Edition, Oxford University Press, Oxford, 2019. ISBN: 9780194529143

EASTWOOD, J.: *Oxford Practice Grammar*, Oxford University Press, Oxford, 1992. ISBN: 0-19-431-352-2.

ALEXANDER, L. G.: *Longman English Grammar Practice*, Longman, London – New York, 1990. ISBN: 058-204-500-2.

MURPHY, R.: *Essential Grammar In Use*, Cambridge University Press, Cambridge, 2002. ISBN: 0-521-55928-6.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Rutin szakmai problémákat azonosít, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati hátteret, azokat standard műveletek gyakorlati alkalmazásával megoldja.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Szirmai Erika nyelvtanár

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen Nyelvi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: L101-A/L111-A, L102-A/L112-A, L103/L113 Tantárgy neve: Angol/Német teológiai szakfordítás [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: English/German Translation of Theological Texts [1, 2, 3]	Kreditértéke: 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: konzultáció, konzultáció, konzultáció és óraszám: 3, 3, 3 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők:	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: folyamatos számonkérés (pl. évközi zárthelyi dolgozatok), évközi beszámoló - tematikus prezentációk, fordítási gyakorlatok bemutatása	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: L233/L243 Angol/Német nyelvi alapozó [3] [2]: L101-A/L111-A Angol/Német teológiai szakfordítás [1] [3]: L102-A/L112-A Angol/Német teológiai szakfordítás [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Az előadások célja, hogy elméleti szempontból megalapozza a nyelvi közvetítés gyakorlatát, áttekintse a fordításra vonatkozó különböző elméleteket és modelleket. A tantárgy olyan háttérismereteket közvetít, amelyek birtokában a fordítók képesek feladataikat magas színvonalon, a megrendelő elvárásainak és a fordítás etikai normáinak megfelelően ellátni.

Továbbá: Fordítási alapismeretek megtanítása, egyházi, teológiai szövegek idegen nyelvről magyarra történő fordításának gyakorlása. A hallgatók képesek a teológiai szakkifejezéseket adekvát és releváns módon használni szóban és írásban, rendelkeznek az alapvető fordítástechnikai ismeretekkel. A fordítás technikai ismeretek alkalmazása. A kiválasztott szakszöveg szerzője által megfogalmazott mondanivaló egyértelmű és maradéktalan megfogalmazása a magyar nyelv szabályainak felhasználásával. Mivel szakszövegről van szó, elvárás a szakterületre jellemző szaknyelvi kifejezések alkalmazása.

Tematika:

1. A nyelvészeti fordításelmélet keletkezése
2. A fordítói tevékenység jellege, eszköze, tárgya, a fordítás mint szakma, mint tantárgy, mint kutatási tárgy
3. Fordításelmélet és szociolingvisztika (egyéni beszéd-sajátosságok visszaadása, tájnyelvi jellegzetességek visszaadása)
4. Az ekvivalens nélküli lexika fordítása
5. Fordíthatóság, fordíthatatlanság
6. Fordításelmélet és pszicholingvisztika (percepció és produkció a fordításban)
7. Fordításelmélet és szövegnyelvészet (kohézió és koherencia, informatív, expresszív és operatív szövegek fordítása)

8. A fordítás folyamatának nyelvészeti modelljei (denotatív modell, transzformációs modell)
9. A fordítás folyamatának nyelvészeti modelljei (szemantikai modell, az ekvivalencia szintek modellje)
10. Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben (formális ekvivalencia, szöveg-ekvivalencia).
11. Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben (dinamikus ekvivalencia, az ekvivalencia fogalmának tagadása)
12. A nyelvészeti fordításelmélet legfontosabb képviselői (R. Jakobson, J. Catford, E. Nida, P. Newmark)
13. A nyelvészeti fordításelmélet legfontosabb képviselői (G. Steiner, G. Toury, J. P. Vinay és J. Darbelnet)
14. A fordítás mint kulturális transzfer

Számonkérési és értékelési rendszer:

A fordítandó szöveg kiválasztása egyéni megbeszélés alapján történik, minden diák esetében más. A szövegek kiválasztásában a teológiai tanári kar tagjai adnak útmutatást.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Angol teológiai szakfordítás

Kötelező irodalom:

- KLAUDY K.: *Bevezetés a fordítás elméletébe*, Scholastica, Budapest, 1999, ISBN: 963-859-126-9.
 HELTAI P.: *Mitől fordítás a fordítás? Válogatott fordítástudományi tanulmányok*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2014, ISBN: 978-963-995-549-3.
 DRAHOTA-SZABÓ E.: *Fordíthatóság, fordíthatatlanság és ami közöttük van – A kultúraspecifikus nyelvi elemek átültetéséről*, Grimm Kiadó, Szeged, 2015, ISBN: 978-963-869-6.

További ajánlott irodalom:

- ALBERT S.: *A fővényre épített ház – A fordításelméletek tudomány- és nyelvfilozófiai alapjai*, Áron Kiadó, Budapest, 2011, ISBN: 978-963-921-078-3.
 MUNDAY, J.: *Introducing Translation Studies – Theories and Applications*, Routledge, London – New York, 2001, ISBN: 978-041-558-489-0.

Német teológiai szakfordítás

Kötelező irodalom:

- ZALÁN P.: *Német fordítóiskola*, Corvina, Budapest, 1997, ISBN: 963-134-207-7.
 MOLNÁR J.: *Német fordítástechnika*, Holnap Kiadó, Budapest, 2002, ISBN: 978-963-346-500-4.
 KLAUDY K. – SALÁNKI Á.: *Német-magyar fordítástechnika – A fordítás lexikája és grammatikája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000, ISBN: 978-963-190-353-9.

További ajánlott irodalom:

- STOLZE, R.: *Übersetzungstheorien – Eine Einführung*, Günter Narr Verlag, Tübingen, 2008, ISBN: 978-3-8233-6431-3.
 KUBMAUL, P.: *Verstehen und Übersetzen – Ein Lehr- und Arbeitsbuch*, Günter Narr Verlag, Tübingen, 2007, ISBN: 978-3-8233-6350-7.
 KLAUDY K. (szerk.): *Fordítás és tolmácsolás az ezredfordulón – 30 éves az ELTE BTK Fordító és Tolmácsképző Központja – Jubileumi évkönyv*, Scholastica, Budapest, 2003, (Kurián Ágnes, Szabadi Krisztina vagy Horváth Ildikó tanulmánya), ISBN: 963-861-413-7.

Azoknak a **KKK-ban** előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (*tudás, képesség stb.*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért..

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Csillag Andrea Ilona, főiskolai docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Balog Margit, nyelvtanár

Dr. Csillag Andrea Ilona, főiskolai docens, PhD

Dr. Gaál-Szabó Péter, főiskolai tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Ittész Gábor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen Nyelvi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G011, G012 Tantárgy neve: Beszédművelés és retorika [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Communication Skills and Rhetorics [1, 2,3]	Kreditértéke: 1, 1, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak és óraszám: 15, 15, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: improvizációs feladatok és témakidolgozások	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 65 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: G011 Beszédművelés és retorika [1] [3]: G011 Beszédművelés és retorika [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p><i>Beszédművelés és retorika [1]:</i> A félév során a hallgatók megismerkednek a nyelvhasználattal kapcsolatos legfontosabb nyelvhelyességi kérdésekkel. Az írásbeli nyelvhasználati kultúra mellett kiemelt hangsúlyt kapnak a szóbeli megnyilvánulások. Az első kurzusrész elsősorban beszédtechnikai gyakorlati ismereteket tartalmaz, a második rész részben elméleti ismeretekkel alapozza meg a hallgatók szakmai felkészítését a szóbeli nyelvhasználat terén. Az anyanyelvi műveltséget helyzetgyakorlatokkal fejlesztjük: egyéni és csoportos beszédtechnikai gyakorlatok; szöveg- és mondatfonetikai eszközök (hangsúly, hanglejtés, hangfekvés, tempó, ritmus, szünet, dinamika) helyes használata.</p> <p><i>Beszédművelés és retorika [2]:</i> A félév során a helyes nyelvhasználat követelményeit a leggyakrabban előforduló nyelvi hibák felismerésével és javításával sajátítják el a hallgatók. Az órákon különböző műfajú bibliai szövegek értelmező felolvasása mellett szituációs gyakorlatok, rögtönzött megszólalások segítik a lelkészi pálya tipikus kommunikációs helyzeteire való felkészülést.</p> <p><i>Beszédművelés és retorika [3]:</i> A félév során a retorika történetével, valamint alapvető retorika elméletekkel ismerkednek meg a hallgatók. Az elméleti ismeretek gyakorlati felhasználása is célja a félévnek. Ennek elérésére különböző műfajú szövegek alkotása, illetve készen kapott szövegek elemzése a feladat. A hallgatók megismerik a klasszikus retorikai alakzatokat és új retorikai lehetőségeket, a beszédművek elemzési szempontjait és módszereit.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Gyakorlati jegy.</i> <i>Beszédművelés és retorika [1]:</i> Az artikulációs és légzőgyakorlatok kivitelezésére adott gyakorlati jegy mellett egy nyelvhelyességi feladatsort tartalmazó zárthelyi dolgozat eredményének az átlaga adja a félévi</p>	

osztályzatot. A zárthelyi dolgozat időtartama 30 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév elméleti tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

Beszédművelés és retorika [2]:

A félév osztályzatát az órai munka eredményességére adott gyakorlati jegy, valamint egy zárthelyi dolgozat eredményének az átlaga adja. Az adott félév elméleti tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A zárthelyi dolgozat időtartama 30 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A zárthelyi dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Beszédművelés és retorika [3]:

A félév osztályzatát az elméleti és történeti anyagrészből írt zárthelyi dolgozat, valamint a szövegalkotási gyakorlatok kivitelezésére adott érdemjegy átlaga adja. Az adott félév elméleti tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti. A zárthelyi dolgozat időtartama 80 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat mindhárom félév esetében a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

- HERNÁDI S.: *Beszédművelés*, Osiris, Budapest, 1996. ISBN: 963-379-2126.
FISCHER S.: *A beszéd művészete*, 3. kiadás, Gondolat, Budapest, 1974. ISBN: 9632800273.
MONTÁGH I.: *Tiszta beszéd*, Calibra Kiadó, Budapest, 1995. ISBN: 963-686-426-8.
A. JÁSZÓ A. – ACZÉL P. (szerk.): *A szónoki beszéd részei és a beszéd fajták*, Trezor, Budapest, 2001. ISBN: 963-9088-51-X.
ADAMIK T. – ADAMIKNÉ JÁSZÓ A. – ACZÉL P.: *Retorika*, Osiris, Budapest, 2004. ISBN: 963-389-466-2.
MARGITAY T.: *Az érvelés mestersége*, Typotex, Budapest, 2007. ISBN: 978963-9664-37-1.

További ajánlott irodalom:

- HERNÁDI S.: *Mondd mondatban!* Gondolat, Budapest, 1991. ISBN: 963282-481-4.
VITÉZ F.: *Beszédgyakorlatok*, Néző Pont, Debrecen, 2008. ISBN: 978-96388320-0-9.
ACZÉL P. – BENCZE L.: *Hatékony és meggyőző a kommunikációban*, L'Harmattan – Zsigmond Király Főiskola, Budapest, 2007. ISBN: 978-963236-025-6.
ACZÉL P.: *Új retorika*, Kalligram, Pozsony, 2009. ISBN: 978-80-8101-053-8.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Hodossi Sándor, főiskolai docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

<p>Tantárgy kódja: G010-A Tantárgy neve: Bevezetés a gyakorlati teológiába Tantárgy neve angolul: Introduction to the Practical Theology</p>	<p>Kreditértéke: 2</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret</p>	
<p>A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 45 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: kiadott szövegek, meditációk alapján a hallgatók órai szolgálata megbeszéléssel</p>	
<p>A számonkérés módja: gyakorlati jegy. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 70 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): —</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>Cél: A liturgia és a szószéki szolgálat gyakorlása az évfolyamtársak közösségében, bevezetés a lelkipásztorkodásba, a pályaszocializáció segítése. A választott szövegek liturgikus keretbe helyezését és „szószéki” előadását követően megbeszélésre kerül sor a zárt hallgatói csoportban. Ennek része az előadó önreflexiója, a hallgatók kérdései, szakmai meglátásaik kifejtése, a gyakorlatvezető értékelése, a felmerülő elvi, vagy gyakorlati kérdések tisztázása, fejlődést segítő lehetőségek ismertetése.</p> <p>Tematika:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ a teológus mint liturgus ○ a református istentiszteleti rendek ○ a verba solemniák és énekek az istentiszteleten, ○ a gyülekezeti imádságok felépítése, alaki és gyakorlati szempontok, ○ a gyakorlati teológia elágaztatásai, ○ a tudományterület kimagasló alakjai, ○ a legáció jelentősége, felkészülés a legációra. 	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p>	
<p>A gyakorlati jegy feltétele az órákon való jelenlét a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat gyakorlati kurzusokra vonatkozó rendelkezései szerint (13. § 8. bekezdés), a kiadott órai munka teljesítése (szöveg-előadás megbeszéléssel), valamint az órai aktivitás alapján történik.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező irodalom: Boross G.: <i>Bevezetés a gyakorlati teológiába</i>, A Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Budapest, 1995. Bohren, R.: <i>Böjt és ünnep: meditációk művészetéről és aszkézisről</i> (Nemzetközi Teológiai Könyv 32), Lux, Budapest, 1998. ISBN: 963-8360-24-0. Bonhoeffer, D.: <i>Szentes közössége</i>, Harmat, Budapest, 1997. ISBN: 963-795-483-X.</p>	

Fekete K.: *Az egyház, annak feje és szolgálói, A II. Helvét Hitvallás XVII., XVIII. fejezetének magyarázata*, (Református Presbiteri Füzetek 3), Református Presbiteri Szövetség, Budapest, 1996, 86–105.

Szabó, L.: *Alapozó ismeretek a gyakorlati teológiában*, Luther Kiadó, Budapest, 2010. ISBN 978-963-9571-18-1.

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): ---

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B037, B038 Tantárgy neve: Bibliai kortörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: History of the Biblical World [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló olvasmány-feldolgozás, csoportos szövegelemzés.	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B030-A Bibliaismeret [2] [2]: B038 Bibliai kortörténet [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tárgy megismerteti a hallgatókkal a Szentírás történelmi környezetét. Elemzésre kerülnek politikai, gazdaságtörténeti, társadalomtörténeti, és kulturális folyamatok, melyek meghatározták Izrael népének helyzetét és az egyház születését.</p> <p>Témakörök:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Elvi kérdések (periodizáció, kronológia, a régészet alapfogalmai). 2. Palesztina földrajzának áttekintése. 3. A bronzkori civilizációk, Palesztina a bronzkorban. 4. Izrael kezdetei (ősatyák, exodus, letelepedés). 5. A kora vaskor: a bírák kora. 6. Korai állam és dinasztikus királyság: Saul, Dávid, Salamon. 7. A perszonálunió vége. Omri dinasztiája. Jéhu: egy puccs és következményei. 8. Izrael utolsó korszaka: Jóástól a királyság bukásáig. 9. Júda a Kr.e. 7. század végéig: Ezékiás, Manassé, Jósiás. 10. Mindennapi élet és gazdálkodás a vaskori Palesztinában. 11. Júda bukása. A babiloni fogság. 12. Babilon bukása. A perzsa kor kezdetei. Yehud. 13. A hellénizmus. Ptolemaiosz, Szeleükosz és utódaik Palesztinában. A makkabeusok. A hasmóneusok. 14. A római császárság társadalma. A kora római kor Palesztinában. 15. Nagy Heródes és utódai. 16. Palesztina társadalma, vallási csoportok és irányzatok Jézus korában. 17. Qumran. 18. Jézus életének történeti kérdései. 19. A második szentély pusztulása és a zsidó háborúk. 20. Keresztények és zsidók a római birodalomban. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	

Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható.

A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, ennek érdekében félévente három tesztet és egy félév-középi zárthelyi dolgozatot írhatnak.

A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). Időkeret: 15 perc.

A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett terjedelmi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, illetve legfeljebb egy oldalban kell kifejteni a választ dolgozatonként egy kérdés esetén). Időkeret: 90 perc.

Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni. Minden hallgató jelentkezik kollokviumra, és a vizsga megkezdésekor jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy vizsgázni szeretne.

Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KARASSZON I.: *Izrael története – A kezdetektől Bar-Kochbáig*, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2009, ISBN: 978-963-9609-61-7.

BÁCSKAY A.: Az ókori Kelet (Kr. e. VI. évezred – Kr. u. 4. század), in: SALAMON K. (szerk.): *Világtörténet*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006, 84–193, ISBN: 963-05-7412-3.

HODOSSY-TAKÁCS E.: *Móáb – Egy vaskori nép Izrael szomszédjában*, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2008, ISBN: 978-963-960-984-6.

További ajánlott irodalom:

GNILKA, J.: *A názáreti Jézus – Üzenet és történelem*, Szent István Társulat, Budapest, 2001, ISBN: 963-361-224-1.

HODOSSY-TAKÁCS E.: Heródes gazdaságpolitikájáról, in: KÓKAI-NAGY V. (szerk.): *Heródes*, Selye János Egyetem Református Teológiai Kar – Josephus Kutatóintézet, Komárom (Szlovákia), 2022, 64–76.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.

b) képességei

- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B030-A, B031-A Tantárgy neve: Bibliaismeret [1, 2] Tantárgy neve angolul: Bible knowledge [1, 2]	Kreditértéke: 5, 5
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 60, 60 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló és csoportos szövegelemzés, hallgatói előadás, csoportos beszámoló.	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretlenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B030-A Bibliaismeret [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A teológiai tanulmányok folytatásához nélkülözhetetlen bibliaismeret megszerzése. A hallgatók megszerzik a kellő jártasságot a Szentírás önálló és csoportos tanulmányozásához. Megismerik a bibliai történetek legfontosabb összefüggéseit és a bibliai irodalom egymásra épülő részeit. Alapozó tárgy, tehát a hallgatók képessé válnak az elmélyült, magas szintű biblikus tanulmányok folytatására.</p> <p>Tematika: Rövid, átfogó bevezetés a Szentírás tanulmányozásához (bibliai nyelvek, helyszínek, könyvek keletkezési folyamata, út a kanonizálás felé; nemzeti nyelvű bibliák.)</p> <p>B030-A anyaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>A Tóra:</i> 1–5Móz; ○ <i>Könyvek a választott nép történetéből:</i> Józs, Bír, Ruth, 1–2Sám, 1–2Kir, 1–2 Krón, Ezsd, Neh, Eszt; ○ <i>Költői szövegek és bölcsességirodalom az Ószövetségben:</i> Zsolt, Jób, Péld, Préd, Énekek, JSir <p>B031-A anyaga:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>A prófétai irodalom:</i> Az Ószövetség prófétai könyvei; ○ <i>Az evangéliumok:</i> Mt, Mk, Lk, Jn; ○ <i>Az egyház az Újszövetségben:</i> ApCsel, Pál, deuteró-Páli levelek, pásztori levelek, katolikus levelek); ○ <i>Az újszövetségi apokaliptika:</i> Jel. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható.</i></p> <p>A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, a memoriterek felmondásának kivételével. A félév során megtanulandó memoriterek listáját az oktató a félév elején közli a hallgatókkal.</p>	

A kollokvium kiváltása érdekében a hallgatók félévente három tesztet és egy félév-közepi zárthelyi dolgozatot írhatnak. A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). A tesztek időkerete: 15 perc. A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett terjedelmi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, illetve legfeljebb egy oldalban kell kifejteni a választ dolgozatonként egy kérdés esetén). A zh. időkerete: 90 perc. Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni.

Minden hallgató jelentkezik kollokviumra. A kollokvium első részeként kerül sor a memoriterek felmondására, melynek teljesítése az érdemjegy megszerzésének előfeltétele (beugró), ezt a részt nem érdemjeggyel, hanem megfelelt/nem felelt meg minősítéssel értékeli az oktató. A memoriterek felmondását követően a hallgató jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy folytatja a kollokviumot.

Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Biblia magyarázó jegyzetekkel – Revideált új fordítás (RÚF 2014), Kálvin Kiadó, Budapest, 2018, ISBN: 9789635583911.

További ajánlott irodalom:

BARTHA T. (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon. 1–2. köt.*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1. kötet: 1993, 2. kötet: 1995, ISBN: 963-300-529-9.

HODOSSY-TAKÁCS E.: *Isten igéjéből jobbra tanítani: A II. Helvét Hitvallás és az Ószövetség*, in: Debreceni Szemle 3 (2017), 318–325.

HODOSSY-TAKÁCS E.: *From Tribal Heritage to National Epic*, in: HODOSSY-TAKÁCS, E. – KOFFEMAN, L. J. (szerk.): *Wichtige Wendepunkte. Veränderte und sich ändernde Traditionen in Zeiten des Umbruchs*, Leipzig, Evangelische Verlangsanstalt, 2014, 45–56.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.

b) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.
- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analízisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B105 Tantárgy neve: Biblikus szigorlat Tantárgy neve angolul: Comprehensive Exam – Biblical Studies	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 4.	
Előtanulmányi feltételek: B030-A Bibliaismeret [1]; B031-A Bibliaismeret [2]; B013 Ószövetségi bevezetés [1]; *B014 Ószövetségi bevezetés [2]; B023 Újszövetségi bevezetés [1]; *B024 Újszövetségi bevezetés [2]; *B038 Ókori és középkori egyháztörténeti alapvonalai	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A szigorlat a biblikus alapozó tantárgyak (Bibliaismeret, Bibliai kortörténet, Ószövetségi bevezetés, Újszövetségi bevezetés) keretében elsajátított ismeretek integrált számonkérését szolgálja.</p> <p>Tematika: A szigorlati kollokvium során a hallgató szóbeli felelt formájában, komplex tételsor alapján számot ad arról, hogy az egyes biblikus tantárgyak során elsajátított ismereteket képes rendszerbe foglalni, és így egy adott bibliai korszak, könyv vagy iratcsoport elemzéséhez szükséges alapvető információkat egészében áttekinteni.</p> <p>A szigorlat tételsorát az aktuális félév tárgyatematikája tartalmazza.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A vizsga során a tétel egy „A” és egy „B” tételrészből áll. Az adott félévre érvényes tételsort az adott félévre kiírt tárgyatematika rögzíti. A hallgató az „A” és a „B” tételrészről egy közös cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készületi idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletet kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie.</p> <p>A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel „A” vagy „B” tételrészéből a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tételrészről kell megismételni. A felkészületi idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

- RÓZSA H.: *Bevezetés az Ószövetség könyveibe – Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe*, Szent István Társaság, Budapest, 2016. ISBN: 978-963-277-602-6.
- SOGGIN, A.: *Bevezetés az Ószövetségbe*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. ISBN: 963-300-771-2.
- KOCSIS I.: *Bevezetés az Újszövetség kortörténetébe és irodalmába I–II*, 3. kiadás, Szent István Társulat, Budapest, 1. kötet: 2015, ISBN: 978-963-277-168-7, 2. kötet: 2016, ISBN: 978-963-277-295-0.
- KARASSZON I.: *Izrael története. A kezdetektől Bar-Kochbáig* (Kréne 10), Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2009. ISBN: 978-963-9609-61-7.

További ajánlott irodalom:

- ZENGER, E. et al.: *Einleitung in das Alte Testament* (5. Auflage), Verl. W. Kohlhammer, Stuttgart – Berlin – Köln, 2006. ISBN: 3-17-019526-3.
- SCHNELLE, U.: *Einleitung in das Neue Testament* (3. Auflage), Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1999. ISBN: 3-525-03299-4.
- MILLER, J. M. – HAYES, J. H.: *Az Ókori Izrael és Júda története*, PPKE Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba, 2003. ISBN: 963-9296-77-5.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

c) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

d) képességei

- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analizését, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD., dr. habil.

Dr. Ledán-Munteán István adjunktus, PhD.

Dr. Hodossy-Takács Előd egyetemi tanár, PhD., dr. habil.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: GY06, GY07 A szakmai gyakorlat neve: Diakóniai gyakorlat [1, 2] neve angolul: Field Practice in Social Work [1, 2]	Kreditértéke: 0, 0
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40, 40 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 9., 9.	
Előtanulmányi feltétele: —	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A hallgatók tanpályájuk során két alkalommal a nyári szünet ideje alatt egyhetes (40 órás) diakóniai gyakorlaton vesznek részt. Az egyik hét során a fogyatékkal élők nappali vagy bentlakásos intézmények valamelyikében vállalnak segítő szolgálatot. A másik egyhetes gyakorlatot időskorúak nappali vagy bentlakásos intézményben töltik el. Ezzel a fogyatékkal élők, valamint időskorúak iránti érzékenységüket, szolgálatkészségüket fejleszthetik.</p> <p>A gyakorlatot a hallgatók által választott egyházközség, intézmény vezetője irányítja, s arról igazolást állít ki, a hallgató pedig részletes munkanaplót nyújt be, s értékeli saját szempontjából a gyakorlaton való részvételét.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>A hallgató munkanaplót készít a gyakorlat idejéről napi felosztásban, amelyben rögzíti a gyakorlat eseményeit és annak értékelését. A gyakorlat teljesítéséről a munkanapló, valamint a gyakorlatvezető által kiállított írásbeli igazolás alapján az intézményi felelős dönt.</p>	
A szakmai gyakorlóléhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött	
<p>A hallgató a gyakorlatot a MRE területén diakóniai tevékenységet folytató bármely intézményben teljesítheti. A gyakorlóléhely kiválasztása a hallgató feladata, de javasolt, hogy a kapcsolatot elsősorban a lakóhelyéhez közeli, egyházi illetékessége szerinti egyházközséggel vagy más szintű fenntartóval vegye fel.</p>	
A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése	
<p>A gyakorlatvezetői feladatot a gyakorlóléhelyként kiválasztott intézmény vezetője látja el, vagy erre intézménye egyik szakképzett munkatársát delegálhatja. A gyakorlatvezető a gyakorlat teljesítéséről írásbeli igazolást állít ki, amit a hallgatónak ad át.</p>	
Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD.	
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék	

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G036 Tantárgy neve: Diakónika Tantárgy neve angolul: Social Work	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.	
Előtanulmányi feltételek: G030 Egyházismeret; G032 Gyülekezetépítés [1]; GY05 Ifjúsági rendezvény-segítői gyakorlat	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A diakónia bibliai és rendszeres teológiai alapjainak bemutatását követően a hallgatók olyan diakóniai intézmények, szolgálatok működésével ismerkednek meg a gyakorlatban, amelyek szerves részét képezik Magyarországi Református Egyház diakóniai munkájának, és az egyház jövője szempontjából modellértékűek.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételből való feleltből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
Kötelező irodalom: JÄGER, A.: <i>Diakónia mint keresztyén vállalkozás</i> , Szociáletikai Intézet, Debrecen, 2010. ISBN: 978-963-8429-61-2. BOROSS G.: <i>Diakónika</i> , Károli Református Egyetem Hittudományi Kar, Budapest, 1995. PÁSZTOR J.: <i>A gyülekezet és a kegyelmi ajándékok a református tanítás szerint</i> , Budapesti Református Teológia, Budapest, 1992. NAGY I.: <i>Diakónika</i> , Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar, Budapest, 2012.	
További ajánlott irodalom: FRUTTUS I. L. (szerk.): <i>Napjaink diakóniája</i> , Károli Gáspár Református Egyetem - TFK Diakóniai Intézet, Nagykőrös, 2001. GAÁL S.: <i>Közösség és önkéntesség – az önkéntesség teológiai gyökerei</i> , in: Peres I. (szerk.): <i>Kezdetben volt az ige</i> , Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011, 423–428. ISBN: 978-963-8429-65-0.	

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R015, R016 Tantárgy neve: Dogmatika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Dogmatics [1, 2]	Kreditértéke: 4, 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 45, 45 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5., 6.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; R013 Filozófiatörténet [2]: R015 Dogmatika [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A Credo hitcikkelyeinek tematikus követése nyomán a keresztyén tanítás részletes és tételes kifejtése, úgymint Isten megismerése, az inspiráció tana és története, a verbális inspiráció kifejlődése és lényege, a trinitástan, Isten lényege, az Atya-Isten személye, Isten teremtő munkája, az antropikus kozmológiai elvek és az ember teremtéséről szóló bibliai tanítás, az emberről szóló keresztyén tanítás, a bűn, az isteni gondviselés, az egyetemes kegyelem, Krisztus istensége, az inkarnáció, Krisztus halála, feltámadása, mennybemenetele, pneumatológia, ekkleziológia, örökélet, kegyelmi kiválasztás, sákramentumok tételes előadása.</p> <p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A református dogmatika fő jellemvonásai és a teológia tudományos művelése 2. Az Istenről szóló tan. Isten megismerése, nevei, lényegi nevei vagy erényei 3. A Szentírás ihletettsége 4. A trinitástan 5. Teremtés és gondviselés 6. Antropológia. Az emberről szóló keresztyén tanítás és a bűn 7. Krisztus eljövetele, inkarnációja, a történeti Jézus, mariológia, finitum non capax infiniti 8. Krisztus halála és feltámadása 9. A Szentlélekről szóló tanítás és az egyház lényege 10. A keresztség ekkleziológiai értelme 11. Az úrvacsoráról szóló római katolikus és protestáns tanítás 12. A predestináció tana. Kiválasztás, szabad akarat és szövetség teológia 13. Eszkatológia. A végső dolgokról való tanítás 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató egy cédulánról kihúz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tétellel legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.</p>	

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KÁLVIN, J.: *A keresztyén tanítás rendszere (Institutio Christianae Religionis)*, Magyar Református Egyház Kálvin János Kiadója, Budapest, 2014. ISBN: 978-963-5582-81-5

TÖRÖK I.: *Dogmatika*, Free University Press, Amsterdam, 1985, ISBN: 90-6256-356-2.

SEBESTYÉN J.: *Református dogmatika*, Budapesti Református Theológiai Akadémia kurzustára, Budapest, 1940 (új kiadás).

KOVÁCS Á.: *Hitvédelem és egyháziasság – A debreceni újortodoxia vitája a liberális teológiával*, L'Harmattan, Budapest, 2010. ISBN: 978-963-236-306-6.

További ajánlott irodalom:

GAÁL B.: *A keresztyén tanítás rendszere*, Tiszántúli Református Egyházkerület, Debrecen, 2022. ISBN: 978-615-5909-08-05.

BRINK, G. van den – KOOL, C. van der: *Keresztyén Dogmatika*, Exit kiadó, Kolozsvár, 2022. ISBN: 978-973-7803-25-2.

TAVASZY S.: *Református keresztyén dogmatika*, Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2006.

KOCSIS E.: *Dogmatika. A református keresztyén tanítás rendszere*, 2. bővített kiadás, Debrecen, kézirat gyanánt, 1987.

BARTH, K.: *Kisdogmatika* (ford. Pilder Mária), Országos Református Missziói Munkaközösség, Budapest [é. n.].

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatika Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: TEGTA1E Tantárgy neve: Egészségtan Tantárgy neve angolul: Hygiene	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Egyéni, illetve csoportmunka, referátumok, projektmunkák, portfóliók készítése, szakterületen dolgozó szakemberek meghívása (infektológus, addiktológus, antropológus, mentálhigiénikus, andragógus, stb.) terepmunkával egybekötött kvíz játékok.	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Évközi számonkérésben zárhelyi dolgozat, esettanulmányok beadása, kutatási beszámolók, tudományos interjúk, témadiskurzusok és disputák, írásos tesztek. Végső érdemjegy kialakításában az évközi munka összegzése.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása A magyar populáció egészségi állapota, az egészségügyi intézményrendszer. Ember és egészség. Egészségkultúra, az emberi szervezet működése. Az egészséges életmód, egészségtudatos magatartás. Az egyedfejlődés kockázati tényezői. elfeledett betegségek újlagos megjelenése. Civilizációs ártalmak (stressz, táplálkozás, mozgás, szenvedélybetegségek.). Érzetek, érzések, érzelmek. Maradandó/fogyatékossgal élők iránti érzékenyítés, egészségnevelése és fejlesztése, (média sugallta testképzavarok). Ételintoleranciák, egészségnevelésben és fejlesztésben, az egészség és életmódkultúra. A család és az iskola szerepe az egészség megőrzésben, prevenció a betegségek kialakulásában. A bioszféra (levegő, napfény, légkör hatása az egészségre. A humánökológia, a bioritmus egészségdimenziójában, demográfia és családtervezés. Az egészségnevelés immanens jellege iskoláskorúak és idősek gondozási feladatai (pedagógusok és szociális gondozók szerepe).	
Számonkérési és értékelési rendszer: A gyakorlati jegy a szorgalmi időszakban az elvégzett feladatok megoldása révén, az évközi munka alapján teljesül. A részismeretek szintetizálása adja a komplex számonkérés lehetőségét. Az osztályozás a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (TVSZ) 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: VÍZVÁRI L.: <i>Egészségtan</i> , Műszaki Kiadó, Budapest, 2010. ISBN: 978-963-166-026-5.	

HIDVÉGI T.: *Civilizációs betegségek*, SpringMed Kiadó, Budapest, 2017. ISBN: 978-463-969-520-7.

BARABÁS K. (szerk.): *Egészségfejlesztés (Alapismeretek pedagógusok számára)*, Medicina Kiadó, Budapest, 2006. ISBN: 963-226-034-0.

További ajánlott irodalom:

BENKŐ ZS.: *Egészségfejlesztési kézikönyv*, Mozaik Kiadó, Szeged, 2009. ISBN: 978-963-697-580-7.

JÁMBOR GYULÁNÉ – KISS F.: *Egészségtan (Testi és lelki egészségünk)*, Mozaik Kiadó, Szeged, 2006. ISBN: 963-6973-344-3.

EMBER I. (szerk.): *Környezet-egészségtan*, Dialóg Campus Kiadó, Pécs, 2006. ISBN: 978-963-954-286-0.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Rendelkezik azzal a tudással, azokkal a képességekkel, attitűdökkel, amelyek szakmáját az állampolgári műveltség meghatározott köréhez kötik.

b) képességei

- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megért, illetve értelmez összefüggő szövegeket, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegeket, táblázatokat, adatsorokat, vizuális szövegeket mozgó-, állóképeket, térképeket, diagramokat.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Tóthné Dr. Kosztin Beáta, főiskolai adjunktus, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Természettudományi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G040, G041, G042, G043 Tantárgy neve: Egyházi ének [1, 2, 3, 4] Tantárgy neve angolul: Church Hymns [1, 2, 3, 4]	Kreditértéke: 1, 1, 1, 1
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea., ea., ea., ea. és óraszám: 30, 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: az elméleti ismeretek azonnali gyakorlatba-ültetése csoportos munka révén.	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2., 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): [1]: — [2]: G040 Egyházi ének [1] [3]: G041 Egyházi ének [2] [4]: G042 Egyházi ének [3]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy célja: Lelkipásztorok és kántorok fölkészítése a gyülekezeti éneklés irányítására. Nevezetesen arra, hogy <ul style="list-style-type: none"> ○ a lelkipásztor képes legyen a kántor segítségével jól, a kántor segítségével nélkül elfogadhatóan vezetni a gyülekezet éneklését; ○ a kántor a megfelelő ismeretek birtokában közvetlenül vagy közvetetten hatékony segítőtje és munkatársa legyen a lelkipásztornak vagy a hitoktatónak. 	
A tantárgy tartalma: <ol style="list-style-type: none"> 1) Az éneklés helye és szerepe a liturgiában 2) A gyülekezeti Énekeskönyv tematikus szerkezete 3) A gyülekezeti Énekeskönyv dallamainak típusai, műfajai (középkori ének, genfi zsoltár, korál, régi magyar ének, angolszász himnusz stb.) 4) Gyülekezeti énekeink himnológiai, egyháztörténeti háttere, ünnepkörökhöz, illetve néphagyományhoz való kapcsolódása 5) Gyülekezeti énekeink megjelenése az egyházi műzene történetében. 6) A dallamok stílusos megszólaltatása; a közös éneklés irányítása 7) A gyülekezeti Énekeskönyv énekeinek elsajátítása 	
Tananyag (a vastag betűvel írt énekek első versszakát fejből, a normál betűvel írtakét kottából kell tudni elénekelni): <i>Egyházi ének [1]:</i> [20 dallam fejből, 28 kottából] 23, 25, 32, 65, 66, 84, 119, 130; 157, 158, 201, 222, 225, 230, 371, 375, 401, 501, 720, 741;	

1, 12, 27, 55, 77, 92, 103, 121, 137; 184, 194, 204, 298, 381, 414, 417, 449, 475, 581, 584, 590, 601, 602, 603, 691, 713, 721, 756.

Egyházi ének [2]: [20 dallam fejből, 28 kottából]

5, 8, 24, 74, 81, 105, 128, 138; 165, 168, 211, 227, 292, 332, 493, 531, 541, 545, 561, 718;
14, 30, 97, 100, 107, 114, 134, 135, 141; 160, 205, 207, 228, 262, 267, 284, 476, 494, 497, 543, 548, 621, 711, 715, 719, 726, 742, 821.

Egyházi ének [3]: [20 dallam fejből, 28 kottából]

6, 42, 46, 68, 80, 90, 96, 136, 150; 173, 196, 224, 374, 390, 412, 462, 465, 474, 658, 772;
9, 19, 33, 99, 101, 102, 125; 163, 167, 178, 186, 192, 221, 261, 268, 281, 313, 403, 434, 444, 456, 567, 612, 698, 744, 761, 768, 797.

Egyházi ének [4]: [20 dallam fejből, 27 kottából]

3, 26, 35, 47, 51, 89, 91, 133; 170, 223, 238, 453, 481, 485, 491, 591, 723, 758, 773, 824;
10, 22, 28, 34, 40, 50, 104, 148; 154, 202, 234, 249, 251, 266, 269, 289, 291, 469, 490, 508, 513, 542, 581, 604, 608, 624, 796.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban:

A vizsga egy „A” és egy „B” részből áll; az „A” részt a könyv nélkül földézendő, a „B” részt a könyvből éneklendő dallamok eléneklése alkotja. A dallamokat a vizsgázónak fennakadás nélkül egyedül kell megszólaltatnia. A két felelet együttes átlagos időtartama 15-20 perc.

Tételhúzás nincsen; az énekeket a vizsgáztató választja ki, de az „A” dallamai közül egyet, a „B” dallamai közül hármat a vizsgázó jelölhet meg.

Aki nem tud (vagy úgy gondolja, hogy nem tud) énekelni, annak könyv nélkül és hibátlanul kell elmondani 6 „A” dallam első és egy további strófájának, továbbá 10 „B” dallam első strófájának szövegét. Ez esetben mindegyik éneket a vizsgáztató választja ki. A szövegmondásos vizsgával elérhető legjobb osztályzat a 4 (jó).

Értékelés:

Az „A” dallamok éneklését a vizsgáztató 1-10, a „B” dallamokét 1-5 ponttal minősíti. Az összegyűjthető összpontszám így 110; szövegmondás esetén ennek 90%-a.

A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok figyelembe vételével történik.

Az adott félév vizsgaanyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Református Énekeskönyv, Magyarországi Református Egyház, Kálvin János Kiadója, Budapest, 2021 [vagy későbbi kiadás]. ISBN: 978-963-558-467-3.

CSOMASZ TÓTH K.: *Dicsérvételek az Urat*, a Magyarországi Református Egyház Kálvin Kiadója, Budapest, 1995. ISBN 963-300-609-0.

BERKESI S. (szerk.): *Az Úrnak zengjen az ének – ifjúsági énekeskönyv*, MRETZS és MRE Kálvin Kiadó, Budapest, 2006. ISBN: 978-963-558-035-4.

További ajánlott irodalom:

BERKESI S.: *Te néked zengek éneket*, Országos Református Tanáregyesület, Debrecen, 1994. ISBN: 963-044-303-1.

CSOMASZ TÓTH K.: *A református gyülekezeti éneklés*, Református Egyetemes Konvent kiadása, Budapest, 1950. [ISBN nélkül]

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Rendelkezik azzal a tudással, azokkal a képességekkel, attitűdökkel, amelyek szakmáját az állampolgári műveltség meghatározott köréhez kötik.

b) képességei

- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.
- Munkahelye erőforrásaival gazdálkodik, felhasználva szakmai tudását.

c) attitűdje (hozzaállása)

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája (önállósága) és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig-gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.

Tantárgyfelelős: Szabóné Fodor Adrienne tanársegéd

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Sárosi Dániel adjunktus, DLA

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyházzenei Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G030 Tantárgy neve: Egyházismeret Tantárgy neve angolul: Ecclesiastics	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témafeldolgozás.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A kurzus során bemutatásra kerül az egyház lényege a Szentírásban, valamint a református hitvallásokban. Az egyház egysége, szentsége, egyetemessége és apostoli jellege a református tanítás szerint kerül ismertetésre. A hallgatók az elméleti ismeret mellett áttekintik a Magyarországi Református Egyház szervezeti felépítését, és annak jelenlegi működését.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A vizsgára állás feltétele egy elemző esszé elkészítése, megadott szempontok alapján, Makkai Sándor: <i>Holttenger</i> című regényéről. <i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsgán a hallgató a külön cédlúkra kiírt tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletét legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: MAKKAI S.: <i>Az egyház missziói munkája</i> , Révai, Budapest, 1938. [ISBN nélkül] KUIPER, R. B.: <i>Az egyház: Krisztus dicsőséges teste</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 1994. ISBN: 963-300-567-1. <i>II. Helvét Hitvallás, Heidelbergi Káté.</i> <i>A Magyarországi Református Egyház alkotmányáról és kormányzatáról szóló 2013. évi törvény</i> MAKKAI S.: <i>Holttenger</i> (regény), Kráter Kiadó, Pomáz, 2012. ISBN: 978-963-298-046-1.	
További ajánlott irodalom:	

GAÁL S.: „A kezdeményező egyház”. *Victor János egyházépítő szolgálata különös tekintettel a misszióra és a gyülekezetépítésre*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2006. ISBN: 978-963-8429-55-1

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

e) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

f) képességei

- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információ-keresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R037 Tantárgy neve: Egyházjog Tantárgy neve angolul: Church Law	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.	
Előtanulmányi feltételek: R002 Egyháztörténet szigorlat (I-XVIII. sz.)	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: Jogi alapismeretek, a magyar jogrendszer áttekintő bemutatása, a vallásszabadságra és az egyházakra vonatkozó állami szabályok ismertetése. A Magyar és a Magyarországi Református Egyház felekezeti jogrendjének bemutatása, az egyházalkotmányi, választási, gazdálkodási, bírászkodási és nyugdíj szabályok tételes ismertetése.	
Tematika: <ol style="list-style-type: none"> 1. A jog szerepe, jellege, alapvető jogi ismeretek 2. A magyar állami jogalkotásra vonatkozó szabályok, a magyar állami jogrendszer hierarchikus rendje, jogágak 3. A jogalkalmazás, jogértelmezés, hozzáférés a hatályos joghoz 4. Az állam és az egyházak jogi kapcsolata, a vallásszabadságra, az egyházak működésére vonatkozó magyarországi szabályok 5. Az egyházak gazdálkodására, az egyházak által vállalt közfeladatok végzésére vonatkozó állami szabályok. A Magyarországi Református Egyház és a magyar állam jogi kapcsolata 6. Jogalkotás és jogrend a Magyarországi Református Egyházban. A Magyar Református Egyház és a Magyarországi Református Egyház alkotmányos kapcsolata 7. A Magyarországi Református Egyház alkotmánya, szervezeti felépítése és működése 8. A Magyarországi Református Egyház gazdálkodási, választási, fegyelmi/bírósági 9. és nyugdíj szabályainak alapelvei és legfontosabb rendelkezései 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom:

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) Nemzeti Hitvallás, Alapvetés, Szabadság és Felelősség című fejezetei.

2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról.

1057/1999. (V. 26.) Korm. határozat a Magyar Köztársaság Kormánya és a Magyarországi Református Egyház között 1998. december 8-án létrejött Megállapodás közzétételéről.

Református Egyházi Törvénytar/ Kálvin Kiadó, a kiadása óta megjelent pótlapokkal frissített szöveg, vagy a zsinati honlapról://www.reformatus.hu/adattar/torvenyek

További ajánlott irodalom:

BOROS L.: *Jogi alapismertetek*, Vince Kiadó, Budapest, 2004, ebben: I–IV. fejezet. ISBN: 963-9192-18-X. vagy static.polc.hu/previews/pdf/10/00/00/100000279.pdf

KOVÁTS J. I.: *A református egyházalkotmány alapvető kérdései*, Bethlen Gábor Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1948.

SZENTPÉTERI KUN B.: *A Magyarországi Református Egyház külső rendje*, Magyar Református Egyház, Budapest, 1948.

SZATHMÁRY B.: *Magyar egyházjog*, Századvég Kiadó, Budapest, 2004.

ROBBERS, G. (szerk.): *Állam és Egyház az Európai Unióban*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2004.

BUSCH, E.: *Református – Egy felekezet arculata*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008, (ebből: X. fejezet: Jog és béke). ISBN: 978-963-558-118-4.

Azoknak a **KKK-ban** előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Molnár Pál, óraadó

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R033-A Tantárgy neve: A felvilágosodás korának egyháztörténete Tantárgy neve angolul: Church History of the Age of Enlightenment	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A felvilágosodás kora (1647–1790) egyetemes és magyarországi egyháztörténetének áttekintése. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetességeit, meghatározó fordulatait. Sajtátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet. Legyenek képesek korábbi kapcsolódó ismeretanyaguk szakirányú elmélyítésére, integrálására. Kapjanak betekintést az aktuális szakirodalmi eredményekbe.	
Tematika: <ol style="list-style-type: none"> 1. A korszak politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének áttekintése 2. A felvilágosodás kezdetei, az angol és francia felvilágosodás, a deizmus 3. A német felvilágosodás és a Kant előtti német racionalista teológia. Kant és teológiatörténeti jelentősége 4. A római katolikus egyház a 18. században. A vallási türelem kérdése a korban 5. A pietizmus gyökerei és átfogó értékelése. A német pietizmus 6. Protestáns ébredési mozgalmak az angol nyelvű területen. A hollandiai és svájci protestantizmus története a vizsgált korban 7. Az orosz ortodox egyház történetének áttekintése a vizsgált korban 8. A protestáns egyházak belső élete, művelődéstörténete a korszakban 9. Magyarország és a magyar protestantizmus helyzete a linzi békétől a gyászévtized végéig 10. A magyar protestantizmus története 1681-től a Rákóczi szabadságharc végéig 11. A 18. századi Magyarország és a csendes ellenreformáció kora III. Károly és Mária Terézia uralkodásának időszakában 12. A felvilágosult abszolutizmus és valláspolitikája, II. József és a Türelmi Rendelet, ennek hatásai a magyar protestantizmus életére 13. II. Lipót, az 1791. évi XXVI. tc. szerepe és a budai zsinat. A 18. század végének belső egyházi élete	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban	

A vizsgára állás feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra.

A hallgatók szabadon dönthetnek arról, hogy írásban vagy szóban kívánnak-e vizsgálni.

Az írásbeli vizsga időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős választ igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: *A magyar református egyház története*, SRTA, Sárospatak, ISBN: 963-04-609-5.

BUCSAY M.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985. ISBN: 963-281-532-7.

COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó [h. n.], 1996. ISBN: 963-9055-085.

CSOHÁNY J.: *Magyar protestáns egyháztörténet 1711–1849* (A Debreceni Református Teológiai Akadémia egyháztörténeli tanszékének tanulmányi füzetei 5), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1994.

DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2020. ISBN: 978-615-5787-16-4.

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000. ISBN: 963-379-6865.

További ajánlott irodalom:

BARÁTH B. L.: Az I. Carolina resolútiótól a Türelmi Rendeletig – A királyi Magyarország protestáns egyházi életét meghatározó 18. századi uralkodói rendeletek áttekintése, in: Gáborjáni Szabó B. (szerk.): *Egyházak és egyházpolitika Magyarországon és Erdélyben a 18–19. században – A Carolina Resolútiótól az 1848. évi XX. törvénycikkig*, Tiszántúli Református Egyházkerületi Gyűjtemények, Debrecen, 2016, 11–16. ISBN: 978-915-80158-4-4.

FONT ZS.: *Erdélyiek Halle és a radikális pietizmus vonzásában*, József Attila Tudományegyetem, Szeged, 2001. ISBN: 963-482-547-8.

WALLMANN, J.: *A pietizmus*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2000. ISBN: 963-300-820-4.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb.*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit.

b) képességei

- Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.

- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.
- Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.

d) autonómiája és felelőssége

- Képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására.
- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R039-A, R040-A Tantárgy neve: Kora újkori egyháztörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: Church History of the Early Modern Period [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R038-A Ókori és középkori egyháztörténet alapvonalai [2]: R039-A Kora újkori egyháztörténet [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A reformáció és ellenreformáció kora (1517–1648) egyetemes és magyar egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetes folyamatait, meghatározó fordulatait. Sajátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet.	
Tematika: <i>Kora újkori egyháztörténet [1]:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. A reformáció előzményei 2. Luther élete és teológiája, a protestantizmus helyzete Németországban az augsburgi vallásbékéig 3. Zwingli élete és teológiája, a svájci reformáció 4. Kálvin élete és teológiája, hatása 5. A reformáció balszárnya 6. A tridenti zsinat és az ellenreformáció Európa államaiban 1598-ig 7. A reformáció Angliában és Skóciában 8. A reformáció és ellenreformáció kora Franciaország és Hollandia történetében 9. A XVII. század. első felének egyháztörténeti folyamatai, a harmincéves háború 10. A protestáns ortodoxa és a puritanizmus kora. Lelkeszi szolgálat, istentiszteleti és 11. kegyességi élet a kor protestáns egyházaiban <i>Kora újkori egyháztörténet [1]:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. A reformáció terjedésének általános feltételei és jellemzői Magyarországon 1517-től az 1540-es évekig. 2. A reformáció első generációjának néhány jeles képviselője: Dévai Bíró Mátyás, Sztárai Mihály, Huszár Gál, Szegedi Kis István 3. A helvét irány előretörése az 1550-es, 60-as években, Kálmáncsehi Sánta Márton 	

4. A reformáció "balszárnya" hazánkban: az unitáriusok megjelenése és előretörése, Dávid Ferenc, szombatosok, anabaptisták
5. A reformátusok védekezése és megerősödése velük szemben, Melius Juhász Péter reformátori működése, a helvét hitvallású ref. egyház szervezeti megerősödése
6. A magyarországi reformáció teológiája, jelentősége művelődéstörténetünkben, néhány jeles személyiség bemutatása
7. Az ellenreformáció kezdetei és a protestánsok védekezése, a Bocskai szabadságharc
8. Az ellenreformáció erőteljes előretörése, Pázmány Péter munkássága
9. Bethlen Gábor és a Rákócziak korának küzdelmei a szabad vallásgyakorlat érdekében
10. A magyar protestantizmus teológiája és egyházi élete a XVII. században, a virágzó Erdélyi Fejedelemség művelődéspolitikai törekvései
11. A Debreceni Református Kollégium történetének áttekintése 1538 és 1703 között

Számonkérési és értékelési rendszer:

Kora újkori egyháztörténet [1]: Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban

A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

Kora újkori egyháztörténet [2]: Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban

A vizsgára állás feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje, a zárthelyi dolgozatok alapján megajánlott jegy esetén a jegybeírás, szóbeli vizsga esetén a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra.

A hallgatók szabadon dönthetik el, hogy írásban szóban kívánják vizsgázni.

Az írásbeli vizsga időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgyatematikája rögzít.

A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség.

A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: *A magyar református egyház története*, SRTA, Sárospatak, 1995. ISBN: 963-04-609-5.

BUCSAY M.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985, ISBN: 963-281-532-7.

COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó [h. n.], 1996. ISBN: 963-9055-085.

DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2020. ISBN: 978-615-5787-16-4.

DIENES D.: *A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt*, SRTA, Sárospatak, 1997. ISBN: 963-04-8584-2.

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000. ISBN: 963-379-6865.

RÉVÉSZ I. – SEGESVÁRY L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, DRTA, Debrecen, 1994. ISBN: 963-852-827-3.

További ajánlott irodalom:

- BARÁTH B. L.: Adalékok az Ecsedi Báthoriak 16. századi patrónusi tevékenységéhez és Nyírbátor reformációjához, in: *Egyháztörténeti Szemle* 9 (2008/2), 26–52. ISSN: 1585-7476.
- BARCZA J.: *Bethlen Gábor a református fejedelem*, Reformátusok a Közéletben Alapítvány, Szigetszentmiklós, 2002., ISBN: 263-009-242-5.
- CHADWICK, O.: *A reformáció*, Osiris Kiadó, Budapest, 1998. ISBN: 963-379-263-0.
- GÄBLER, U.: *Huldrych Zwingli, Bevezetés életébe és munkásságába*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008., ISBN: 978-963-558-120-7.
- GRESCHAT, M.: *Martin Bucer – Egy reformátor és a kor, amelyben élt*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2011. ISBN: 978-963-558-180-1.
- JUNG, M. H.: *Melanchthon és kora*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2012. ISBN: 978-963-558-200-6.
- MACCULLOCH, D.: *A reformáció története*, Európa Kiadó, Budapest, 2011. ISBN: 978-963-07-9281-3.
- MCGRATH, A.: *Kálvin*, Osiris Kiadó, Budapest, 1996. ISBN: 963-379-137-5.
- PÉTER K.: *A reformáció: kényszer vagy választás?* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004. ISBN: 963-195-245-2.
- SZABÓ A.: „Bizontalan helyeken búdosunk” – *Szenci Molnár Albert a magyar és az európai szellemi életben*, Liliium Aurum, Dunaszerdahely – Komárom, 2011. ISBN: 978-808-062-433-0.
- SZABÓ A.: *A rejtőzködő bibliafordító – Károlyi Gáspár*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2012. ISBN: 978-963-558-205-1.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Höresik Richárd, egyetemi tanár, CSc, habil

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R030-A, R031-A Tantárgy neve: Ókori és középkori egyháztörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: Church History of the Antiquity and of the Middle Ages [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hítvallásismeret [2] [2]: R030-A Ókori és középkori egyháztörténet [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: Az ókori egyháztörténet rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetes folyamatait, meghatározó fordulatait. A virágzó és a hanyatló középkor (1054–1517) egyetemes és magyarországi egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása.	
Tematika: <i>Ókori és középkori egyháztörténet [1]:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés az egyháztörténetbe 2. Az ősegyház kialakulása és a keresztyénség terjedése 313-ig 3. Nagy Konstantinnak és utódainak egyházpolitikája 4. A keresztyén tanrendszer kikristályosodása, ökumenikus zsinatok 5. A keresztyén Kelet és Nyugat fokozatos szétválása 6. A szerzetesség kialakulása 7. A népvándorlás és az iszlám hatása a keresztyénségre 8. A germánok megtérése és a korabeli szerzetesség 9. A frank állam szerepe a nyugati keresztyénség és a pápai hatalom kialakulásában 10. A bizánci birodalom és a keleti keresztyénség a trullloszi zsinattól a nagy szkizmáig (1054) <i>Ókori és középkori egyháztörténet [2]:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. A virágzó középkor politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének általános áttekintése 2. A szláv népek keresztyén hitre térése és a nagy egyházszakadás 3. Szerzetesi reformmozgalmak és a pápaság helyzetének erősödése az ezredforduló táján, az investitúra harc 4. A keresztes háborúk és következményeik. A lovagrendek, a középkori eretnekségek és az inkvizíció kibontakozása. Új szerzetesrendek jelentkezése a XI–XIII. században, jellemzésük	

5. A pápaság világi befolyása tetőpontján szerepe a virágzó középkorban, III. Ince pápasága és a IV. lateráni zsinat
6. A virágzó középkor teológiai gondolkodása, egyházi életének, művelődésének jellemzői. A középkor jeles teológus egyéniségei különös tekintettel Aquinói Tamásra
7. A magyarság és a keresztyénség kapcsolata Géza fejedelem uralkodása végéig. A keresztyénség felvétele, István király egyházszerző tevékenysége
8. A magyar keresztyénség válságai és megerősödése Árpád-házi uralkodóink további időszakában
9. A „középkor alkonya” politika-, társadalom- és gazdaságtörténetének általános áttekintése
10. A középkori katolikus egyház válsága a XIV–XV. században, a pápaság „avignoni fogsága”, a kettős és hármas pápaság létrejötte, reformzsinatok
11. Az egyház megújításának általános igénye, Wyclif és Husz előreformatori tevékenysége, a huszitizmus
12. A magyarországi keresztyénség az Árpád-ház kihalása után a reformáció kezdetéig
13. Az egyház a reformáció előestéjén: devotio moderna, a humanizmus és reneszánsz, a reneszánsz pápaság

Számonkérési és értékelési rendszer:

Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

A vizsga időtartama 90 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

CHADWICK, H.: *A korai egyház*, Osiris, Budapest, 1999. ISBN: 963-379-434-X.

COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Iránytű Kiadó, h. n., 1996. ISBN: 963-905-508-5.

DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2020, ISBN: 978-615-5787-16-4.

DIENES D.: *A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt*, SRTA, Sárospatak, 1997. ISBN: 963-04-8584-2.

ENGEL P. – MAKK F: *Korai Magyar Történeti Lexikon (9–14. század)*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1994. (ebben: kijelölt szócikkek).

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris Kiadó, Budapest, 2000. ISBN: 963-379-686-5.

RÉVÉSZ I. – SEGESVÁRY L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, DRTA, Debrecen, 1994. ISBN: 963-852-827-3.

További ajánlott irodalom:

BROWN, P.: *Az európai keresztyénség kialakulása. 200–1000*, Atlantisz Könyvkiadó, Budapest, 1999.

ISBN: 963-9165-32-8.

Azoknak a **KKK-ban** előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiaja és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hörcsik Richárd, egyetemi tanár, CSc, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R034-A, R036-A Tantárgy neve: XIX–XX. századi egyháztörténet [1, 2] Tantárgy neve angolul: 19th–20th Century Church History [1, 2]	Kreditértéke: 2, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 2.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6., 7.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R033-A A felvilágosodás korának egyháztörténete [2]: R034-A XIX-XX. századi egyháztörténet [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Ismeretanyag: A XIX–XX. század egyetemes és magyarországi egyháztörténetének rendszerezett tanulmányozása. A hallgatók ismerjék meg és elemezzék az adott korszak egyházszervezetének, teológiatörténetének, egyházi művelődésének jellegzetességeit, meghatározó fordulatait. Sajátítsák el a kapcsolódó alapvető fogalomkészletet.</p> <p>Tematika: XIX–XX. századi egyháztörténet [1]:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ébredési mozgalmak, a bel- és külmiszió nagyarányú kibontakozása a XIX. században, e terület nagy egyéniségei. 2. A német ajkú protestáns egyházak élete a XIX. században és a német teológiai gondolkodás a korban (a romantikus teológia, ortodox konfesszionizmus stb.). 3. Anglia és Skócia korabeli egyháztörténete. Észak Amerika protestáns egyházai és neoprotestáns közösségei a vizsgált korban. 4. A holland reformátusság a XIX. században és a századfordulón, különös tekintettel Abraham Kuyper munkásságára. 5. A római katolikus egyház a XIX. században: a pápaság szerepének a változása, az ultramontanizmus és a nemzeti katolikus mozgalmak, az I. vatikáni zsinat a századvég jelentős enciklikái. 6. Teológiai irányok a századfordulón (a vallásos szocialisták, a vallástörténeti iskola, a keresztyénség angol nyelvterületen a századfordulón). 7. Az I. világháború és egyháztörténeti vonatkozásai 8. Keresztyén egyházak a XX. századi totalitárius államrendszerekben: <ol style="list-style-type: none"> I. Az orosz ortodox egyház XX. századi történetének áttekintése II. A protestantizmus Németországban a két világháború közt és utána) 9. Az ökumenikus mozgalom kezdetei. Holland református egyházi fejlemények a XX. században. 10. A pápaság és a XX. századi háborús konfliktusok; A II. világháború. 11. Ökumené a kétpólusú világrendben; A római katolikus egyház és teológia a XX. században a II. vatikáni zsinatig. 	

12. Globális protestáns teológiai mozgalmak; Huszadik századi teológusportrék (Barth, Bultmann, Tillich, Bonhoeffer, Niebuhr, Schweizer, Pannenberg).

XIX–XX. századi egyháztörténet [2]:

1. Egyházi viszonyok a Magyar Királyságban a XIX. század első felében
2. Az 1848/49-es szabadságharc hatása egyházunk életére
3. A protestantizmus helyzete a kiegyezésig, a pátensharc
4. A dualizmus korának egyháztörténete
5. A belmisszió és ébredés
6. A magyarországi keresztyén egyházak politikai szerepvállalása 1918-ig
7. Az I. világháború és az egyházak
8. A római katolikus egyház a két háború között
9. A magyar protestáns egyházak 1918–1945 között
10. A római katolikus egyház a II. világháború után
11. A magyarországi protestáns egyházak helyzete a kommunizmusban
12. A Trianon után elszakadt protestáns magyarság egyházi élete a rendszerváltozásokig

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vagy írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.

A vizsgára állás feltétele egy rövid írásbeli beszámoló készítése valamelyik ajánlott, vagy az oktatóval előre egyeztetett kapcsolódó szakirodalmi alkotás alapján. Ennek benyújtási határideje a kollokvium megkezdése előtti munkanap 24.00 óra.

A hallgatók szabadon dönthetik el, hogy írásban szóban kívánják vizsgázni.

Az írásbeli vizsga időtartama a vizsgaidőszakban 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A szóbeli vizsga kiadott tétel alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató közös/két külön cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BARÁTH B. L.: „... e jó szándék nem volt haszontalan, a fáradtság nem volt eredménytelen”, in: *Mediárium* 3 (2009/1–2), 5–22. ISSN 1789-0357.

BARCZA J. – DIENES D. (szerk.): *A Magyarországi Református Egyház története 1918–1990*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 1999. ISBN: 963-03-7380-7.

BÍRÓ S. – BUCSAY M. – VARGA Z. – TÓTH E.: *A magyar református egyház története*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 1995. (Az 1949. évi kiadás változatlan utánnomása), ISBN: 963-04-609-5.

BUCSAY M.: *A protestantizmus története Magyarországon 1521–1945*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985. ISBN: 963-281-532-7.

COLIJN, J.: *Egyháztörténelem*, Református Theológiai Akadémia, Sárospatak, 1996. ISBN: 963-9055-085.

CSOHÁNY J.: *A legújabb kor egyetemes egyháztörténete* [k. n.], Debrecen, 1974.

CSOHÁNY J.: *Magyar protestáns egyháztörténet 1711–1849* (A DRTA egyháztörténeti tanszékének tanulmányi füzetek 5), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1994.

DIENES D. (szerk.): *Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*, Hernád Kiadó, Sárospatak, 2020. ISBN: 978-615-5787-16-4.

HEUSSI, K.: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Osiris, Budapest, 2000. ISBN: 963-379-6865.

MOLNÁR J. (szerk.): *Magyarországi keresztyén egyházak a XX. században* (helyi sokszorosítású jegyzet).

MOLNÁR J.: *Modern kor – A keresztyénség története a XX. században* (Vázlat), helyi sokszorosítású jegyzet, 2012.

További ajánlott irodalom:

CSOHÁNY J.: *Magyar protestáns egyháztörténet 1849–1919*, Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1973, (helyi sokszorosítású jegyzet) MEDGYESI L.: *A keresztyénség története az Egyesült Államokban*, Református Zsinati Iroda, Budapest, 2000, ISBN: 963-8360-39-9.

Az egyes témakörökhöz kapcsolódó további ajánlott irodalmat az előadásokon ismertetjük.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a digitális tankönyveket, taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.

b) képességei

- Képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- Elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.
- Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.

d) autonómiaja és felelőssége

- Képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására.
- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- Végiggondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R002 Tantárgy neve: Egyháztörténet szigorlat (I–XVIII. sz.) Tantárgy neve angolul: Church History – Comprehensive Exam (I–XVIIIth Century)	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: - és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8.	
Elő- és *melléktanulmányi feltételek: *R033-A A felvilágosodás korának egyháztörténete; R035-A Kora újkori egyháztörténet [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A teológiai tanulmányok során egyháztörténetből elsajátított ismeretek rendszerező áttekintése a kezdetektől a XVIII. század végéig. Az aktuális tételsort az adott félévi tantárgytematika rögzíti.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</i> A szigorlati vizsga során a hallgató az egyetemes és a magyar tételsorokból is egy-egy tételt húz ki és ismertet. A hallgató az "A" és a "B" tételrészről külön cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készülési idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az "A", mind pedig a "B" tételrészről legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel "A" vagy "B" tételrészéből a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tételrészről kell megismételni. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Lásd a kapcsolódó tanegységekhez ajánlott szakirodalmat.	
További ajánlott irodalom: —	
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretkövetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R024, R025 Tantárgy neve: Etika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Ethics [1, 2]	Kreditértéke: 4, 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; R021 Etika prolegomena [2]: R024 Etika [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A tanegység során a reformátori (protestáns) etika kifejtésére kerül sor. A foglalkozások során a cél nem az elvárás, még kevésbé valamely vallási vagy erkölcsi tekintélynek való engedelmesség munkálása, hanem segítségnyújtás az erkölcsi értékítélet kialakításához, adott helyen, időben és szituációban. Az előadások során a lehető legszélesebb körben mutatjuk be az emberi élet alapvető kapcsolataihoz és feltételeihez való viszonyulások etikai szempontjait és lehetséges megoldásait.	
Tematika: Az utóbbi évtizedek gyors társadalmi fejlődése, valamint a technikai civilizáció vívmányai is állandó változást eredményeznek életünkben: az emberi cselekvés olyan területei és lehetőségei nyíltak meg, amelyek kérdésessé teszik a korábbi világszemlélet és morális elképzelések hatékonyságát. A korábbi erkölcsi válaszok helyén tanácstalanság, elbizonytalanodás vagy – jobb esetben is – az etikai tájékozódás iránti fokozottabb igény figyelhető meg. Napjainkban felértékelődött az etikai tájékozódás iránti igény. A technikai civilizáció áldásai és kockázatai, az életformák pluralizálódása, a globális gazdasági és politikai érdekek érvényesítése, a kommunikáció új formái elkerülhetlenné teszik a mindennapi életet érintő kérdések és jelenségek tudatos reflektálását, a szabad és kényszer nélküli erkölcsi vélemény megfogalmazását. Ezt a törekvést az értékek és megoldási lehetőségek iránti tájékozódás sokfélesége jellemzi: a vallási hagyományoktól független ún. szekuláris erkölcsi minták és megoldások igénye éppúgy jelen van társadalmunkban, mint az új vallási mozgalmak és spirituális élmények élet- és világszemlélete által inspirált moralitás. A beszéd és a képi kommunikáció síkján jelentkező erkölcsi dilemmák és megoldásra váró kérdések tisztázása után az emberi élet, érzelmek és kapcsolatok megélésének legelemibb és legintimebb köre (a házasság, család és szexualitás etikája) kerül tárgyalásra, majd az életet körülvevő további feltételekhez, úgy mint a technikához, a környezethez, a gazdaság és a politika világához való viszonyulás formáit elemezzük. Az etika – Bonhoeffer szerint – „bátor vállalkozás”. Így az egyes témakörök kifejtése és a részletkérdésekbe való bevezetés impulzusokat és módszertani segítséget kíván nyújtani a hitéleti szakos hallgatóknak, saját erkölcsi ítéletalkotás megfogalmazásához.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsgaanyag egy tételsorból áll, melyből a vizsgán a hallgató egy külön cédulára kiírt tételt húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletét legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BONHOEFFER, D.: *Etika*, Exit Kiadó, Kolozsvár, 2015. ISBN: 978-973-7803-13-9.

FAZAKAS S. (szerk.): *A protestáns etika kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2017. ISBN: 978-963-558-381-2.

KODÁCSY-SIMON E. (szerk.): *Értelmes szívvel – Etikai témák az evangélikus oktatásban*, Luther Kiadó, Budapest, 2016. ISBN: 978-963-380-090-4.

LOCHMANN, J. M.: *A szabadság útjelzői*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 1994. ISBN: 963-300-571-x.

SZÜCS F.: *Teológiai etika*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993. ISBN: 963-836-001-1.

TÖRÖK I.: *Etika*, Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 1997.

További ajánlott irodalom:

HONECKER, M.: *Einführung in die theologische Ethik: Grundlagen und Grundbegriffe*, de Gruyter, Berlin – New York, 1990. ISBN: 3-11-008146-6.

FREY, C. – DABROCK, P. – KNAUF, S.: *Repetitorium der Ethik*, Hartmut Spenner, Waltrop, 1997. ISBN: 3-927718-70-X.

HUPPENBAUER, M. – DE BERNARDI, J.: *Kompetenz Ethik für Wirtschaft, Wissenschaft und Politik. Ein Tool für Argumentation und Entscheidungsfindung*, Versus, Zürich, 2000. ISBN: 3-03909-009-7.

ENCYCLOPEDIA OF APPLIED ETHICS, **Reference Work**. Second Edition, 2012,

<https://www.sciencedirect.com/referencework/9780123739322/encyclopedia-of-applied-ethics>

ETHIK-LEXIKON, <https://www.ethik-lexikon.de/>

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- A végzett tanár alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, az inkulturációról és a multikulturalizmusról.
- Ismeri a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságait.
- Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó fontosabb feltáró módszereket, a közösség kialakítását, fejlesztését elősegítő pedagógiai módszereket.

b) képességei

- A végzett/szakképzett tanár képes a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják a csoport közösséggé fejlődését és egészséges működését.
- Képes a konfliktusok hatékony kezelésére.
- Segíti a csoporttagok közösség iránti elkötelezettségének kialakulását, a demokratikus társadalomban való felelős, aktív szerepvállalás tanulását, a helyi, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadását.
- Képes értelmezni és a tanulók érdekében felhasználni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét.
- Képes hozzájárulni az iskolai és osztálytermi toleráns, nyitott légkör megteremtéséhez.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.
- Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel.
- Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.

d) autonómiája és felelőssége

- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására.
- Egyenrangú partner a szakmai kooperációban.
- Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kovács Krisztián egyetemi docens, PhD.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R021 Tantárgy neve: Etika prolegomena Tantárgy neve angolul: Introduction to Christian Ethics	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: erkölcsi véleményformálás módszertani lépéseinek begyakorlása, elsajátítása.	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: erkölcsi véleményformálás módszertani lépéseinek alkalmazása.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 5.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: R011-A Hitvallásismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A hallgatók ismerkedjenek meg a reformátori etika főbb kérdéseivel, a reformátori etika témaköreivel, valamint az erkölcsi ítéletalkotás kialakításának módszertani kérdéseivel. Tematika: <ul style="list-style-type: none"> ○ Az etikai meghatározása és feladata; ○ Morál. Ethosz. Etika; ○ Filozófiai és vallásbölcseleti etika; ○ Az etika forrásai: Újszövetségi etika, a szeretet kettős parancsa; ○ Az erkölcsi ítéletalkotás kialakításának módszertana; ○ Teológiai etika. A Szentírás és etika. A keresztyén etika summája; ○ Az etika, mint teológiai diszciplína; ○ teológiai etika és a többi teológiai tudományág; ○ Az etika strukturálása, felosztási lehetőségei; ○ A keresztyén teológiai etika alapjai: szabadság, bűn; ○ A keresztyén teológiai etika alapjai: evangélium és törvény. A törvény radikalizálódása. A törvény hármassá; ○ A keresztyén teológiai etika alapjai: krisztuskövetés, lelkiismeret; ○ Megigazulás és megszentelődés; ○ Erények, aszkézis és jócselekedetek. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsgaanyag egy tételesorából áll, melyből a vizsgán a hallgató egy külön cédulára kiírt tételt húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletét legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. Az adott félév tételesorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.	

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

- BONHOEFFER, D.: *Etika*, Exit Kiadó, Kolozsvár, 2015. ISBN: 978-973-7803-13-9.
- FAZAKAS S. (szerk.): *A protestáns etika kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2017. ISBN: 978-963-558-381-2.
- KODÁCSY-SIMON E. (szerk.): *Értelmes szívvel – Etikai témák az evangélikus oktatásban*, Luther Kiadó, Budapest, 2016. ISBN: 978-963-380-090-4.
- NAGY L.: *Református keresztyén közösségi etika*, Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontja, Kolozsvár, 1998.
- RAE, S. B.: *Erkölcsei döntések – Bevezetés az etikába*, Harmat Kiadó, Budapest, 2015. ISBN: 978-963-288-282-6.
- SZÜCS F.: *Teológiai etika*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993. ISBN: 963-836-001-1.
- TÖRÖK I.: *Etika*, Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 1997.

További ajánlott irodalom:

- ARISZTOTELÉSZ: *Nikomákhoszi Etika*, Európa Kiadó, Budapest, 1997. ISBN: 963-074-045-1.
- HONECKER, M.: *Einführung in die theologische Ethik: Grundlagen und Grundbegriffe*, de Gruyter, Berlin – New York, 1990. ISBN: 3-11-008146-6.
- HUPPENBAUER, M. – DE BERNARDI, J.: *Kompetenz Ethik für Wirtschaft, Wissenschaft und Politik – Ein Tool für Argumentation und Entscheidungsfindung*, Versus, Zürich, 2000. ISBN: 3-03909-009-7.
- ENCYCLOPEDIA OF APPLIED ETHICS, **Reference Work**, Second Edition, 2012,
<https://www.sciencedirect.com/referencework/9780123739322/encyclopedia-of-applied-ethics>
- ETHIK-LEXIKON, <https://www.ethik-lexikon.de/>

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

g) tudása

- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

h) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.
- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analizisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.

c) attitűdje

- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kovács Krisztián egyetemi docens, PhD.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyházzsociológiai és Szociáletikai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R028 Tantárgy neve: Etikatörténet Tantárgy neve angolul: History of Ethics	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: két zárthelyi dolgozat a szorgalmi időszakban.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek: R021 Etika prolegomena	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: Az előadásokon és a kötelező olvasmányok tanulmányozásán keresztül a hallgató megismerkedhet a keresztyén etikai gondolkodás történetével, illetve a "teológiai iskolák" szociál-etikai sajátosságaival a reformációtól kezdve napjainkig. A kurzus során megismerkednek a hallgatók mindenekelőtt a protestáns teológiai szociáletikai tanításával; átfogó képet kapnak a sajátos protestáns etikai véleményformálásáról, annak kontextuális és mai módszertanáról, alkalmazhatóságáról.</p> <p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A reformátori etika alapjai 2. Kálvin etikája és ekkleziológiája 3. Luther megigazulás-tana 4. Az etika története Schleiermachertől Harnackig 5. A dialektika teológia etikai felismerései 6. Barth etikai gondolkodása az „Egyházi dogmatikában” 7. Barth politikai etikája 8. A Barmeni teológiai nyilatkozat etikai üzenete 9. Brunner etikája és a természeti teológia 10. Bonhoeffer etikája 11. Tillich rendszeres teológiája 12. Az 1948-at követő időszak etikai és ekkleziológia útkeresése a Magyarországi Református Egyházban 13. A politikai teológia fogalma a XX. században (Moltmann, Metz, Volf, Huber stb.) 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A vizsga egy tételrészből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs</p>	

lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BUSCH, E.: *Református. Egy felekezet arculata*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2008. ISBN: 978-963-558-118-4.

ZAHRNT, H.: *Az Isten-kérdés – Protestáns teológia a XX. században*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1997. ISBN: 963-8360-17-8.

KANTZENBACH, F. W.: *Teológiai irányzatok*, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1996. ISBN: 963-836-016-X.

További ajánlott irodalom:

BUSCH, E.: *Istenismeret és emberség: betekintés Kálvin teológiájába*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2009. ISBN: 978-963-558-130-6.

KOVÁCS K.: *Határmezsgyén. A református egyház a történelmi örökség és a megújulás esélyei között az 1989–90-es rendszerváltást követően*, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2018. ISBN: 978-963-414-417-5. (ebből: 47–126. oldalak)

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- A végzett tanár alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, az inkulturációról és a multikulturalizmusról.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.

c) attitűdje

- A szakképzett tanár elkötelezett az alapvető demokratikus értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi.
- Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosságtudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelés, valamint a környezettudatosság iránt.

d) autonómiája és felelőssége

- A végzett tanár önállóan képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kovács Krisztián, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházsociológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: A001-A Tantárgy neve: Exegetikai alapidolgozat Tantárgy neve angolul: Basic Paper in Exegetics	Kreditértéke: 5
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: rendszeres konzultációk	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: B040-A Exegetikai módszertan	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók egy önálló írásbeli dolgozat kontaktorával és konzultációkkal támogatott elkészítése során a történeti-kritikai exegézis módszeréről megszerzett ismereteiket elmélyítsék, e módszer egyes elemeit az oktató által kijelölt eredeti nyelvű bibliai szöveg elemzése révén a gyakorlatban is begyakorolják – annak érdekében, hogy képessé váljanak a kommentárok, exegetikai tanulmányok és cikkek értő, kritikai olvasására, valamint az önálló, tudományos igényű exegetikai munkára.</p> <p>Tematika: A tantárgy egy ó- és egy újszövetségi kurzusban kerül meghirdetésre: a tantárgyat a hallgatóknak azon a tanszéken kell teljesíteniük, amelyen az Exegetikai módszertan (B040) tantárgyat teljesítették. Az exegetikai dolgozat témájaként a hallgatók általában az Exegetikai módszertan (B040) tantárgy keretében kiadott bibliai szakasz elemzését viszik tovább, esetleg az aktuális tanszéki kutatás témaköréből is választhatnak a hallgatók, az oktatóval való egyeztetés alapján. A kurzus számára heti 2 óra kerül az órarendben kijelölésre: ezen a dolgozat leadott és ellenőrzött fejezeteinek közös megbeszélése történik; a személyre szabott konzultációk időpontjait az oktató a hallgatókkal egyénileg egyezteti.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>A számonkérés a hallgató által a szorgalmi időszakban megírt önálló, egy adott bibliai szakasz nyelvi és tartalmi elemzését kínáló tudományos dolgozatára adott gyakorlati jeggyel történik.</p> <p>A dolgozat témáját az adott kurzus oktatója jelöli ki. A dolgozat megírásához az elérhető monográfiák és tanulmányok mellett legalább három, az oktató által jóváhagyott kommentár használata kötelező; a három kommentárból legalább egynek idegen nyelvű munkának kell lennie.</p> <p>A dolgozatnak (a fedőlapon túl) 20-25 számozott oldalt kell tartalmaznia (12. betűméret, 1-es sortávolság, Times New Roman betűtípus). A dolgozat fedőlapjának tartalmaznia kell a DRHE és az illetékes tanszék nevét, a dolgozat címét, a hallgató nevét, szakját, tagozatát, évfolyamát, a konzulens tanár nevét, valamint a benyújtás helyét és évszámát.</p>	

A dolgozatnak szerkezetében és tartalmában minden egyéb kérdés terén az adott félévre érvényes tárgyatematikában rögzített követelményeknek kell megfelelnie.

A dolgozatot egy példányban, kemény fekete kötésben a szorgalmi időszak végéig a Tanulmányi Osztályon kell benyújtani. A dolgozat legfeljebb 7 nap késedelemmel, a szakdolgozatra vonatkozó késedelmi díj megfizetése ellenében a vizsgaidőszakban is leadható.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KARASSZON I.: *Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2005. ISBN: 963-86458-0-6.

OSBORNE, G. R.: *A hermeneutika spirálisa – Részletes bevezetés a bibliamagyarázathoz*, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002. ISBN: 963-86148-3-8.

KUSTÁR Z.: A tudományos írásmagyarázat szükségessége, in: *Theologiai Szemle* 59 (2016/4), 196–209.

További ajánlott irodalom:

BECKER, U.: *Exegese des Alten Testaments. Ein Methoden- und Arbeitsbuch* (UTB 2664), Mohr Siebeck, Tübingen, 2005. ISBN: 3-16-148552-1.

FARKASFALVY D.: *Bevezetés a szentírásstudományba* (Teológiai Zsebkönyvek 10), Agapé – Távlatok Szerkesztősége, Szeged – Budapest, 1995. ISBN: 963-458-008-4.

A további irodalom a kiadott bibliai szakasz függvényében, az egyéni konzultáció során kerül kijelölésre.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektszerteiben a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron, egyetemi docens, PhD, dr. habil.

Dr. Ledan-Muntean István, adjunktus, PhD.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B040-A Tantárgy neve: Exegetikai módszertan Tantárgy neve angolul: Methodology of the Biblical Exegesis	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4.	
Előtanulmányi feltételek: B012-A vagy B022-A Héber nyelv [3] vagy Görög nyelv [3]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: Kiválasztott bibliai szöveg(ek) közös elemzése révén a hallgatók megismerkednek az írásmagyarázat módszertanával. A tantárgy célja az, hogy a hallgatók képessé váljanak a kommentárok, exegetikai tanulmányok és cikkek értő, kritikai olvasására, valamint az önálló, tudományos igényű exegetikai munkára.	
Tematika: A tantárgy két kurzusban, egy ószövetségi és egy újszövetségi kurzusban kerül meghirdetésre: a hallgatók kötelező jelleggel szabadon választhatnak a két kurzus között; a két előtanulmányi feltétel közül értelemszerűen csak a választott tanszék által oktatott tantárgyat kell teljesíteni. A módszertani ismeretek átadása közös, kiscsoportos gyakorlat formájában történik. Az elméleti ismeretek átadása után az adott exegetikai munkafázist a csoport a kiválasztott próba-szöveg(ek)en közösen végzi el. A csoportos munka mellett minden hallgatónak önállóan is el kell végeznie az oktató által kiadott szövegen az oktató által megadott exegetikai munkafázisokat.	
Számonkérési és értékelési rendszer: <i>A számonkérés egy írásbeli dolgozat alapján történik, melyre a hallgatók gyakorlati jegyet kapnak. A dolgozatot a szorgalmi időszak végéig kell benyújtani, ebben a hallgatónak önállóan el kell végeznie az oktató által kijelölt bibliai szakasz elemzését a tárgytematikában megadott szempontok szerint. A hallgató általában az Exegetikai alapszöveg (A001) tantárgy keretében ugyanennek a bibliai szakasznak a magyarázatát viszi tovább, elvégezve rajta a minden exegetikai munkafázist. A dolgozat értékelés a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 26. §-ban rögzített ötfokozatú osztályzattal történik.</i>	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Karasszon I.: <i>Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana</i> , Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2005. ISBN: 963-864580-6. Kustár Z.: <i>A héber Ószövetség szövege. Kézikönyv a Biblia Hebraica Stuttgartensishoz</i> , Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2000., ISBN: 963-842928-3.	

Kustár Z.: A tudományos írásmagyarázat szükségessége, in: *Theologiai Szemle* 59 (2016/4), 196–209.

Luz, U.: *A vizály könyve? Egy biblia – sokféle értelmezés* (Hermeneutikai Füzetek 10), Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1996, ISBN: 963-85240-8-1.

Tőkés I.: *Új hermeneutika* (Hermeneutikai Füzetek 18), Hermeneutikai Kutatóközpont, Budapest, 1999, ISBN: 978-963-795-200-5.

További ajánlott irodalom:

Becker, U.: *Exegese des Alten Testaments – Ein Methoden- und Arbeitsbuch* (UTB 2664), Tübingen, Mohr Siebeck, 2005, ISBN: 978-382-522-664-0.

Zimmer, S.: *Árt-e a hitnek a bibliatudomány? Egy konfliktus tisztázása*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2009. ISBN: 978-963-558-126-9.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb.*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektesportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Németh Áron, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Ledan-Muntean István, adjunktus, PhD

Balog Margit, nyelvi lektor

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G031-A, G037 Tantárgy neve: Felekezetismeret [1, 2] Tantárgy neve angolul: Ecumenical Studies [1, 2]	Kreditértéke: 3, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea., ea., és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 2., 4.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja, hogy a hallgatóval megismertesse a legfontosabb keresztyén felekezeteket azok önértelmezése alapján, az ökumenikus mozgalom történetét, a legfontosabb nemzetközi egyházi szervezeteket, illetve hogy bevezesse a hallgatót az ökumenikus teológia művelésébe annak érdekében, hogy hivatása gyakorlása során képes legyen felelős és teológiailag megalapozott döntéseket hozni felekezetközi és az ökumenét érintő kérdésekben.</p> <p>Tematika:</p> <p><i>Felekezetismeret [1]:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bevezetés, fogalmak 2. Egyházak a világban 3. Az egyház fogalma az állami egyházjogban 4. Az Ortodox Egyház 5. A Görögkatolikus Egyház 6. A Római Katolikus Egyház 7. Az Anglikán Egyház 8. A világ reformátussága 9. Az Evangélikus Egyház 10. A Valdens Egyház 11. A Metodista Egyház 12. A Baptista Egyház 13. A Püünkösdi Egyház és a karizmatikus mozgalom 14. Új vallási mozgalmak <p><i>Felekezetismeret [2]:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 15. Bevezetés az ökumenikus mozgalom történetébe 16. Bevezetés az ökumené teológiájába 17. A Római Katolikus Egyház és az ökumené 18. Az Egyházak Világtanácsa 19. Az Európai Egyházak Konferenciája	

20. A Református Egyházak Világközössége
21. A Lutheránus Világszövetség
22. Az Európai Protestáns Egyházak Közössége
23. Az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa

Számonkérési és értékelési rendszer:

Felekezetismeret [1]:

Tereplátogatási napló és szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A hallgató a szorgalmi időszak során 3 felekezet istentiszteletét látgatja meg majd tapasztalatairól, előre megadott szempontok alapján tereplátogatási naplót készít. A napló minimális terjedelme 6000 szó. A napló beadása a szóbeli vizsgára állás feltétele.

A szóbeli vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételsor az egyes keresztyén felekezetek ismertetését, a „B” tételsor a szentségek értelmezését tartalmazza (összehasonlító szentségtan). A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

Felekezetismeret [2]:

Olvasónaplók elkészítése és kollokvium a vizsgaidőszakban

A szóbeli vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételsor az ökumenikus mozgalom történetét, a „B” tételsor kötelező irodalomjegyzékben felsorolt forrásszövegek értelmezését tartalmazza. A forrásszövegekről a hallgató olvasónaplót készít előre kiadott kérdéssor alapján. Az olvasónaplók beadása a vizsgára állás feltétele. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Felekezetismeret [1]

Kötelező irodalom:

BAJUSZ F.: *Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái* (akadémiai jegyzet), Budapesti Református Teológiai Akadémia Ökumenikai Tanszéke, Budapest, 1985.

GESZTELYI T. (szerk.): *Egyházak és vallások a mai Magyarországon*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1991. ISBN: 963-055-893-9.

2011/CCVI. sz. törvény „A lelkiismereti és a vallásszabadság jogáról valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról”.

További ajánlott irodalom:

HUNYADI L.: *A világ vallásföldrajza*, Végeken Kiadó, Budapest, 1995., ISBN: 963-848-600-7.

DÖRNYEI L. – KÖVÁGÓ S. – SIMONNÉ PALLOS P. (szerk.): *Egyháztörténeti Szöveggyűjtemény.*

Válogatás a magyarországi egyházak történeti irodalmából, Kaposvári Egyetem Csokonai Vitéz Mihály Pedagógiai Főiskolai Kar, Kaposvár, 2000. ISBN: 963-717-293-9.

ÉRSZEGI M. A.: *Pápa, Szentszék, Vatikán*, Szent István Társulat, Budapest, 2014. ISBN: 978-963-27747-2-5.

Felekezetiismeret [2]

Kötelező irodalom:

LADÁNYI S. – PAPP K. – TÓKÉCZKY L. (szerk.): *Egyháztörténet 2.*, RPI, Budapest, 1998, ebben: 195–212. oldalak.

PÁSZTOR J.: *Ötven éves az Egyházak Világtanácsa I–IV*, in: Református Egyház 51 (1999), 65kk, 87kk, 133kk, 166kk. oldalak.

BAJUSZ F.: *Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái. Missziói világkonferenciák...*, Budapesti Református Teológiai Akadémia, Budapest, 1980, ebben: 1–37. oldalak (akadémiai jegyzet; egy példány kölcsönözhető a Missziói Tanszékről)

HAFENSCHER K. et al. (szerk.): „*Hogy mindnyájan egyek legyünk...*”. *50 éves az Ökumenikus Tanács Magyarországon*, MEÖT, Budapest [1993], ebben: 75–168. oldalak.

Európai Ökumenikus Charta

A Hittani Kongregáció DOMINUS IESUS nyilatkozata (Ford. Dr. Diós István), lásd: <http://www.katolikus.hu/roma/domiesus.html>

Közös nyilatkozat a megigazulásról, lásd: <http://www.lutheran.hu/nyilatkozat/> + a REV csatlakozó nyilatkozata, Wittenberg 2017.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a **tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Folyamatos személyes tanulását a közjó szolgálatában értelmezi.

d) autonómiája és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gonda László, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R013 Tantárgy neve: Filozófiatörténet. A vallás és filozófia kapcsolata Tantárgy neve angolul: History of Philosophical Theology	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
Előtanulmányi feltételek: R012-A Teológiai enciklopédia	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A filozófiai gondolkodás története a kezdetektől a 20. századig, különös tekintetek a valásfilozófiai kérdésekre. Ennek keretében tételiesen előadtnak az ókori hellén filozófiai iskolák, a nagy görög filozófusok, a filozófia és keresztyénség találkozása, a középkor és újkor filozófiája, a kartéziánus és deista szemlélet, a modern német gondolkodók Kanttól Hegelig.	
Tematika: <ol style="list-style-type: none"> 1. A keresztyén filozófia problematikája és viszonya a teológiához 2. A görög filozófiai gondolkodás (ión természetfilozófiától – eleai iskoláig) 3. A világmagyarázó rendszerek kora (szofisták, Szókratész, Platón, Arisztotelész) 4. A vallás és filozófia kapcsolata (Philón és Plótinosz) és istenfogalmak az ókorban 5. Filozófia és keresztyénség Augustinus gondolkodásában 6. A skolasztika (Canterbury Anselmus, Petrus Abelardus, Aquinói Tamás, Bonaventúra és Johannes Duns Scotus filozófiai és teológiai szintézisei) 7. A felvilágosodás filozófiája (David Hume, Voltaire, Rousseau). Valláskritikák 8. Keresztyén filozófiai törekvések az újkorban és az iszlámhoz, zsidósághoz való viszony kérdése (B. Pascal és G. W. Leibniz, G. E. Lessing) 9. A klasszikus német filozófia és a vallás/keresztyénség (Kant, Fichte, Schelling, Hegel) 10. A pozitivizmus (Comte), empirizmus és vallásfenomenológia (J.S. Mill, E. Husserl) 11. A német idealizmus programjának keresztyén kritikái (Bernard Bolzano, Søren Kierkegaard) és Heidegger 12. Az újskolasztika és a vallás (J. H. Newman, Etienne Gilson, Jacques Maritain, Horváth Sándor) 13. A transzcendentális módszerek (Karl Rahner, Bernard Lonergan) és Hans Küng vallásfelfogása. Párbeszéd a világvallásokkal 14. Perszonalizmus (Martin Buber, F. Rozenzweig, E. Lévinas)	
Számonkérési és értékelési rendszer:	

Szöbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgyatematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

NYÍRI T.: *A filozófiai gondolkodás fejlődése*, Szent István Társulat, Budapest, 1977. ISBN: 963-360-046-4.

SAWYER, F.: *Filozófiai perspektívák III. Reneszánsz, reformáció, felvilágosodás*, SRTA, Sárospatak, 2002. ISBN: 963-204-088-0.

DAVIES, B.: *Bevezetés a vallásfilozófiába*, Kossuth, Budapest, 1999. ISBN: 963-094-116-3.

További ajánlott irodalom:

MEZEI B.: *Mai vallásfilozófia*, Kairosz Kiadó, Budapest, 2010, ISBN: 978-976-662-404-0.

HALASSY-NAGY J.: *A filozófia története*, Pantheon, Budapest, 1927.

PÁSZTORI KUPÁN I.: *Ókori görög gondolkodók – Filozófiai bevezetés a teológiai tanulmányozásához*, PTI, Kolozsvár, 2010. ISBN: 978-973-887-996-6.

KOVÁCS Á.: A vallástudomány és a protestáns teológia határkérdései és mai relevanciájuk Kovács Ödön rendszeralkotása kapcsán, in: *Vallástudományi Szemle* 11 (2015/2), 105–121.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét. Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

d) autonómiaja és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.

- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): ---

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatika Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B020-A, B021-A, B022 Tantárgy neve: Görög nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: New Testament Greek [1, 2, 3]	Kreditértéke: 5, 5, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 75, 75, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: szövegillusztrációk	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Évközi tesztek, zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B 20-A Görög nyelv [1] [3]: B021-A Görög nyelv [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók elsajátítsák az újszövetségi görög nyelv (koiné) alapjait (olvasás, írás, deklináció, konjugáció) és azt az alapszókincset, aminek a segítségével közepesen nehéz újszövetségi és egyéb ógörög szövegek önálló nyelvi elemzésére, értelmezésére és fordítására – a megfelelő nyomtatott kiadványok, illetve számítógép-programok és internetes adatbázisok használatával – alkalmassá válnak.</p> <p>Tematika: <i>Görög nyelv [1]:</i> VARGA Zs.: <i>Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv</i> 1–8. olvasmánya szövegének olvasása, fordítása, nyelvtani anyaga (1–3. deklináció, a görög igeragozás rendszere, az ige imperfectumi, futurumi, aoristosi /activum és medium/ alakjai). <i>Görög nyelv [2]:</i> VARGA Zs.: <i>Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv</i> 9–18. olvasmánya szövegének olvasása, fordítása, nyelvtani anyaga (névmások, az ige aoristos passivumi, perfectumi alakjai, a folyékony és a 2. aoristos). <i>Görög nyelv [3]:</i> A hallgatók megismerkednek a kritikai görög Újszövetség-kiadással, megszerzett nyelvtani ismereteiket a kiválasztott görög nyelvű szövegrészek csoportos nyelvi elemzése és fordítása révén elmélyítik, begyakorolják, alapszókincsüket pedig olyan szintre emelik, hogy közepesen nehéz ógörög szövegek önálló nyelvi feldolgozására – a megfelelő nyomtatott kiadványok és számítógép-programok, internetes adatbázisok használatával – alkalmassá váljanak. Az elemzett szövegek az Újszövetségből, a keleti teológiai és az apokrif irodalom, valamint a teológiai és vallástörténeti szempontból releváns szepulkralis szövegek (sír feliratok) közül kerülnek kijelölésre. Az elemezni kívánt szövegeket az adott félévre érvényes tárgytematika rögzíti.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Görög nyelv [1], illetve a Görög nyelv [2]: Zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban, szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i>	

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli vizsgára (kollokviumra) jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tétel sor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A szóbeli vizsgán a hallgató számot ad olvasási, fordítási készségéről, a félév során szerzett nyelvtani ismereteiről (deklináció, konjugáció). A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. Póttétel húzására van lehetőség, ez esetben az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi érdemjegyet a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tétel sor alapján felelhetnek a kollokviumon.

Görög nyelv [3]: Gyakorlati jegy a szorgalmi időszakban.

A számonkérés a szorgalmi időszakban történik rövid, átlagosan 10 perces villámtesztek formájában. A hallgatók minden óra elején az előző órai anyagból írják meg a rövid tesztet. A félévi osztályzatot ezek átlaga adja.

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Déri B. – Hanula G.: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Argumentum, Budapest, 2000. ISBN: 963-446-152-2.

Varga Zs.: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 2010. ISBN: 978-963-88090-4-9.

További ajánlott irodalom:

Mounce, W. D.: *Basics of biblical Greek grammar*, Zondervan, Grand Rapids, 2003. ISBN: 0-310-25087-0.

Peres I. – Ledán M. I.: *Ókori görög sírfeliratok*, ÚTK-DRHE, Debrecen, 2023. ISBN: 978-615-5853-44-9.

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

i) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

j) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati háttér.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

k) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

l) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Ledan-Muntean István, adjunktus, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Balog Margit, nyelvtanár

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G017, G018, G019 Tantárgy neve: Gyakorlati bibliamagyarázat [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Practical Interpretation of the Bible [1, 2, 3]	Kreditértéke: 1, 1, 1
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Önálló kutató- és feldolgozó munka	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: ---	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 80 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8., 9., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G014 Homiletika [1] [2]: G014 Homiletika [1]; G017 Gyakorlati bibliamagyarázat [1] [3]: G014 Homiletika [1] ; G018 Gyakorlati bibliamagyarázat [2]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél: A tantárgy elméleti és gyakorlati felkészítést ad az igehirdetői munka kompetens végzéséhez.
Tematika:

Gyakorlati bibliamagyarázat [1]: Ószövetségi exegézis és igehirdetés

- az ószövetségi textusok lehetséges nehézségei, ószövetségi igehirdetés és a krisztológia;
- elvi megfontolások a textus-típusokkal kapcsolatban;
- homiletikai megfontolások: a történeti textusok prédikálása, a tyológikus és szimbólikus textusok prédikálása, a messiási ígéreteket tartalmazó textusok prédikálása, a zsoltárok és a lírikus textusok prédikálása, igehirdetés a bölcsességirodalom alapján, a prófétai textusok, az apokaliptikus textusok prédikálása.

A félévben a hallgató két meghatározott textus típusból egy-egy prédikációt köteles elkészíteni, amit annak előadását követően a csoport a gyakorlatvezető irányítása mellett megbeszél, elemez, értékeli. Kötelező továbbá minden félévben egy az aktuális közelgő ünnephez kapcsolódó legátusprédikáció elkészítése a Legációk szabályzatban 8. § 4. bekezdésében rögzítettek szerint.

Gyakorlati bibliamagyarázat [2]: A keresztelezési és házasságkötési igehirdetés

- a kazuális igehirdetés kérdéseiről általában;
- a keresztelezési igehirdetés szituációja, a keresztséggel kapcsolatos tanítás az igehirdetésben, katechézisben és pasztorációban;
- a János keresztsége és a keresztyén keresztség;
- a keresztség sákramentumának dogmatikuma, a gyermekkeresztség problematikája;
- a keresztelezési igehirdetés homiletikuma;
- a házasság és a család kérdései a gyülekezeti igehirdetésben;
- a jegyesoktatás jelentősége;
- a házasságkötés alkalmának teológiája;
- az esketési igehirdetés homiletikuma;

- a házasságkötési igehirdetés formai kérdései;
- a házasságkötési igehirdetés buktatói és a belőlük adódó tanulságok.

A félévben teljesítendő; egy keresztlési igehirdetés és egy házasságkötési igehirdetés előre megválasztott profil (elkötelezett egyháztagok, egyházi szocializációval nem rendelkezők felé végzett szolgálat, súlyos betegség, kórházi keresztlő, felnőttkereszttség stb.) mentén, vagy valamely ünnepkörökhöz kapcsolódóan, amit annak előadását követően a csoport a gyakorlatvezető irányítása mellett megbeszél, elemez, értékkel. Kötelező továbbá minden félévben egy az aktuális közelgő ünnephez kapcsolódó legátusprédikáció elkészítése a Legációs szabályzatban 8. § 4. bekezdésében rögzítettek szerint.

Gyakorlati bibliamagyarázat [3]: A temetési igehirdetés

- a halál és a feltámadás kérdései a filozófiában és a teológiában,
- dogmatikai és eszkatológiai tisztázódás: a./ „Hiszem a test feltámadását...” b./ „...és az örök életet,
- a temetés bejelentése, adatfelvétel, beszélgetés családtagokkal, az értesülések mérlegelése, textusválasztás;
- a temetés menete; a temetési igehirdetés homiletikuma, a gyülekezeti igehirdetés poimenikai karaktere

A félévben teljesítendő két egymástól eltérő, közösen megválasztott profilhoz kapcsolódó temetési igehirdetés (idős, hívó, elkötelezett egyháztag temetése, illetve tragikus körülmények között elhunytak temetése – öngyilkosság, baleset, háború, gyermekhalál stb.), amit annak előadását követően a csoport a gyakorlatvezető irányítása mellett megbeszél, elemez, értékkel. Kötelező továbbá egy, az aktuális közelgő ünnephez kapcsolódó legátusprédikáció elkészítése a Legációs szabályzatban 8. § 4. bekezdésében rögzítettek szerint.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Gyakorlati jegy.

A gyakorlati jegy feltétele a kurzuson való részvétel és a kijelölt számú és témájú, saját készítésű igehirdetés leadása a kitűzött határidőig, melynek tartalmi és formai követelményeit, valamint a beadás határidejét az oktató jelöli ki. A hallgató ugyancsak köteles az adott félévre eső legációjához további egy igehirdetést benyújtani.

A gyakorlati jegy osztályzatát a benyújtott igehirdetésekre adott osztályzatok átlaga adja.

A hallgató csak olyan, saját maga által készített igehirdetést nyújthat be, amely az egyetem szabályzatainak vonatkozó rendelkezései alapján eredeti alkotásnak minősül. Plágiumnak kell tekinteni minden olyan igehirdetést, amelyet a hallgató nem saját maga készített, abba bárminemű, más szerzőtől származó szövegrészt egybefüggően vagy széttagoltan bemásolt, változtatások esetében a szerzők említése, szószerinti idézet esetében pedig idézőjel használata és a szerző említése nélkül. A plágium a DRHE Etikai kódexében rögzítettek szerint (6. § 2–3. bekezdés) szellemiségével és tudomány-etikai értékeivel össze nem egyeztetető, súlyos fegyelmi vétség, amely fegyelmi eljárást vonhat maga után.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FEKETE K.: *A keresztlési igehirdetés kérdései* (A Gyakorlati Theológiai Tanszék Tanulmányi Füzetei 6), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1994.

FEKETE K.: *A temetési igehirdetés kérdései* (A Gyakorlati Theológiai Tanszék Tanulmányi Füzetei 5), Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1993.

FEKETE K.: Házasságkötési igehirdetésünk, in: FEKETE K.: *A gyülekezetépités szolgálatában*, (Nemzetközi Theológiai Könyv sorozat 47), A Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, Budapest, 2000, 92–103.

FEKETE, K. – LITERÁTY, Z. – STEINBACH, J. (szerk.): *Hirdesd az Igét! Igihirdetők kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2021. ISBN: 978-963-558-472-7.

PÁKOZDY L. M.: Az Ótestamentum magyarázatának alapkérdéseiről, in: Módis L. (szerk.): *Csikesz Sándor Emlékkönyvek 4*, Debrecen, 1942, 37–53.

SEITZ, M.: *Der Weg vom Text zur Predigt – gepredigt*, in: Praxis des Glaubens, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1979. ISBN (- 13): 9783525606162.

További ajánlott irodalom:

MÜLLER, T.: *Konfirmation – Hochzeit – Taufe – Bestattung: Sinn und Aufgabe der Kasualgottesdienste*, Kohlhammer, Stuttgart, 1988, ISBN: 978-317-009-949-4.

CZEGLEDY S.: Az Ószövetség és igehirdetésünk, in: *Theológiai Szemle* 19 (1943/3), 163–176.

RÖMER, T.: *Bölcsesség az Ószövetségben*, Tillingner, Budapest, 1994, ISBN: 963-839-206-1.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G032, G033 Tantárgy neve: Gyülekezetépítés [1, 2] Tantárgy neve angolul: Church Growth [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Beadandó házi dolgozat a szorgalmi időszakban	
A számonkérés módja: vizsga (kollokvium) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G035-A Missziológia [2]; GY03 Gyülekezeti gyermek- és ifjúsági gyakorlat [1]; GY04 Gyülekezeti gyermek- és ifjúsági gyakorlat [2] [2]: G032 Gyülekezetépítés [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A hallgatók világosan tudják megkülönböztetni a lelkipásztori szolgálatokra nézve meglévő régi utak és az újonnan kínálkozó lehetőségek közötti összefüggéseket. A kurzus során az ismeretanyag átadásával az egyház életének kontextusai kerülnek bemutatásra jelen korunkban.</p> <p>Tematika: Az egyház és a gyülekezet fogalmának bibliai, teológiai elmélyítése. A gyülekezeti élet törvényszerűségeinek felismerése, valamint a gyülekezeti élet mai korlátainak, illetve lehetőségeinek bemutatása.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Beadandó és zárthelyi dolgozat a szorgalmi időszakban, szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A szorgalmi időszakban a hallgató az oktató által kiadott szakirodalomról <i>értékelő írásbeli dolgozatot</i> köteles készíteni az oktató által előre megadott formai és tartalmi szempontok szerint, a szorgalmi időszak végéig. A beadandó dolgozat elkészítése és elfogadása a félév teljesítésének, azaz az aláírás megadásának és a vizsgára bocsájtásnak a minimumkövetelménye.</p> <p>A számonkérés első része az, hogy a hallgatók <i>a szorgalmi időszakban egy zárthelyi dolgozatot</i> írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatot a szorgalmi időszakban legfeljebb egyszer lehet megpróbálni kijavítani. Ha a javítási kísérlet sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatot legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban vizsgára (kollokvium) jelentkezhet.</p> <p>A <i>szóbeli vizsga</i> kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletét legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A</p>	

felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozat érdemjegye és a szóveli vizsga érdemjegyének átlaga adja.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KELLER, T.: *Gyülekezet a központban*, Harmat-Kálvin-Luther, Budapest, 2019. ISBN: 978-963-380-152-9.

BÜTÖSI J.: *Gyülekezetépítés ma – Kennon L. Callahan: Az eredményes egyház tizenkét kulcsa című műve alapján*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2004. ISBN: 963-8429-45-3.

SCHWARTZ, C. A.: *A gyülekezet természetes fejlődése*, BMSZ, Jánoshalma, 1998, ISBN: 963-035-492-6. ISBN: 963-03-5492-6.

BOROSS G.: *Biblia és gyülekezetépítés*, Magánkiadás, Budapest, 1992.

DOUGLASS, K.: *Új reformáció. 96 tétel az egyház jövőjéről*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2002. ISBN: 963-558-043-6.

További ajánlott irodalom:

WARREN, R.: *Céltudatos gyülekezet*, Új Remény Alapítvány, Debrecen, 2006. ISBN: 978-963-865-079-5.

GETZ, G. A.: *A gyülekezetépítés alapelvei*, KIA, Budapest, 1998. ISBN: 963-04-5458-0.

SCHWARTZ, C. A.: *Praxis des Gemeindeaufbaus*, Ausaat, Neukirchen, 1987. ISBN-13: 9783795889333

HERBST, M.: *Missionarischer Gemeindeaufbau in der Volkskirche*, Vandenhoeck & Ruprecht, Stuttgart, 1988. ISBN: 978-3-7887-2386-6.

Azoknak a **KKK-ban** előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiaja és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: GY01, GY02 A szakmai gyakorlat neve: Gyülekezeti és gyűjteményi gyakorlat [1, 2] neve angolul: Field Practice at Local Churches and at Ecclesial Collections [1, 2]	Kreditértéke: 0, 0
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40 óra, 40 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: évközi	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 3., 5.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G031-A Felekezetiismeret [1] [2]: Gyülekezeti és gyűjteményi gyakorlat [1]	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A teológia szak hallgatói tanpályájuk során két alkalommal az őszi félévben erre fenntartott, oktatásmentes időszámban egy 40 órás évközi gyakorlatot kötelesek teljesíteni.</p> <p>A teológia szak lelkész szakirány hallgatói a gyakorlatot a fenntartó egyházkerület valamelyik gyülekezetében kötelesek teljesíteni. A gyakorlat célja, hogy a hallgatók valóságos gyülekezeti közegben lássák a lelképásztori munkakörrel együtt járó feladatokat, valamint ennek a szolgáltatásnak a kihívásait.</p> <p>A gyakorlóléhelyet és a gyakorlatvezető lelképásztort az intézményi felelős véleményének figyelembe vételével a Teológiai Intézet vezetője jelöli ki. A gyakorlat vasárnap reggel 8 órakor kezdődik és a következő vasárnap délután 16 óráig tart, időtartama 8 nap, 40 munkaóra. A gyakorlat részletes szakmai programját a felkért gyakorlatvezető állítja össze úgy, hogy a gyakorlóléhelyen gyakorlattal eltöltött idő napi 4 óránál ne legyen kevesebb. A hallgató a gyakorlat szakmai programját köteles a kijelölt helyszínen, a gyakorlatvezető utasításainak megfelelően teljesíteni.</p> <p>A gyakorlat során teljesített feladatokról, illetve az ott szerzett tapasztalatokról a hallgató a Teológiai Intézet által előzetesen kiadott formanyomtatványon munkanaplót vezet, ebben rögzítve a gyakorlat során teljesített hospitálásokat, amit a gyakorlatvezető, illetve a gyakorlat lebonyolításába bevont illetékes munkatársa ellenjegyez. A munkanaplóban a hallgató egy összegzésben foglalja össze a tapasztalatait, kitérve arra, hogy a lelkézi szolgálat mely területén kapott új impulzusokat, mennyire erősödött meg elhívásában, illetve tanulmányai során mely pontokon szorul további elmélyülésre.</p> <p>A gyakorlatvezető a gyakorlat teljesítéséről a munkanapló megfelelő rovatának kitöltésével igazolást állít ki, valamint összegzően véleményezi a hallgató érdeklődését, aktivitását, elköteleződését a lelképásztori szolgálat iránt.</p> <p>A teológiai szak (nem lelkész szakirányon tanuló) hallgatói az évközi gyakorlatot az egyetem által megjelölt, lehetőség szerint egyházi közgyűjteményben (levéltárban, könyvtárban, múzeumban stb.) kötelesek teljesíteni. A gyakorlat célja, hogy az adott gyűjtemény munkatársainak segítségével, az ott végzett gyakorlati feladatok révén betekintést nyerjenek az egyházi gyűjtemények működésébe, megismerjék az ott tárolt kulturális és tudományos értékeket, és betekintést nyerjenek ezek tudományos feldolgozásának módszertanába, illetve hasznosításuk lehetséges módozataiba a közművelődés vonatkozásában.</p> <p>A gyakorlóléhelyet és a gyakorlatvezetőt az intézményi felelős véleményének figyelembe vételével a Teológiai Intézet vezetője jelöli ki. A gyakorlat hétfő reggel 8 órakor kezdődik és péntek délután 16 óráig tart, időtartama 5 nap, 40 munkaóra. A gyakorlat részletes szakmai programját a felkért gyakorlatvezető állítja össze. A hallgató a gyakorlat szakmai programját köteles a kijelölt</p>	

helyszínen, a gyakorlatvezető utasításainak megfelelően teljesíteni. A gyakorlat során teljesített feladatokról, illetve az ott szerzett tapasztalatokról a hallgató munkanaplót vezet, amit a gyakorlatvezető ellenjegyez. A munkanaplóban a hallgató azt is megfogalmazza, hogy a gyakorlat mely területén kapott új impulzusokat, illetve tanulmányaik során mely pontokon látják a lehetőségét annak, hogy a megszerzett tapasztalatokat hasznosítsák majd.

A gyakorlatvezető a gyakorlat teljesítéséről igazolást állít ki, valamint véleményezi a hallgató érdeklődését, szorgalmát, aktivitását.

A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei

A gyakorlat teljesítését a leadott munkanapló és a gyakorlatvezető értékelése alapján a gyakorlat intézményi felelőse igazolja le. Amennyiben a hallgató a munkanaplóval a gyakorlatvezető által kijelölt feladatok teljesítését nem tudja igazolni, vagy a leigazolt feladatok teljes időtartama az előírt 40 munkaóra 70%-át nem éri el, vagy a hallgató viselkedése, érdeklődése, aktivitása, együttműködési készsége nem volt megfelelő, az intézményi felelős a gyakorlat teljesítésének leigazolását megtagadhatja.

A szakmai gyakorlólhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött

Tanévenként szükségszerűen változik.

A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése

A gyakorlólhelyet és a gyakorlatvezető lekipásztort az intézményi felelős véleményének figyelembe vételével az intézetvezető jelöli ki, és a gyakorlatban való közreműködésre írásban kéri fel. A gyakorlólhelyre és a gyakorlatvezető személyére az adott hallgató vonatkozásában az intézményi felelős tesz javaslatot.

A szakmai gyakorlólhelyek kiválasztása során az intézményi felelős a DRHE Minőségbiztosítási Szabályzatának 19. § 3–5. bekezdésében rögzített feltételek teljesülését mérlegelve hoz javaslatot.

Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G188 Tantárgy neve: Gyülekezeti gazdálkodás és adminisztráció Tantárgy neve angolul: Church Management and Administration	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: házi munkák elkészítése	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9.	
Előtanulmányi feltételek: -	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A hallgatók számára bemutatásra kerül a MRE egyházközségeinek gazdálkodási és adminisztrációs rendje a hatályos Gazdálkodási Törvény alapján. Így megismerhetik a gyülekezet gazdálkodásának alapelveit és annak lehetséges adminisztrációs formáját, valamint az előírás szerinti gyülekezeti könyvelési lehetőségeket. A kurzus során a gazdálkodás és adminisztráció előírás szerinti ismertetése úgy kerül bemutatásra, hogy az az egyházi élet teljes összefüggéseiben kerül elhelyezésre, ezzel gazdálkodás és adminisztráció más egyházi egységekkel való kompatibilitása is ismertetésre kerül. Az alapismereteken túlmenően elsajátítják az egyház törvényes rendje szerint ellenőrzések kívánalomrendszerét és az annak való teljes körű megfelelést.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Az írásbeli vizsgát megelőzően a hallgatók a szorgalmi időben az oktató által kiadott két témában otthoni feladatként írásbeli beadandó dolgozatot készít, aminek a megadott határidőre történő benyújtása és a követelményeknek való tartalmi és formai megfelelése a vizsgára állás feltétele. Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban. A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: 2013. évi IV. Törvénye Magyarországi Református Egyház gazdálkodásáról.	
További ajánlott irodalom: —	
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
a) tudása	

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: GY03, GY04 A szakmai gyakorlat neve: Gyülekezeti gyermek- és ifjúsági gyakorlat [1, 2] neve angolul: Field Practice in Children and Youth Mission [1, 2]	Kreditértéke: 0, 0
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40, 40 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 3., 5.	
Előtanulmányi feltételek: —	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A hallgatók tanpályájuk során a nyári szünet időszakában két alkalommal egy legalább egyhetes gyakorlatot teljesítenek az MRE egyik gyülekezetében úgy, hogy részt vesznek az adott gyülekezet gyermekek és fiatalok számára szervezett programjain, jellemzően az adott korosztálynak szervezett nyári táborán.</p> <p>A gyakorlat célja az, hogy a hallgatók ne csak résztvevőként, mint gyülekezeti tagok szerezzenek tapasztalatokat a gyülekezeti gyermek- és ifjúsági munkában, hanem ezek szervezésében és lebonyolításában is tapasztalatokat gyűjtsenek. Ennek érdekében az adott gyülekezet nyári programjában szervezőként és közreműködőként vesznek részt, a program szervezőinek utasításai szerint. A gyakorlat időtartama legalább 5 nap és vagy legalább 40 munkaóra.</p> <p>A gyakorlat helyszínét és a nyári szüneten belül annak időpontját a kínálkozó lehetőségek közül a hallgatók saját maguk választják ki, és kéri meg a közreműködőként való részvételhez az adott gyülekezet vezető lelkipásztortól a hozzájárulást, felajánlva közreműködésüket a program lebonyolításában.</p> <p>A hallgatók a gyakorlat során szerzett tapasztalataikról napi felosztásban részletes munkanaplót készítenek. A gyakorlat teljesítését az adott programért felelős gyülekezet vezető lelkipásztora írásban igazolja le, és az igazolást a hallgatónak adja át.</p> <p>A hallgatók a gyakorlat teljesítését a munkanaplójuk és a lelkipásztor igazolásának a benyújtásával igazolják le a Teológiai Intézetben, abban az őszi félévben, amelyikben a tantárgyat felvették. Erre az adott őszi félév szorgalmi időszakának az első két hetében van lehetőség.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>A gyakorlat teljesítését a leadott munkanapló és a lelkipásztor igazolásának alapján a gyakorlat intézményi felelőse állapítja meg. Amennyiben a hallgató a gyakorlat követelményeinek teljesítését nem tudja kellően igazolni, az intézményi felelős a gyakorlat teljesítésének leigazolását megtagadhatja.</p>	
A szakmai gyakorlólé hely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött	
<p>A hallgató egy adott gyakorlat kapcsán az MRE területén levő egyházközséggel veszi fel a kapcsolatot elsősorban a számára kedvezőbb, lakóhelyéhez közeli, egyházi illetékessége szerinti egyházközségekkel.</p>	
A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése	
<p>A gyakorlat vezetését az egyházközség lelkipásztora vállalja, vagy erre szakképzett munkatárait delegálhatja. A gyakorlat teljesítéséről igazolást állít ki.</p>	
Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD	
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék	

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B010-A, B011-A, B012-A Tantárgy neve: Héber nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Biblical Hebrew Language [1, 2, 3]	Kreditértéke: 5, 5, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 75, 75, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: [1–2]: félévközi zárthelyi dolgozatok [3]: félévközi beszámolók, félévközi zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: B010-A Héber nyelv [1] [3]: B011-A Héber nyelv [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók elsajátítsák a bibliai héber nyelv alapjait: megismerkedjenek a héber nyelvtan szabályaival, és elsajátítsák azt az alapszókinccset, aminek a segítségével közepesen nehéz bibliai héber szövegek önálló nyelvi feldolgozására – a megfelelő nyomtatott kiadványok, illetve számítógép-programok és internetes adatbázisok használatával – alkalmassá válnak.</p> <p>Tematika:</p> <p><i>Héber nyelv [1]:</i> A hallgatók megismerkednek a héber írás és olvasás szabályaival, a héber nyelvtan alapfogalmaival, a névszókkal és azok ragozásával, a birtokos szuffixumokkal, a héber igerendszer struktúrájával, az erős igék ragozásával, valamint az igei tárgyragokkal, a kiadott példamondatokon keresztül a megszerzett ismereteiket begyakorolják, illetve megalapozzák héber szókinccsüket.</p> <p><i>Héber nyelv [2]:</i> A hallgatók megismerkednek a gutturális és gyenge igék ragozásával, a kiadott példamondatokon keresztül pedig a megszerzett ismereteiket begyakorolják, valamint tovább bővítik alapszókinccsüket.</p> <p><i>Héber nyelv [3]:</i> A hallgatók megismerkednek a nyomtatott héber bibliakiadásokkal, megszerzett nyelvtani ismereteiket egyszerűbb ószövetségi héber szövegrészek csoportos nyelvi elemzése és fordítása révén elmélyítik, begyakorolják, alapszókinccsüket pedig olyan szintre emelik, hogy közepesen nehéz héber szövegek önálló nyelvi feldolgozására – a megfelelő nyomtatott kiadványok és számítógép-programok, internetes adatbázisok használatával – alkalmassá váljanak. A félév során elemezni kívánt igeszakaszokat az adott félévre érvényes tárgytematika rögzíti, az elemzett bibliai szakaszok hossza összesen 70–90 bibliai vers.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	

Héber nyelv [1]

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A dolgozat megírására 45 perc áll rendelkezésre. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhetsz.

A szóbeli kollokvium kiadott tétel sor alapján történik, az adott félévre aktuális tétel sor a tárgytematika rögzíti. A tétel húzást a félév elején kijelölt memoriterek kikérdezése előzi meg, melynek sikeressége előfeltétele a felelet megkezdésének. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 20 perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A sikertelen szóbeli vizsga „B” vizsga keretében javítható.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít. Megajánlott "jeles" osztályzatot kap az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga: 4,51-5,00. Megajánlott "jó" osztályzatot kap az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga: 4,01-4,50. Könnyített tétel sor alapján vizsgázhat az a hallgató, akinek a zárthelyi dolgozatok átlaga legalább 3,51-4,00.

Héber nyelv [2]

A Héber nyelv [1] szerint, az alábbi eltéréssel: A szóbeli vizsgára állás feltétele a félév elején kiadott memoriterek felmondása a szorgalmi időszakban.

Héber nyelv [3]

A félév során rövid, egyszerűbb ószövegségi héber szövegrészek csoportos nyelvi elemzése és fordítása történik. A kiosztott versekről a beszámoló megőrtatása a tantárgy teljesítésének feltétele. A szókincsépítés szóanyaga a szorgalmi időszakban megírt négy zárthelyi dolgozat formájában kerül számonkérésre. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat legfeljebb egyszer, "B" vizsga keretében, szintén a szorgalmi időszakban lehet kijavítani. Ha az elégtelen zárthelyi dolgozatot a hallgatónak nem sikerül kijavítania, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, írásbeli vizsgára nem állhat. Ha a hallgató valamennyi zárthelyi dolgozatát legalább elégséges szinten teljesítette, és a szorgalmi időszakban valamennyi szóbeli beszámolóját megőrtatotta, a vizsgaidőszakban a kreditek megszerzéséhez szükséges írásbeli vizsgára állhat. Azok a hallgatók, akik valamely korábbi félév során a négy zárthelyi dolgozatot sikeresen teljesítették, a félév során kérhetik ezek beszámítását.

Az írásbeli vizsga anyagát a félév során átvett szövegek nyelvi elemzése, valamint a bevezető két órában leadott szövegtörténeti tananyag alkotja. Az írásbeli vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

TÓTH KÁLMÁN: *A héber nyelvtan elemi szabályai. 5., javított és részben átdolgozott kiadás.* Szerkesztette: Kustár Zoltán – Németh Áron, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2024. ISBN: 978-615-5853-66-1.

KARASSZON D.: *Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan* (egyetemi jegyzet), Budapest, 1998.

KUSTÁR Z.: *Héber–magyar szöszedet ószövegségi nyelvgyakorlathoz – Dr. Karasszon Dezső, Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan c. jegyzetének héber szóanyaga, valamint az egyéb*

leggyakoribb héber szavak jegyzéke (egyetemi jegyzet), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2002.

KUSTÁR Z.: *A héber Ószövetség szövege – A masszoréta szöveghagyományozás és annak megjelenítése a Biblia Hebraicában*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 2010, ISBN: 978-963-558-140-5.

További ajánlott irodalom:

EGERESI L. S.: *Bibliai Héber–Magyar Szótár* [kiadó nélkül], Budapest, 2022. ISBN: 978-615-01-6282-9.

ÁRUS L.: *Ószövetségi héber–magyar szómagyarázat*, Iránytű Kiadó, Budapest – Gödöllő, 1996. ISBN: 963-9055-01-8.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron, egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R010-A, R011-A Tantárgy neve: Hitvallásismeret [1-2] Tantárgy neve angolul: Reformed Confessions [1-2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea, ea és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk.	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: a leadott kátékérdésekből írásbeli rendszeres számonkérés.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás megismerése, hogy a hallgatók a teológia tudományának művelése és a lelkeszi munkára való készülés alapvetően szükséges ismeretanyagának egy részét már itt elsajátítsák. Az előadások hangsúlyt helyeznek a Hitvallás Heidelbergi Kátéval való összehasonlítására, és segítséget kívánnak nyújtani a rendszeres teológia műveléséhez és a teológiai gondolkodás útján való elinduláshoz. A Hitvallások tanulása folyamán hangsúly esik a jellegzetes református tanítások megismerésére.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A szóbeli vizsgára állás feltétele a Heidelbergi Káté kijelölt kérdés–feleleteinek felmondása (szóban vagy írásban) a szorgalmi időszakban, amely akkor tekinthető sikeresnek, ha a 10 káté kérdés–feleletből a hallgató legalább 6-ot tud hibátlanul. A felmondás a szorgalmi időszak végéig teljesítendő. A felmondandó kérdés–feleletek kijelölése a kurzus elején, az első órán történik. A vizsga egy tételrészből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.</p>	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: SZÜCS F.: <i>Hitvallásismeret</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 2000, ISBN: 978-963-980-802-7. <i>A Heidelbergi Káté és a Második Helvét Hitvallás</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 2020, ISBN: 978-963-558-4307.	
További ajánlott irodalom:	

FEKETE K.: *A heidelbergi káté magyarázata, Hálaadásra vezető vigasztalás 129 kérdés-feleletben*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-558-226-6.

BARTH, K.: *A keresztyény tanítás a Heidelbergi Káté alapján*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-558-227-3.

TÖKÉS I.: *A Második Helvét Hitvallás magyarázata*, Királyhágómelléki Református Egyházkerület, Nagyvárad, 2006. ISBN: 973-834-178-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

c) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.

d) képességei

- Ellátja a szakképzettségének megfelelő munkakört.
- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analizisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Megért, illetve értelmez összefüggő szövegeket, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegeket, táblázatokat, adatsorokat, vizuális szövegeket mozgó-, állóképeket, térképeket, diagramokat.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Krisztián, egyetemi docens, PHD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatika Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G015 Tantárgy neve: Homiletika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Homiletics [1, 2]	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus (prédikáció) prezentáció	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: -	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: G014 Homiletika [1]; G020 Liturgia [2]; R011-A Hitvallásismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy a lelkész szakos hallgatókat a lelkipásztorok egyik legfontosabb feladatára, az igehirdetés szolgálatára készíti fel. Ennek keretében a hallgatók megismerik az igehirdetés bibliai alapjait, teológiai összefüggéseit, az igehirdetés történetét, a különböző gyülekezeti alkalmak homiletikumát, valamint a prédikáció készítésének szabályait és a felkészülés folyamatát.</p> <p>Tematika:</p> <p><i>Homiletika [1]:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A homiletika neve, fogalma, feladata; 2. Az igehirdetés fontossága; 3. A különböző prédikáció szemléletek bemutatása; 4. A kérügma megtalálása és útja az átadásig; 5. A textus szükségessége, 6. Az exegézis, 7. A meditáció, 8. A prédikáció formája, tagolása, szerkezete, 9. A prédikáció nyelvezete, leírása, elmondása, 10. A prdikáció kiértékelése. <p><i>Homiletika [2]:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az igehirdetés teológiai összefüggései – csoda és emberi alkotás; 2. Prédikáció és Kijelentés; 3. Prédikáció és Szentírás; 4. Prédikáció és sákramentum; 5. Prédikáció és istentisztelet; 6. Az igehirdetés gyülekezetszerúsége; 7. Prédikáció és Szentlélek; 8. Az igehirdető személye; 9. Igehirdetés és retorika; igehirdetés és kommunikáció; 10. Igehirdetés a médiákban; 11. Az igehirdetés lelkipozíciós aspektusa; 	

12. A különböző alkalmak homiletikuma: a nagyünnepi prédikálás, igehirdetés a sákramentumok kiszolgáltatásánál.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsgázó a szemeszter elején ismertetett tételsor alapján a külön cédulákon nevesített tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgymatika rögzíti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Fekete K.: *Homiletika*, Debreceni Református Teológiai Akadémia, Debrecen, 1993.

Hanula G. (szerk.): *Logos és akoés – Az ige megszólalása és megszólaltatása*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2012, ISBN: 978-963-9779-16-7.

Piper, H. C.: *Prédikáció elemzések – Kommunikáció és kommunikációs zavarok a prédikációban*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Debrecen, 1997.

Szabó L. (szerk.): *Homiletika ökumenikus palettán*, Luther Kiadó, Budapest, 2013, ISBN: 978-963-380-024-9.

Steinbach J.: *„Istenből szólunk” – Homiletikai tanulmányok*, Dunántúli Református Egyházkerület, Pápa, 2016, ISBN: 978-615-5523-09-0.

Seitz, M.: *Der Weg vom Text zur Predigt – gepredigt* In: Praxis des Glaubens, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1979. ISBN: - 13: 9783525606162

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológia Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G016 Tantárgy neve: Homiletika gyakorlat Tantárgy neve angolul: Practice of Homiletics	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: gyak. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Igehirdetési gyakorlat valóságos gyülekezet előtt. Helyszíne: DRHE Kápolna, reggeli áhítat keretében.	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Elkészített kisdolgozat, előadásmód értékelése, bírálata.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati A gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: G014 Homiletika [1]; *G015 Homiletika [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A kurzus keretében a hallgatók a tanult és kiadott készülési metódus szerint felkészülnek egy istentisztelet (reggeli áhítat) megtartására, majd valós körülmények között, gyülekezet előtt megtartják az adott istentiszteletet. A felkészülés dokumentálása egy önállóan elkészített kisdolgozat benyújtásával történik, amely tartalmazza az igehirdetésre való felkészülés lépéseit (személyes elmélkedés, exegézis, szaktudományos elemzés, kortörténet, homiletikai megfontolások, igehirdetés, énekek, imádságok) kb. 8-10 oldal terjedelemben, a kiadott textus alapján. Az igehirdetés alapigéjét, a kisdolgozat előzetes benyújtásának határidejét és az igehirdetés időpontját az oktató a szorgalmi időszak első két hetében jelöli ki. Minden hallgató szolgáltatást egy másik hallgató előre elkészített írásbeli bírálatát előadva az igehirdetést követő órán elemzi, ahol a csoport tagjai is véleményt nyilváníthatnak róla. A folyamatot a tanár bírálata zárja, amikor is a bírálat is értékelésre kerül.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A gyakorlati jegy osztályzatát az igehirdetési gyakorlaton és az elemző órákon való aktív részvétel, a beadandó kisdolgozatra adott osztályzat, az élő istentiszteletre adott oktatói osztályzat, valamint a hallgató által megtartott bírálatra adott oktatói osztályzat átlaga adja.	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Fekete, K. – Literáty, Z. - Steinbach J.: (szerk.): <i>Hirdesd az igét. Igehirdetők kézikönyve</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 2021. ISBN: 978-963-558-472-7 Piper, H. C.: <i>Prédikáció elemzések – Kommunikáció és kommunikációs zavarok a prédikációban</i> , Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Debrecen, 1997. Seitz, M.: <i>Der Weg vom Text zur Predigt – gepredigt</i> , in: Praxis des Glaubens, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1979. ISBN (- 13): 9783525606162.	
További ajánlott irodalom: lásd az adott félév aktuális tárgytematikáját.	

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelősége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: GY05 A szakmai gyakorlat neve: Ifjúsági rendezvény-segítői gyakorlat neve angolul: Field Practice in Helping Youth Events	Kreditértéke: 0
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 40 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 7.	
Előtanulmányi feltételek: —	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>A hallgatók a fiatalok és gyermekek közötti missziós szolgálatban való elmélyülés érdekében 2x egyhetes nyári gyakorlaton vesznek részt a GY (03-04) kóddal jelölt gyakorlatokon. Ezek gyülekezeti szervezésűek. Azonban az országos és a kárpátmedencei méretű ifjúsági találkozókra való részvétellel és a szervezési munkákba való bekapcsolódással kitekintést nyerhetnek arra nézve, hogy a területi vagy országos rendezvények nyújtotta programok során milyen missziói lehetősége van az egyháznak. A hallgatók így maguk jelentkeznek be a területi vagy országos méretű rendezvényekre és ott segítőként vannak jelen. A részvételről igazolást kapnak, és részletes beszámolót írnak jelenlétükről és tapasztalataikról.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p>A hallgató munkanaplót készít a gyakorlat idejéről napi felosztásban, amelyben rögzíti a gyakorlat eseményeit és annak értékelését. A napló értékelése alapján válik a kurzus teljesítetté.</p>	
A szakmai gyakorlóléhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött	
<p>A hallgatók figyelemmel kísérik a MRE és a MEE ifjúsági rendezvényeit, a határon túli hallgatók az országuk területén szerveződő magyar református rendezvényeket, s maguk gondoskodnak a programra való bejelentkezésről a meghirdetett program feltételrendjének figyelembe vételével.</p>	
A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése	
<p>A programot szervező egyházi egység (zsinat, egyházkerület, egyházmegye) által kinevezett szakmai vezető vagy koordinátor.</p>	
Intézményi felelős: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD	
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék	

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: A004 Tantárgy neve: Kápláni szigorlat Tantárgy neve angolul: Comprehensive Examen – Practice of Ministry	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 15 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 10.	
Elő- és *mellék tanulmányi feltételek: *A003-A Szakdolgozat [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A kápláni szigorlat keretében a hallgató bizonyosságát adja annak, hogy elsajátította mindazokat az elméleti és gyakorlati ismereteket, illetve megszerezte mindazokat a kompetenciákat, amelyek a teológia szak – lelkész szakirány képzési programjában szereplő exmisszus-gyakornoki év („hatodév”) összefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítéséhez elengedhetetlenek.</p> <p>A kápláni szigorlat szóbeli vizsga összevont komplex tételsor alapján, amely egy „A” és egy „B” tételrészből áll. A számonkérés területei:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ „A” tételrész (biblikus tételek): ószövetségi írásmagyarázat: 5 tétel, újszövetségi írásmagyarázat: 5 tétel, bibliai teológia: 5 tétel. ○ „B” tételrész (rendszeres teológiai és egyháztörténeti tételek): dogmatika: 5 tétel, etika: 5 tétel, egyháztörténet: 5 tétel. <p>A tantárgyhoz kontaktóra nem tartozik, a felkészülés egyéni munkában, a kiadott tételsor és szakirodalom alapján történik.</p> <p>Az adott félév tételsorát az adott félévre érvényes tárgytematika rögzíti.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készülni idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie.</p> <p>A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az "A", mind pedig a "B" tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 25 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel "A" vagy "B" tétel-részből a feleletet a bizottság elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tételrész kell megismételni. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.</p> <p>A szigorlatot háromszor lehet felvenni, a szigorlatból javító vizsga az adott vizsgaidőszakban nem tehető, így tanpályájuk során a hallgatóknak összesen 3 vizsgalehetőség áll a rendelkezésükre.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Szakirodalmi segédletet az adott félévre érvényes tantárgytematika rögzíti.	

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban** előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): a szigorlat tanulmányi elő- és mellékfeltételeit képező tantárgyak valamennyi oktatója

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

- A serdülő- és ifjúkor fejlődéslelektana;
- A konfirmáció;
- A középiskolai vallásoktatás;
- Az ifjúsági óra.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A hallgató a külön cédulákra kiírt tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a kihúzott tételről legalább elégséges szinten számot tud adni. Póttétel húzására van lehetőség, ebben az esetben az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A Katechetika [1] tantárgyelem teljesítésének (azaz a félév aláírásának és ezzel a vizsgára állásnak) feltétele a csoportos katechetikai gyakorlat teljesítése, amiről az igazolást a gyakorlatvezető állítja ki.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BODÓ S. – FEKETE K. (szerk.): *Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény*, Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2001. ISBN: 2399985436408.

MURÁNYI KOVÁCS ENDRÉNÉ: *A gyermekkori és a serdülőkori személyiségzavarok pszichológiája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1988. ISBN: 963-18-8982-3.

TAMMINEN, K. – VESA, L. – PYYSIÄINEN, M.: *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika*, Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest, 1998. ISBN: 963-04-9368-3.

NÉMETH D. – KASZÓ GY. (szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának Valláspedagógiai és Pasztorálpszichológiai Tanszéke, Budapest, 2001. ISBN: 963-8392-36-3.

MÉREI F. – V. BINÉT Á.: *Gyermeklélektan*, Gondolat, Budapest, 1993. ISBN: 963-282-693-0.

További ajánlott irodalom:

GOTTFRIED, A. – LACHMANN, R. (Hg.): *Methodisches Compendium für den Religionsunterricht*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1996. ISBN: 3-525-61335-0.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Kustárné Dr. Almási Zsuzsanna, adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R014 Tantárgy neve: Korai dogmatörténet Tantárgy neve angolul: Early History of Christian Doctrine	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: évközi zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: R011-A Hitvallásismeret [2]; R012-A Teológiai enciklopédia; B031-A Bibliaismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja az ókeresztyén kor dogmatörténetének megismerése és elsajátítása. A kurzus alapot nyújt a magasabb szintű, későbbi dogmatikai tanulmányokhoz az alapvető teológiai kérdések tisztázása által. A korai dogmatörténetben való elmélyülés megalapozza a hallgató rendszeres teológiai tudását, kiszélesíti a szaktantárgyra való rálátását és a teológiai problémák sajátosságaira rávilágít. Az elsajátított tudás révén a hallgató képes lesz megérteni Kálvin, Luther és a többi reformátor műveit és eljut annak felismerésére, miért is volt fontos számukra az ókeresztyén teológia.</p> <p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 14. Dogma, dogmatika, dogmatizmus 15. Dogmatörténet, dogmafejlődés, a korai dogmatörténet felosztása 16. A Szentírás, tradíció és egyház. Antik vallások 17. Adopcionizmus. A zsidókeresztyénség (ebionitizmus), hellenizmus (Artemon, Szamoszatai Pál és Antiochiai Lukiánosz) 18. Gnoszticizmus (Valentinosz, Markion, Mani – manicheizmus) és az apostoli tan, ker. teológia. Dinamikus és modalista monarchianizmus 19. Órigenész élete, Szentháromságtan, megváltás, krisztológia, comm. id. 20. Órigenész írásmagyarázati elvei, egyháztan, eszkatológia, lelkek pre-egzisztenciája 21. Hitszabály egyházi és teológiai kifejtése 22. Donatizmus és pelagianizmus 23. Krisztológia I. és II. (dogmatikai és bibliai alapozás). ANikeai zsinat és tanítása (Athanásziosz és Arius) és a Szentlélek Istensége 24. Krisztológia III. Efézusi zsinat (nesztorianizmus és Kürillosz) 25. Krisztológia IV. Khalkedóni zsinat (monofizitizmus, monotheletizmus, monergizmus) 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.</i> A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős</p>	

válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételsorból áll, amelyből a vizsgatételt a hallgató egy cédulán húzza ki. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tételsor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

PÁSZTORI KUPÁN, I.: *Követvén a szent atyákat – Az ógyház dogmatörténete 381-ig*, Napoca Star – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2009. ISBN: 978-973-647-694-5.

PÁSZTORI KUPÁN, I.: *Mindnyájan egybehangzóan tanítjuk – Az ógyház dogmatörténete 381-től 451-ig*, Napoca Star – Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2010. ISBN: 978-973-647-694-5.

VANYÓ, L.: *Bevezetés az ókeresztény kor dogmatörténetébe*, Szent István társulat, Budapest, 1998. ISBN: 978-963-277-136-6.

HARNACK, VON A.: *Dogmatörténet*, P. Tillinger, Sopron, 1998, ISBN: 963-550-601-5.

További ajánlott irodalom:

MCGRATH, A. E.: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Osiris, Budapest, 1995. ISBN: 963-379-119-7.

KOVÁCS, Á.: Hitvallás, millennializmus és az evangélium hirdetése, in: KUSTÁR Z. – BARÁTH B. – GONDA L. – HODOSSY-TAKÁCS E. (szerk.): *Orando et laborando: A Debreceni Református Hittudományi Egyetem 2006/2007. évi értesítője (469. tanév)*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2007, 149–156. ISSN: 1786-3112

KELLY, J. N. D.: *Early Christian Creeds*, Continuum, London, 2001. ISBN: 978-082-649-216-6.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókinését, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatikai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: — Tantárgy neve: Kötelezően választható tárgyak – Gyakorlati sáv [1, 2, 3, 4] Tantárgy neve angolul: Elective Course – Practical Theology [1, 2, 3, 3]	Kreditértéke: 3, 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: kut.szem., kut.szem. és óraszám: 30, 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: esettanulmányok témakidolgozások, dolgozatok, esszék.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati/elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6., 8.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatónak arra, hogy a <i>gyakorlati teológiai tanszékcsoport</i> oktatói által meghirdetett szakmai, kötelezően választható kurzusaiból szabadon válogassanak. Így tantervüket az adott teológiai szakterületen (sávon) belül – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésüknek megfelelően állíthatják össze, ezáltal pedig lehetőséget kapnak egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, elmélyíthetik ismereteiket a szaknak megfelelő informatikai írástudás, digitális képzési tartalmak terén, a zömében irányított kutatómunkára, hallgatói szakelőadásokra és dolgozatokra épülő kurzusok (szemináriumok) révén a tudományos kutatás, előadás és publikáció készítésének módszertanát sajátíthatják el, illetve gyakorolhatják be.	
Számonkérési és értékelési rendszer: A gyakorlati jegy megszerzéséhez a hallgató dolgozatot ad be, melynek tartalma lehet témakidolgozás, esettanulmány ismertetése, esszé vagy tudományos dolgozat. A dolgozat beadását megelőzően legalább egy személyes konzultációra kerül sor az oktatóval. A dolgozat első változatát megadott határidőre be kell nyújtani, majd az oktató írásbeli véleményezése alapján kell véglegesíteni a szöveget és azt határidőre be kell nyújtania az oktatóhoz, az oktató által meghatározott formában (pl. elektronikus dokumentumként, kinyomtatva, webes felületre feltöltve). A dolgozat terjedelme minimálisan 5000 szó. Formai követelmények tekintetében az egyetem által kiadott szabályok az irányadók, az oktató azonban eltérő követelményeket is megállapíthat. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgyatematika rögzíti.	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Az egyes kurzusok során kerül meghatározásra.	
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	

a) tudása

- Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét.
- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek fejlesztésének és diagnosztikus mérésének módszereit.
- Tisztában van a szaktárgynak a tanulók személyiségfejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel.

b) képességei

- Képes reális képet kialakítani a tanulók világról, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére.
- Képes a szaktárgyában rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését támogatni a végzettségének megfelelő korosztály és a felnőttoktatás keretében is.

c) attitűdje

- Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására.
- Tiszteli a tanulók személyiségét, képes mindenkinben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához.
- Érzékeny a tanulók problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit biztosítani minden tanuló számára.

d) autonómiája és felelőssége

- Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására.
- Egyenrangú partner a szakmai kooperációban.
- Végig gondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

a sáv oktatói

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Tantárgyleírás

<p>Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Kötelezően választható tárgyak - Bibliikus sáv [1] (1, 2, 3) Tantárgy neve angolul: Elective Course – Biblical Studies [1] (1, 2, 3)</p>	<p>Kreditértéke: 3, 3, 3</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelezően választható</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: kötelezően választható tárgyak</p>	
<p>A tanóra típusa: kut.szem., kut.szem., kut.szem. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretátadási módot (pl. utazószeminárium), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti</p>	
<p>A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretellenőrzési módot (pl. félévközi prezentációk, beadandó dolgozatok, olvasónaplók), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): T-TL: 4., 6., 7. OVAL: 2., 6., 9.</p>	
<p>Előtanulmányi feltételek (ha vannak): kód:- tantárgy neve:-</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatónak arra, hogy a <i>bibliai tanszékcsoport</i> (Ószövetségi Tanszék, Újszövetségi Tanszék, Bibliai teológiai és Vallástörténeti Tanszék) oktatói által meghirdetett szakmai, kötelezően választható kurzusai közül szabadon válogassanak. Tantervüket így a bibliatudomány szakterületen (biblikus sávon) belül – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésüknek megfelelően állíthatják össze, ezáltal pedig</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) lehetőséget kapnak egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, 2) a zömében irányított kutatómunkára, hallgatói szakelőadásokra és dolgozatokra épülő kurzusok (kutatószemináriumok) révén a tudományos kutatómunka, előadás és publikáció készítésének módszertanát sajátíthatják el, illetve gyakorolhatják be. 	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p>	
<p>A számonkérés módját a meghirdetett kurzus aktuális tárgytematikája rögzíti (kollokvium vagy gyakorlati jegy). Az értékelés a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 26. §-ban rögzített ötfokozatú osztályzattal történik.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Ajánlott irodalom: GYURGYÁK J.: <i>A tudományos írás alapjai – Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2019, ISBN: 978-963-276-349-1.</p> <p>A speciális irodalomjegyzéket minden félévben a tárgyat meghirdető oktatók teszik közzé a kurzusleírásban, illetve egyeztetik a hallgatókkal.</p>	
<p>Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul</p>	

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekre, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Németh Áron, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Ledan-Muntean István, adjunktus, PhD

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Kókai Nagy Viktor, egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Kötelezően választható tárgyak - Rendszeres sáv [1] 1, 2, 3) Tantárgy neve angolul: Elective Course – Systematic Theology [1] (1-3)	Kreditértéke: 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelezően választható	
A tantárgy mintatantervi besorolása: kötelezően választható tárgyak	
A tanóra típusa: kut.szem., kut.szem., kut.szem. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretátadási módot (pl. utazószeminárium), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti	
A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: ha a kurzust meghirdető oktató alkalmaz sajátos ismeretellenőrzési módot (pl. félévközi prezentációk, beadandó dolgozatok, olvasónaplók), azt az aktuális félév tárgytematikája rögzíti	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti/gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3., 4., 8.	
Előtanulmányi feltételek (ha vannak): —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatóknak arra, hogy a rendszeres teológiai tanszékcsoport oktatói által meghirdetett szakmai, kötelezően választható kurzusaiból szabadon válogassanak, tantervüket az adott teológiai szakterületen (R sávon) belül – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésüknek megfelelően állítva össze, ezáltal pedig</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ lehetőséget kapjanak egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, ○ a zömében irányított kutatómunkára, hallgatói szakelőadásokra és dolgozatokra épülő kurzusok (szemináriumok) révén a tudományos kutatómunka, előadás és publikáció készítésének módszertanát elsajátítsák, illetve begyakorolják. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p>Szóbeli referátum és írásbeli házi dolgozat a szorgalmi időszakban. A hallgatók kiadott témá(k)ban referálnak a félév során, illetve egy otthon elkészített szemináriumi dolgozattal adnak számot a félév, illetve a kutatásuk során szerzett ismereteikről. A referátum és szemináriumi dolgozat, így a kurzus értékelése a Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat 26.§ (4.a.) alapján, osztályzás a 28.§ (7) szerint történik.</p>	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Mivel minden félévben más és más tematikával indulnak a kurzusok, így az irodalom is változik – lásd az adott kurzus leírásában.	
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
a) tudása <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez. 	

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Hörcsik Richárd, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD, dr. habil.

Dr. Kovács Krisztián, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: L010, L011, L012 Tantárgy neve: Latin nyelv [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Latin Language [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további módok, jellemzők: tematikus prezentáció	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további módok: évközi zárthelyi dolgozatok, témakidolgozás, dolgozat	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 55 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4., 5.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: --- [2]: L010 Latin nyelv [1] [3]: L011 Latin nyelv [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A három féléves oktatási folyamat célja</p> <ul style="list-style-type: none"> o megfelelő latin nyelvismeret megszerzése annak érdekében, hogy a teológiai fogalmak nyelvi szinten is érthetőkké és könnyen megjegyezhetőkké váljanak, o a nyelvi készségek, nyelvszemléleti ismeretek elmélyítése, o a latin nyelvismeret alkalmazható legyen a latin nyelvű Bibliák, egyház- és teológiatörténeti források nyelvi feldolgozása, valamint az exegézisben a görög–magyar–latin komparatív szövegkezelés érdekében. <p>Tematika: Az elsajátítandó ismeretanyag:</p> <ul style="list-style-type: none"> o az öt declinatio és ezek legfontosabb rendhagyó elemei, o a coniugatio rendszere, és ezek rendhagyói (létige, possum, eo, fero, volo igecsald etc.), o participiumok és ezek szerkezetes alkalmazása: participium coniunctum, gerundium, gerundivum, ablativus absolutus, coniugatio periphrastica, passiv perfectumok, etc., o igeneves szerkezetek: accusativus cum infinitivo, nominativus cum infinitivo, o az alkalmazott szövegek szavainak, szótári alakjának ismerete, a szövegek fordítása csekély segítséggel, o az első és második szemeszterben a Vulgáta igeverseinek fordítása, rövidebb klasszikus szövegek és memoriterek, o a harmadik szemeszterben az előrehaladás ütemétől függően újlatin, teológiai tárgyú szövegek, latin prédikációk részleteinek közös fordítása. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Gyakorlati jegy a szorgalmi időszakban.</i></p> <p>A gyakorlati jegy óránkénti 15-20 perces írásbeli dolgozatok teljesítményéből, és az előszóban elmondott, vagy írásban ellenőrzött memoriterek értékeléséből összegződik.</p> <p>Az írásbeli dolgozat kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, feladatonként eltérő pontértékkel. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik.</p> <p>Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.</p>	

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

SZABADI I.: *Latin nyelvtan református teológiai hallgatók számára*, Sárospataki Református Teológiai Akadémia, Sárospatak, 2002, ISBN: 963-204-223-9.

További ajánlott irodalom:

NAGY F. – KOVÁTS GY. – PÉTER GY.: *Latin nyelvtan – A középiskolák számára*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2009. ISBN: 978-963-193-703-9.

BÖLCSKEI G. – LENKEY I.: *Idegen eredetű vallási szavak és fogalmak szótára*, Ethnica Alapítvány – Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszéke, Debrecen, 1991. ISBN: 963-7974-05-9.

GULYÁS ISTVÁNNÉ – MUHARI K.: *Dicta aurea (Aranymondások). Latin közmondás- és feladatgyűjtemény jogászhallgatók részére*, Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköréit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektszerte a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Mikó Gyula, óraadó, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G020, G021 Tantárgy neve: Liturgia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Liturgics [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben	
Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium	
Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B031-A Bibliaismeret [2]; G031-A Felekezetismeret [1]; R010-A Hitvallásismeret [1] [2]: Liturgia [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A hallgató ismerje meg a református keresztyén istentisztelet történetét, célját, annak alkotó elemeit és rendjét. Tematika: <i>Elvi rész:</i> az istentisztelet bibliai alapjai, teológiája és tartalmi vonatkozásai. <i>Történeti rész:</i> Jézus és az ősegyház istentisztelete, a liturgia fejlődése a VI. századig, nyugati és keleti rítuskörök, római liturgia a középkorban, a tridenti zsinat hatása, a reformáció liturgiai fordulata, és a magyar református liturgiátörténet áttekintése. <i>Elemi rész:</i> a liturgia elemei és részei, az istentisztelet szerkezete és alkotó elemei. <i>Gyakorlati rész:</i> homíliás, sákramentumos és szimbolikus istentiszteletek.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsgázó a szemeszter elején ismertetett tételsorból a külön cédulákon nevesített tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: CZEGLÉDY S.: <i>Liturgia</i> , Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 1996. ISBN 978-615-5523-61-8. PÁSZTOR J.: <i>Liturgia</i> , Calvin János Teológiai Akadémia, Komarno, 2002, ISBN: 80-968727-1-0. KÁDÁR F.: <i>Liturgia</i> , SRTA – Hernád Kiadó, Sárospatak, 2013, ISBN: 978-963-880-296-5	

HAFENSCHER K.: *A keresztyén istentisztelet*, Magyar Egyházzenei Társaság – Liszt Ferenc Zene-
művészeti Egyetem, Budapest, 1999.

BARTHA T.: *Istentiszteleti rendtartások, 1931*, Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájá-
nak Sajtóosztálya, Budapest, 1985, ISBN: 963-300-191-9.

További ajánlott irodalom: —

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

m) tudása

- Ismeri a liturgika tudományának történetét, meghatározó területeit, irányvonalait, elméletét.
- Rendszerben látja a liturgika tudományának elméleti kapcsolódásait a teológia más tudományterületeihez (bibliai tudományok, rendszeres teológiai tudományok, történeti tudományok).

n) képességei

- A liturgika tudományának elméleti meghatározásait és elvárásait képes analizálni, rendszerezni, és a gyakorlati eljárásokban alkalmazni.
- Az istentisztelet elemeit képes analizálni.
- Képes az egyházi év legkülönbözőbb alkalmaira megfelelő istentiszteleti rendet összeállítani, készíteni (Úrnap, ünnepek, kazuáliák).

c) attitűdje

- Érett szakmai identitással rendelkezik, és hitelesen közvetíti a lelkipásztorkodás összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Hivatása megélésében reflektív lelkipásztori személyiség.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan és felelősen tervezi és végzi igeszolgálati tevékenységét.
- Kialakított szakmai véleményét önállóan képviseli, környezete visszajelzéseit megfelelően építi be szolgálatába.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): ---

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G034-A, G035-A Tantárgy neve: Missziológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Missiology [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: -	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: témakidolgozások, esszék	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G030 Egyházismeret; G031-A Felekezetismeret [1]; B031-A Bibliaismeret [2]; R011-A Hitvallásismeret [2] [2]: G034-A Missziológia [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A missziológia arra vállalkozik, hogy teológiailag reflektáljon az egyház és a világ találkozásának bonyolult és roppant izgalmas problémáira, felhasználva azt a sok évszázados tapasztalatot, melyet az egyház az idegen kultúrákkal való találkozásai során halmozott fel. A tárgy bevezetést nyújt a missziológia mint teológiai tudományág főbb témaköreibe, ismerteti azok tárgyalásának történelmi és jelenkori modelljeit, valamint a misszió szempontjából kulcsfontosságú teológiai kérdéseket vizsgálja és megismerteti a hallgatókat olyan fontos missziológiai témákkal, mint az inkulturáció, vallások közötti dialógus vagy missziói ekkleziológia. A hallgatók orientációs segítséget és értékelési kritériumokat kapnak, melyek szükségesek ahhoz, hogy itthoni vagy külföldi szolgálatuk során felelős, teológiailag megalapozott missziológiai döntéseket hozhassanak.</p> <p>Tematika:</p> <p><i>Missziológia [1]:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mi a misszió? 2. A missziológia mint teológiai diszciplína 3. A misszió a Bibliában 4. A misszió ószövetségi alapjai 1. 5. A misszió ószövetségi alapjai 2. 6. A misszió újszövetségi alapjai 1. Máté, Lukács 7. A misszió újszövetségi alapjai 2. Pál 8. A keleti missziói paradigma. Cyrill és Metod 9. A középkori missziói paradigma. R. de Nobili 10. A reformáció missziói paradigmája. W. Carey 11. A Felvilágosodás és a misszió. D. Livingstone 12. A modern missziói paradigma. Molnár Mária <p><i>Missziológia [2]:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Missio Dei 	

2. Misszió és ekkleziológia
3. Misszió és szotériológia
4. Misszió és a társadalmi igazságosság
5. Evangélizáció
6. Inkulturáció
7. Kontextualizáció
8. Misszió és a felszabadítás
9. Misszió és ökumené
10. Misszió és az egyetemes papság elve
11. Misszió és/vagy vallásközi dialógus?
12. Misszió és teológia – missziói teológia?

Számonkérési és értékelési rendszer:

Zárthelyi dolgozat, beadandó, kollokvium a vizsgaidőszakban

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban egy *zárthelyi dolgozatot* írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatot a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatot legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A kiadott szakirodalom feldolgozásáról a hallgató *olvasónaplót készít*, előre kiadott szempontrendszer szerint. Az olvasónaplók beadása a szóbeli vizsgára állás feltétele.

A *szóbeli vizsga* kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy „A” és egy „B” tételből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételsor a misszió bibliai teológiai alapvetését, a „B” tételsor a misszió értelmezésének történelmi paradigmáit tartalmazza. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozat érdemjegye és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

BÜTÖSI J.: *A missziológia mint teológiai tudomány*, Bütösi Missziói Alapítvány, Debrecen, 1999, ebben: 3–201. oldalak. ISBN: 963-8571-38-1.

GONDA L.: A találkozás esélyei? A keresztyén misszió lehetőségei a mai nyugati kultúrában, in: *Lelkipásztor* 76 (2001/7–8), 242–244.

LENKEYNÉ SEMSEY K.: Pál apostol missziói szemlélete, in: Gaál S. (szerk.): *En Christo*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2004, 19–37.

BOSCH, D. J.: *Paradigmaváltások a misszió teológiájában*, PMTI – Harmat, Budapest, 2005, (ebben: a félév során kijelölt részek).

PÁSZTOR J.: A keresztyén misszió esélyei az egyesülő Európában, in: Gaál S. (szerk.): *En Christo*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2004, 38–74.

GOHEEN, M. W.: Evangélium, kultúra és kultúrák. Lesslie Newbiggin hozzájárulása a missziói gondolkodáshoz, in: *Lelkipásztor* 76 (2001/9), 322–327.

Együtt az Élet felé. Misszió és evangélizáció egy változó világban. Egyházak Világtanácsa, Busan, 2013. lásd: https://www.reformatus.hu/.../CWME_Mission_Statement_HU_FIN.

Kötelező film: *Roland Joffé: A misszió.*

További ajánlott irodalom:

GONDA, L.: *The Service of Evangelism, the Evangelism of Service*, Boekencentrum, Utrecht, 2008.

GOHEEN, M.W.: *Keresztyén misszió ma*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.

ROSS, K.R. – KEUM, J. – AVTZI, K. – HEWITT, R. (eds.): *Ecumenical Missiology: Changing Landscapes and New Conceptions of Mission*, Regnum, WCC, Oxford, Geneva, 2016.

KIM, K. – JORGENSEN, K. – FITCCHETT-CLIMENHANGA, A. (eds.): *The Oxford Handbook of Mission Studies*, Oxford University Press, Oxford, 2022.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gonda László, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Missziói és Felekezettudományi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: L241, L242, L243 Tantárgy neve: Német nyelvi alapozó [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Foreign language basics [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: nyelvi sáv	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy, gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: zárthelyi dolgozat, szóbeli beszámoló, esszé.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 70 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2., 3.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: L241 Német nyelvi alapozó [1] [3]: L242 Német nyelvi alapozó [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Ismeretanyag: A hallgató a három félév alatt biztos nyelvtani alapokon nyugvó produktív tudást szerez: megismeri a német nyelv alapvető szerkezeti és nyelvtani sajátosságait, elsajátítja a meghatározott köznapi társalgási témák szókincsét, amivel egyben fejleszti kommunikatív készségeit is (hallás utáni értés, olvasott szöveg megértése, beszéd- és íráskészség).	
1. Témakörök: Inhalte wiedergeben, Überraschung zeigen, Vermutungen anstellen, Aussagen einschränken, Interesse zeigen, die eigene Meinung zeigen, diskutieren; von einem Erlebnis berichten, etwas Besonderes beschreiben; Notizen schreiben, einen Text schreiben, Gefühle beschreiben; Buch oder Film beschreiben, eine Arbeitssituation beschreiben, kritisch Stellung nehmen, über Ziele sprechen. Nyelvtan: kausale Angaben, Ergänzungssätze, konzessive Angaben, modale Angaben, Adjektive: Verwendung, Steigerung, Nominalisierung, Graduierung, temporale Angaben, Zeitformen; Personalpronomen, Demonstrativpronomen, indirekte Frage, finale Angaben; reflexive Verben, Konjunktiv II mit Modalverb.	
2. Témakörök: Telefonat, spontan Interesse äußern, Information zu einem Thema einholen, über ein Lieblingsprojekt sprechen; Vorteile/Nachteile erörtern, ein Problem darstellen, über den Tagesablauf sprechen; Leserbrief schreiben, eine Präsentation planen; eine Entscheidung begründen, etwas bewerten. Nyelvtan: Präpositionen, Futur I/II, Personalpronomen es, Relativsatz, adversative Angaben, Adverb, Infinitiv mit zu; Aufforderungen, das Verb lassen, indirekte Rede, Konjunktiv I/II; Partizip I/II, Zweck/Absicht formulieren.	

3. Témakörök:

Beschwerdebrief, über Vorurteile reden, einen Kompromiss finden; Argumente/Informationen zusammenfassen, den eigenen Standpunkt begründen, jmdn beschreiben, Notizen, Möglichkeiten erörtern, Ratschläge geben, Informationen vergleichen, Vermutungen äußern, Vorschläge bewerten.

Nyelvtan: Konjunktionen, Aufforderungen, modale Angaben; Negation, Wortbildung, Nominalisierung; Adjektive mit Präpositionen, subjektive Äußerungen mit Modalverben.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Minden egyes félév végén a szorgalmi időszak utolsó hetében gyakorlati jegyet kapnak a hallgatók. Az esetleges elégtelen osztályzat javítására a TVSZ 26. § (4) a) pontja alapján kerülhet sor.

A témák feldolgozása elsősorban szövegértés, szövegalkotás, illetve társalgás formájában részben az órán közösen, részben egyénileg, tanórán kívül történik. A félév során több alkalommal rövid írásbeli és szóbeli számonkérésre kerül sor, amelyek pontértéke hozzáadódik a félév végi számonkérés pontjaihoz. A félévközi felelésekkel a félév végi számonkérés pontszámának legfeljebb felét lehet megszerezni.

A félév végén a félév során tárgyalt témákból 30-45 perces zárhelyi dolgozat írására kerül sor, melyet szóbeli beszámoló követ. Az írásbeli és a szóbeli számonkérések megfelelési küszöbe a legalább 50-50%-os teljesítmény. A félév végi írásbeli dolgozat és a szóbeli felelet fele-fele arányban alakítják a végső osztályzatot.

Elvárt a rendszeres óralátogatás és az órai aktivitás. A megengedett hiányzás mértéke nem haladhatja meg a 3 heti óraszámot.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

DREYER, H. – SCHMITT, R.: *Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik - aktuell: Lehrbuch*. Max Hueber Verlag, München, 2012, ISBN: 978-319-307-255-9.

FÖLDEAK H.: *Sag's besser! Ein Arbeitsbuch für Fortgeschrittene 1–2*, Verlag für Deutsch, München, 1994. ISBN: 1. kötet: 3-88532-655-8, 2. kötet: 3-88532-656-6.

HUSZTI V. K. – KISS T. – SOMINÉ H. O.: *Einfach-Hören*, Maxim, Szeged, 2021. ISBN: 978-963-499-412-1.

PÉNTEK B. – SZOMBATINÉ F. I.: *Test- und Übungsbuch - Ösd Mittelstufe Deutsch B2 - CD melléklettel*, Nordwest, Győr, 2016. ISBN: 978-963-898-23-9.

További ajánlott irodalom:

CSÖRGŐ Z. – MATÁLYA E. – TAMÁSI A.: *B2 - Tests neu*, Budapest, Raabe Klett, 2016. ISBN: 978-615-532-862-6

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Rendelkezik azzal a tudással, azokkal a képességekkel, attitűdökkel, amelyek szakmáját az állampolgári műveltség meghatározott köréhez kötik.

b) képességei

- Megérti és használja szakterületének jellemző online és nyomtatott szakirodalmát magyar és idegen nyelven, rendelkezik a hatékony információkeresés és -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.

d) autonómiája és felelőssége

- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Eged Alice, főiskolai docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Idegen nyelvi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B035-A, B036-A Tantárgy neve: Ószövetségi bibliai teológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Theology of the Old Testament [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 2.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló szövegfeldolgozás.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B037 Bibliai kortörténet 1; B105 Biblikus szigorlat [2]: B035-A Ószövetségi bibliai teológia [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: Az ószövetségi teológia főbb problémáinak áttekintése, melyek segítségével a hallgatók képessé válnak az Ószövetségben tükröződő teológiai gondolkodás értelmezésére, valamint önálló, biblikusan megalapozott teológiai érvek megfogalmazására. Tematika: <ul style="list-style-type: none"> ○ Bibliai teológia: történet, határterületek, problémák ○ Az ószövetségi kánon mint teológiai kérdés ○ Isten megismerhetősége, kijelentése titokzatossága ○ Isten Lelke, szentsége, egysége ○ Az ószövetségi antropológia, az ember jelentősége ○ A kezdetek teológiája: káosz és teremtés ○ A szabadulás témája és jelentősége az Ószövetségben ○ Az ószövetségi képek, a képek hatása ○ Szövetség, jog, állam, hatalom ○ Ünnepek, kultusz, áldozat és kiengesztelés ○ Eszkhatológia a Héber Bibliában ○ Történetírás, történelemszemlélet, történeti hagyományok ○ Próféta hagyományok teológiája ○ A törvény teológiai vizsgálata ○ Költészet és bölcsesség teológiai jellegzetességei 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban. A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.	

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

KNIGHT, G. A. F.: *Az Ószövetség keresztyén teológiája*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2006, ISBN: 978-963-558-076-2.

RAD, G. VON: *Az Ószövetség teológiája. 1–2. kötet*, Osiris Kiadó, Budapest, 1. kötet: 2000, ISBN: 963-379-668-7, 2. kötet: 2001, ISBN: 963-379-822-1.

HODOSSY-TAKÁCS E. (szerk.): *A tíz ige. Tanulmánykötet Marjovszky Tibor tiszteletére, 60. születésnapja alkalmából, Acta Theologica Debrecinensis 5.*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2013, ISBN: 978-963-8429-77-3.

További ajánlott irodalom:

HODOSSY-TAKÁCS E.: Pusztulás, gyász, remény. Bibliai teológiai szempontok a közösséget ért veszteség feldolgozásához, in: *STUDIA UNIVERSITATIS BABES-BOLYAI THEOLOGIA REFORMATATA TRANSYLVANICA 65 (2020/1)*, 46–60.

Hodossy-Takács E.: „Ellenségeinket Ő tapossa el”. Háború-ideológia az ókori Izraelben, in: SZÉCSI J. (szerk.): *Keresztény-zsidó teológiai évkönyv 2004*, Keresztény-Zsidó Társaság, Budapest, 2013, 100–105.

HODOSSY-TAKÁCS E.: Civilizációs feszültségek – bibliai teológiai dilemmák, in: FEKETE K. – KUSTÁR Z. – KOVÁCS Á. (szerk.): *Átjárható határok. Ünnepi kötet dr. Gaál Botond professzor 65. születésnapjára (Acta Theologica Debrecinensis 2)*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011, 97–109, ISBN: 978-963-842-966-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét.
- Ismeri az adott szakterület társadalomban betöltött szerepét, a szaktárgy tanításának céljait, feladatait, a tanulók személyiségfejlődésének és gondolkodásfejlesztésének segítésében.

b) képességei

- Képes reális képet kialakítani a tanulók világáról, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes a célokhoz és az adott szituációhoz alkalmazkodva kreatívan, különböző megoldásokban gondolkodni, tudatos döntést hozni.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Elismeri, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit.

d) autonómiája és felelőssége

- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B013, B014 Tantárgy neve: Ószövetségi bevezetés [1, 2] Tantárgy neve angolul: Introduction to the Old Testament [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B031-A Bibliaismeret [2] [2]: B013 Ószövetségi bevezetés [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók megismerkedjenek az Ószövetség irodalomtörténeti kérdéseivel, valamint az egyes ószövetségi könyvek előállításának folyamatával, teológiájával és történeti háttérével. Ezek az ismeretek lehetővé teszik a hallgatók számára azt, hogy az adott könyvek magyarázatához a szükséges háttérinformációk birtokában és az alapvető szakirodalom ismeretében kezdhessenek neki, illetve azt, hogy az ószövetségi kommentárok, exegetikai monográfiák és tanulmányok hatalmas anyagában önálló kutatásaik során tájékozódni tudjanak.</p> <p>Tematika:</p> <p><i>Ószövetségi bevezetés [1]:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Általános bevezetés:</i> az ószövetségi bevezetést fogalma, felosztása, története, kánon-történet, szöveg- és formatörténet, az ószövetségi irodalom általános jellemzői ○ <i>Speciális bevezetés: A Tóra és az Ószövetség történeti könyvei (1Móz – Eszter):</i> az egyes ószövetségi iratok és iratcsoportok tartalma, szerkezete, előállása, történeti háttére, tanítása, az újszövetségi iratokkal való kapcsolata, illetve ezeknek a témaköröknek a kutatástörténeti eredményei <p><i>Ószövetségi bevezetés [2]:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Speciális bevezetés: Az Ószövetség tanítói és prófétai könyvei (Zsolt – Mal):</i> az egyes ószövetségi iratok és iratcsoportok tartalma, szerkezete, előállása, történeti háttére, tanítása, az újszövetségi iratokkal való kapcsolata, illetve ezeknek a témaköröknek a kutatástörténeti eredményei 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Írásbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A vizsga időtartama 60 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása</p>	

a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

RÓZSA H.: *Bevezetés az Ószövetség könyveibe – Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe*, Szent István Társulat, Bp., 2016. ISBN: 978-963-277-602-6.

SOGGIN, J. A.: *Bevezetés az Ószövetségbe*, Kálvin János Kiadó, Bp., 1999. ISBN: 963-300-771-2.

További ajánlott irodalom:

CZIGLÁNYI ZS.: *Az Ószövetség története, 2., javított kiadás*, META Egyesület, Pécs, 2018. ISBN: 978-615-81155-0-6.

RÖMER, T.: *Einleitung in das Alte Testament. Die Bücher der Hebräischen Bibel und die alttestamentlichen Schriften der katholischen, protestantischen und orthodoxen Kirchen*, Theologischer Verlag Zürich, Zürich, 2013. ISBN: 978-3-290-17428-6.

KUSTÁR Z.: *Ószövetségi bevezetés – Oktatási segédanyag*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, publikálatlan kéziratok, elérhetők: DRHE Neptun – Meet Street – Virtuális terek.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

o) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri a szakterületéhez kötődő legfontosabb összefüggéseket, elméleteket és az ezeket felépítő fogalomrendszert.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

p) képességei

- Elvégzi a szakterülete ismeretrendszerét alkotó diszciplínák alapfokú analizisét, az összefüggések szintetikus megfogalmazását és adekvát értékelését.
- Szakterülete eljárásrendjét, legfontosabb elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát feladatai végrehajtásakor alkalmazza.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Felelősséggel részt vállal szakmai nézetek kialakításában, indoklásában.
- A szakterülete megalapozó nézeteit felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron, egyetemi docens, PhD, dr. habil.

Dr. Koncz-Vágási Katalin, PhD., óraadó

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B015, B016, B017 Tantárgy neve: Ószövetségi írásmagyarázat [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Old Testament Exegesis [1, 2, 3]	Kreditértéke: 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea., ea., ea. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5., 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B011-A – Héber nyelv [2]; *B040-A – Exegetikai módszertan [2]: B015 – Ószövetségi írásmagyarázat [1]; B040-A – Exegetikai módszertan [3]: B016 – Ószövetségi írásmagyarázat [2]; B105 – Biblikus szigorlat	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók <ul style="list-style-type: none"> ○ a bibliai héber szövegnek az oktató által előadás formájában ismertetett elemzésén keresztül megismerkedjenek az adott bibliai könyv alapvető bevezetéstani, exegetikai és hermeneutikai kérdéseivel, és ezáltal a szakirodalomban felmerülő megoldási kísérletek értékeléséhez kellő támpontot kapjanak, ○ a kiválasztott szövegrészek elemzése révén lehetőséget kapjanak arra, hogy az Ószövetség teológiája, a Szentírás üzenete, valamint református hitvallásaink szempontjából kulcsfontosságú bibliai szövegekkel behatóbban, annak eredeti nyelvén is megismerkedjenek, ○ megfelelő mintát kapjanak ahhoz, hogy az igemagyarázat jellegű gyülekezeti szolgálatok alkalmával egy adott szakasz tartalmi elemzését, üzenetének kibontását szóban, az egyes exegetikai munkafázisok eredményeit harmonikus rendszerbe foglalva, közérthető előadás formájában hogyan kell elvégezniük. 	
Tematika: A tantárgy kurzusai során egy adott bibliai könyvből 70–120 versnyi szöveg nyelvi és exegetikai elemzése történik meg előadás formájában. A konkrét tematikát az adott félév aktuális tárgytematikája rögzíti	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tételrész az adott bibliai könyv bevezetéstani kérdéseit, míg a „B” tételrész az átvett bibliai szakaszokat tartalmazza. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 25 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrészt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.	

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Kijelölése az adott kurzus témájától függően a Tárnytematikában (NEPTUN) történik.

További ajánlott irodalom:

KARASSZON I.: *Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2005. ISBN: 963-86458-0-6.

OSBORNE, G. R.: *A hermeneutika spirálisa – Részletes bevezetés a bibliamagyarázathoz*, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, Budapest, 2002. ISBN: 963-86148-3-8.

KUSTÁR Z.: A tudományos írásmagyarázat szükségessége, in: *Theologiai Szemle* 59 (2016/4), 196–209.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség stb.*) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kustár Zoltán, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Németh Áron egyetemi docens, PhD., dr. habil.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Ószövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: GR030 Tantárgy neve: Pasztorációs munka cigányok/romák között Tantárgy neve angolul: Gypsy/Roma Ministry (A way how to serve among gypsies)	Kreditértéke: 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea. + gyak. és óraszám: 1+1 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Tanulmányi kirándulások, terepgyakorlatok, részvétel cigánysághoz kapcsolódó eseményeken (cigánymissziós konferencia, kiállítás, könyvbemutató, megemlékezések) dokumentumfilmek, videofilmek megtekintése, személyes találkozás cigány/roma emberekkel (életutak megismerése), cigánymisszióban szolgáló lelkészekkel hitoktatókkal találkozás, szakmai beszélgetés, részvétel cigány gyülekezeti alkalmakon	
A számonkérés módja: gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Írásbeli beszámoló minden terepgyakorlatról, tanulmányi kirándulásról, cigány gyülekezeti alkalomról	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 5.	
Előtanulmányi feltételek: GR002 Romológia [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A kurzus célja, hogy a lelkészi szolgálatra, gyülekezeti munkára készülő hallgatók mind elméleti, mind gyakorlati téren felkészüljenek a legnagyobb hazai kisebbség felé irányuló, köztük végzendő misszióra.</p> <p>A kurzus kiemelten foglalkozik a cigányság hitvilágával, annak különböző életszakaszokhoz, életállapotokhoz kötődő megnyilvánulásaival, a jóslás, kártyavetés, gyógyítási praktikák, okkultizmus, babonaság formáival, s az erre adandó helyes keresztyéni, lelkipásztori reakciókkal, válaszokkal. A hallgatók megismerik a református cigánymisszió elveit, módszertanát, s gyakorlati tapasztalatokra is szert tesznek részben kiszállások, cigánymissziót is végző gyülekezetek meglátogatása által, részben pedig e területen eredményesen szolgáló, az órákra meghívott lelkipásztorokkal történő találkozás, tapasztalatok meghallgatása által. A kurzus végére az elméleti és praktikus ismereteik jelentős bővülése mellett kultúraközi, valamint személyközi kompetenciáik is lényegesen fejlődnek, alapvető jártasságra tesznek szert a hallgatók a cigánymisszióban, s lehetőség adódik számottevő kapcsolati tőkére is szert tenni a félév során.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Gyakorlati jegy: Beadandók és zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.</i></p> <p>A hallgatók a szorgalmi időszakban valamennyi teljesített terepgyakorlatról, tanulmányi kirándulásról, cigány gyülekezeti szolgálatról <i>írásbeli beszámolót</i> kötelesek készíteni az oktató által előzetesen kiadott formai és tartalmi követelmények szerint, és azokat a megszabott határidőig az oktatónak benyújtani. A beadandók a félév teljesítésének, s így az aláírás megadásának is minimumkövetelménye.</p> <p>A hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyagnak a kijelölése a szorgalmi időszak elején történik. A dolgozatok írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős</p>	

válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozatok osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer lehet kijavítani.

A félév osztályzatát a zárthelyi dolgozatok összesített érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

ARANY-MICHELS R.: *Egy hajdú-bihari község cigányságának temetési szokásai és annak lelkipozíciói lehetőségei – Romológiai Füzetek I.*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2017, ISBN: 978-963-8429-99-5.

LANDAUER A. (szerk.): *A Kárpát-medencei cigányság és a keresztyén egyházak kapcsolatának forrásai (1567-1953)*, KRE – L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2016, ISBN: 978-963-414-197-6.

NASZÁDI K. (szerk.): *Országodba befogadtál – Cigány fiatalok, munkatársak, lelkészek és művészek a református egyházban*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2015, ISBN: 978-963-558-312-6.

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: The Gypsies' beliefs – ideas of death, mourning and the cult of death, in: KÉK E. – SZATMÁRI GY. – TÓTH B. (szerk.): *Kövek Isten házához*, Sapientia Főiskola, Budapest, 2018, (349–353), ISBN: 978-963-88356-7-3.

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: Szokás és hitvilág, in: PATKÁS R. – BAKAY P. (szerk.): *Kézikönyv a cigányok közti szolgálathoz*, (Cigánymissziós Módszertani Füzetek II.), Cigány Módszertani és Kutató Központ, Békés, 2016, (53-59), ISBN: 978-615-80116-2-4.

További ajánlott irodalom:

CIGÁNY MÓDSZERTANI ÉS KUTATÓ KÖZPONT: *Találkozások*, (Cigánymissziós Módszertani Füzetek I.), Cigány Módszertani és Kutató Központ, Békés, 2014, ISBN: 978-615-80116-0-0.

PATKÁS R. – BAKAY P. (szerk.): *Kézikönyv a cigányok közti szolgálathoz*, (Cigánymissziós Módszertani Füzetek II.), Cigány Módszertani és Kutató Központ, Békés, 2016, ISBN: 978-615-80116-2-4.

Tükör – A magyarországi protestáns egyházak cigánymisszióinak negyedévente megjelenő lapja. (Romológia Tanszéken) ISSN: 2064-9177, ISBN: 978-615-80116-0-0.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Törekszik arra, hogy szakterülete legújabb eredményeit saját fejlődésének szolgálatába állítsa.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gaál Sándor, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dani Eszter óraadó

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Romológia Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G051, G052 Tantárgy neve: Poimenika [1, 2] Tantárgy neve angolul: Poimenics – Pastoral Care [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: összefüggő egyhetes (30 óras) intézményen kívüli kórházi gyakorlat	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: Beszámolók egyéni olvasmány-élményekről, az első félévben kórházi gyakorlat teljesítése	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti és gyakorlati (egyhetes kórházi gyakorlat) gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 40 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: G050-A Valláspedagógia és -lélektan [2]: G051 Poimenika [1]	

Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása

Cél: A tantárgy célja, hogy betekintést adjon a lelkigondozás elméleti hátterébe. Ennek keretében a Szentírás tanításából kiindulva felvázolja azokat a lelkigondozói irányokat, amelyek mindmáig meghatározóak a pásztorációs munkában, a pásztori pszichológia tudományából bemutatja a legalapvetőbb személyiséglélektani iskolákat, a segítő beszélgetés modelljeit, valamint ismerteti a lelkigondozás gyakorlati tevékenységének speciális területeit.

Tematika:

Poimenika [1]:

1. A poimenika és pásztori pszichológia fogalma, bibliai alapvetés.
2. A lelkigondozás irányai.
3. E. Thurneysen és a kerygmaticus lelkigondozás.
4. Személyiséglélektani iskolák
5. Sigmund Freud személyiséglélektani elmélete, a pszichoanalízis.
6. C. G. Jung analitikus pszichológiája, tipológiája.
7. Alfred Adler individuálpaszichológiája.
8. V. E. Frankl és az egzisztenciaanalízis, a logpoterápia.
9. C. Rogers személyiségközpontú pszichológiája, hatása a pasztorálpaszichológiára.
10. Erik H. Erikson identitáselmélete.
11. Az emberi kommunikáció törvényszerűségei.
12. Az alkalmazott kommunikáció: a lelkigondozói beszélgetés feltételei és folyamata.

A félév során a hallgatók összefüggő egyhetes, 30 óras félévközi intézményen kívüli csoportos kórházi gyakorlaton vesznek részt, az erre kijelölt egészségügyi intézményben. A gyakorlaton való részvétel feltétele, hogy a hallgató előzetesen titoktartási fogadalmat tegyen, és ezt aláírásával dokumentálja. A fogadalomtétel megszervezése és dokumentálása a Tanulmányi Osztály feladata.

A gyakorlóléhelyet és a gyakorlatvezető személyét a tantárgyfelelős javaslatát figyelembe véve a Teológiai Intézet vezetője jelöli ki, illetve kéri fel. A gyakorlat időtartama 30 óra, részletes programját a gyakorlatvezető állítja össze. A hallgatók a gyakorlat keretében megismerkednek a

kórházi lelkipozítás elméleti és gyakorlati kérdéseivel, beteglátogatáson, lelkipozítói alkalmakon és kórházi istentiszteleten hospitálnak, illetve elvégzik a gyakorlatvezető által számukra kijelölt egyéb feladatokat. A gyakorlat teljesítésének a feltétele, hogy a hallgató a gyakorlóhelyen a kijelölt időpontban jelen legyen és a számára kijelölt programokat, feladatokat a tőle elvárható odaadással, letett fogadalmának szellemében teljesítse.

A gyakorlat teljesítését a gyakorlatvezető november 30. napjáig írásban igazolja a Teológiai Intézet felé. Az igazolást az Intézet nyolc napon belül továbbítja a tantárgy oktatójának. Amennyiben a gyakorlatvezető a gyakorlat teljesítését nem igazolja le, az oktató a félév aláírását megtagadja, a hallgató vizsgára nem bocsájtható.

A tantárgy oktatója a hallgatók visszajelzését követően visszacsatol a gyakorlatvezető felé, s a két oldalon szerzett tapasztalatokat összegzik, illetve egyeztetnek a következőkben esetlegesen szükséges tartalmi vagy szervezésbeli változtatásokról, intézkedésekről.

Poimenika [2]:

1. A lelkipozítói beszélgetés gyakorlati szempontjai.
2. A krízis lélektana.
3. A szuicidium.
4. A betegségben szenvedő ember.
5. Szorongásos és mentális megbetegedések lelkipozítói kísérése.
6. Fóbiák, kényszerbetegségek, generalizált szorongás, poszttraumás stressz-szindróma, depresszió.
7. Az öregedő ember.
8. A haldoklás és gyász folyamata.
9. A gyászbeszélgetés.
10. A család lelkipozítása.

Számonkérési és értékelési rendszer:

Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.

A vizsga egy, a félév elején megbeszélte, az aktuális félév tárgytematikájában rögzített tétel sor alapján történik. A hallgató a külön cédulákra kiírt tételekből egyet húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama kb. 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a kihúzott tételről legalább elégséges szinten számot tud adni. Póttétel húzására van lehetőség, ebben az esetben az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A Poimenika [1] tantárgy eleme teljesítésének (a félév aláírásának és ezzel a vizsgára állásnak) feltétele a csoportos kórházi gyakorlat teljesítése, amiről az igazolást a gyakorlatvezető állítja ki.

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

HÉZSER G.: *A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1995. ISBN: 963-300-631-7.

BAUMGARTNER, I.: *Pasztorálpszichológia*, Párbeszéd, Budapest, 2006. ISBN: 963-206-509-3.

HÉZSER G.: *Miért? Rendszerszemlélet és lelkipozítói gyakorlat*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996. ISBN: 963-300-673-2.

További ajánlott irodalom:

FONYÓ I. – PAJOR A.: *Fejezetek a konzultáció pszichológiájának témaköréből*, Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest, 1998. Tankönyvi száma: J12-1140.

KLESSMANN, M.: *Pastoralpsychologie – Ein Lehrbuch*, Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn, 2004. ISBN: 978-378-872-050-6.

További ajánlott irodalom a félév során.

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít különleges szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Új, összetett megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Mézes Zsolt László, adjunktus, PhD.

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R001 Tantárgy neve: Rendszeres teológiai szigorlat Tantárgy neve angolul: Systematic Theology – Comprehensive Exam	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 1.	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): szigorlat Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 20 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 8.	
Elő- és *melléktanulmányi feltételek: R011-A Hitvallásismeret [2]; R016 Dogmatika [2]; *R025 Etika [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: <ul style="list-style-type: none"> ○ Megismertetni a hallgatókkal a keresztyén tanítás klasszikus elemeit, az egyház egyetemes zsinatainak dogma-alkotó munkáját, valamint a bibliai-reformátori felismeréseken nyugvó keresztyén tantételeket. ○ A református teológiai tudományos gondolkodás elsajátítása, fegyelmezett teológiaművelés. ○ A keresztyén tantételek tudományos és interdiszciplináris szemlélete. ○ A keresztyén gondolkodás és a társadalmi változások egymásra gyakorolt hatásának felismerése, az etika a legújabb kor, s egyben napjaink teológiai kérdésfeltevéseinek, illetve válaszainak megfogalmazása. ○ Az egyes parancsolatok látószögébe kerülő etikai kihívások kezelése, valamint a konkrét teológiai megalapozás (fogalmak, történeti háttér) mellett a partnertudományokkal való párbeszédre való felkészítés, teológiai-etikai reflexiók megfogalmazása, önálló erkölcsi véleményformálás elősegítése 	
A szigorlati tételsort az aktuális félév tárgytematikája tartalmazza.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szigorlati szóbeli vizsga a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A vizsga során a tétel egy "A" és egy "B" tétel-részből áll. Az A tételsor tárgyköre a dogmatikai, a B tételsor tárgyköre az etikai ismeretere vonatkozik. Az adott félév tételsorát az adott félévre érvényes tárgytematika rögzíti. A hallgató az "A" és a "B" tétel-részt egy két külön cédulán húzza ki, majd legalább 20, legfeljebb 40 perc készülési idő áll a rendelkezésére, hogy a feleletét kidolgozza. A vizsga a szigorlati bizottság előtt zajlik; a bizottság legalább két tagjának a felelet teljes ideje alatt a vizsgán jelen kell lennie.</p> <p>A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az "A", mind pedig a "B" tétel-részt legalább elégséges szinten teljesítette. A két felelet együttes átlagos időtartama 30 perc. A vizsga során egy póttétel húzására van lehetőség: amennyiben az első tétel "A" vagy "B" tétel-részből a feleletet a bizottság</p>	

elfogadta, úgy a póttételből csak a nem teljesített tétel-részt kell megismételni. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FAZAKAS S. (szerk.): *A protestáns etika kézikönyve*, Budapest, Kálvin Kiadó-Luther Kiadó, 2017.

KÁLVIN, J.: *A keresztyén tanítás rendszere (Institutio)*, Magyar Református Egyház, Pápa, 1909.

KOCSIS E.: *Dogmatika*, Debrecen, 2003.

LOCHMANN, J. M.: *A szabadság útjelzői*, Kálvin János Kiadó, Budapest, 1994.

SEBESTYÉN J.: *Református dogmatika*, Budapesti Református Theológiai Akadémia, Budapest, 1940 (új kiadás).

SZÜCS F.: *Teológiai etika*. Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1993.

TÖRÖK I.: *Dogmatika*, Free University Press, Amsterdam, 1985.

TÖRÖK I.: *Etika*, Free University Press, Amsterdam, 1988.

További ajánlott irodalom:

KANTZENBACH, F. W.: *Teológiai irányzatok*. Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya, Budapest, 1996.

TAVASZY S.: *Református keresztyén dogmatika*, Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár, 2006.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.
- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy oktatásába bevont oktató(k):

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi docens, PhD. dr. habil.

Dr. Kovács Krisztián, egyetemi docens, PhD

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatika Tanszék, Szociáletikai és Egyházzociológia Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: GR002 Tantárgy neve: Romológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: Romology [1, 2] (History, Culture, Tradition)	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: gyak., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: [2]: Tanulmányi kirándulások, terepgyakorlatok, részvétel cigánysághoz kapcsolódó eseményeken (konferencia, kiállítás, könyvbemutató, megemlékezések) dokumentumfilmek, videofilmek megtekintése, zenehallgatás, személyes találkozás cigány/roma emberekkel (életutak megismerése), roma média követése, cigány/roma programokon részvétel.	
A számonkérés módja: vizsga (kollokvium), vizsga (írásbeli) Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: [2]: Írásbeli reflexió készítése, beadása	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 2.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: GR001 Romológia [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatókat megismertesse a magyarországi cigány/roma közösségek történetével, kultúrájával és hagyományaival annak érdekében, hogy pasztorációs vagy pedagógiai munkájuk során megfelelő ismeretek birtokában legyenek képesek foglalkozni cigány/roma felnőttekkel és gyermekekkel és képesek legyenek küzdeni a társadalmi előítéletek ellen valamint képviselni tudják az inklúzió szempontjait.</p> <p>Tematika:</p> <p><i>Romológia [1]:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Alapfogalmak (Ki a cigány? Mi a cigány?) 2. A cigányság eredete, vándorlása Kr. u. 4–11. sz. (Mítoszok, tények, források) 3. Cigányok Európába érkezése, fogadtatásuk, korai történetük 13–14. sz. 4. A magyarországi cigányság története 15–20. század 5. A cigányság differenciálódása 6. Cigányok szerepe a magyar történelemben 7. Az államszocializmus és a cigányság 8. A cigányok önszerveződése, nemzeti jelképeik 9. A rendszerváltozás és a cigányság 10. A cigányok helyzete a 21. század elején – oktatás, lakhatás, foglalkoztatás, egészségügy <p><i>Romológia [2]:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A kultúra fogalma, összetevői. A cigányság kultúrája; etnikus kultúra, szegénykultúra 2. A magyarországi cigányság csoportjai, rétegei, területi elhelyezkedés, a hagyományörzés mértéke 	

3. Test, testkép, szennyezettség, tisztasági szabályok. A test mint kommunikációs eszköz a cigány kultúrában
4. Étrend, táplálkozás a cigányság körében. Hagyományos cigány ételek
5. Gyermekvárás, szülés, csecsemőgondozás a cigányság különböző csoportjaiban, rétegeiben
6. A cigány/roma családok; nemi és életkori szerepek
7. A halál, halott körüli teendők, gyász a hazai hagyományörző cigányok kultúrájában. A 21. századi halottkultusz jelei.
8. Jeles napok; társadalmi és vallási ünnepek, emléknapok; ápr. 8., máj. 16., aug. 2. ünnepkörökhöz kapcsolódó szokások (karácsony, húsvét)
9. A cigány mese- és mondavilág; eredetmondák, a cigány mesék jellemzői. Cigány irodalom.
10. A cigány zenekultúra; a szolgáltatott cigányzene és az autentikus cigány zene
11. A cigány tánc kultúra; gyűjtések, típusai, jellemzői
12. Képzőművészet és a cigányság; naiv és tanult művészek, jeles alkotások a múltban és a jelenben

Számonkérési és értékelési rendszer:

Romológia [1]: Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban

A szóbeli vizsga egy tételből áll, melyet a hallgató egy cédulán húz. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 10 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.

Romológia [2]: Beadandók a szorgalmi időszakban, írásbeli vizsga

A hallgatók a szorgalmi időszakban *egy dokumentumfilmről reflexiót készítenek* az oktató által megadott formai és tartalmi követelmények szerint. A dokumentumfilmek körének kijelölése a félév során történik, amelyből a hallgatók egyet választhatnak. A reflexiókat a szorgalmi időszak végéig kell az oktató által megszabott tartalmi és formai követelmények szerint, az általa kitűzött határidőig elkészíteni és azt az oktatónak leadni. A reflexió teljesítése a félév teljesítésének minimumkövetelménye, így az aláírás megadásának és a vizsgára állásnak előfeltétele.

A hallgatók a félév végén *írásbeli vizsgát* teljesítenek. A vizsga időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatot legfeljebb egyszer lehet megkísérelni kijavítani.

Az adott félév tananyagát az aktuális tárgytematika rögzíti.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

FORRAY R. K. (szerk.): *Romológia – Ciganológia*, Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs, 2000. ISBN: 963-9310-02-6.

CSERTI-CSAPÓ T. (szerk.): *Alapirodalmak a hazai cigány/roma népességre vonatkozó társadalomtörténet, társadalomismeret oktatásához* (Gypsy Studies 36), PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2015. ISBN: 978-963-642-867-9.

NAGY P.: *A magyarországi cigányok története a rendi társadalom korában*, Csokonai Vitéz Mihály Tanítóképző Főiskola, Kaposvár, 1998. ISBN: 963-717-258-0.

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: *A magyarországi cigányság 1. (Cigányok és romák)*, Semmelweis Kiadó, Budapest, 2016. ISBN: 978-963-331-394-7.

ARANY-MICHELS R.: *Egy hajdú-bihari község cigánységének temetési szokásai és annak lelkipozítói lehetőségei* (Romológiai Füzetek 1), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2017. ISBN: 978-963-8429-99-5.

SZABÓNÉ KÁRMÁN J.: *A magyarországi cigány/roma népesség kultúranropológiai és orvosantropológiai megközelítésben* (Romológiai Füzetek 2), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2018. ISBN: 978-615-5853-03-6.

További ajánlott irodalom:

FÁTYOL T. – FLECK G. – KŐSZEGI E. – SZUHAY P. (szerk.): *A Roma Kultúra virtuális Háza*, Multimediális DVD-ROM, Virtuális téralkotás: Macrobite Bt. Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium – Phare, „Összetartó társadalom megteremtése” program, Budapest, 2006.

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszagi_romak.php

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.
- Átfogóan ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Rutin szakmai problémákat azonosít, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati hátteret, azokat standard műveletek gyakorlati alkalmazásával megoldja.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott a szakterületén zajló szakmai, technológiai fejlesztés és innováció megismerésére, elfogadására, hiteles közvetítésére.
- Törekszik arra, hogy önképzése a szakmai céljai megvalósításának egyik eszközévé váljon.

d) autonómiája és felelőssége

- Váratlan döntési helyzetekben is önállóan végzi az átfogó, megalapozó szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Gonda László, egyetemi docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Lovász Márton református lelkipásztor, óraadó tanár

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Romológia Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: G060-A, G065-B A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi gyülekezeti munka [1, 2] neve angolul: Vicariat [1, 2]	Kreditértéke: 6, 5
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 11., 12.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G060-A Segédlelkészi gyülekezeti munka [1]	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>Cél: Az exmisszus-gyakornoki év keretében a felkért mentor-lelképásztor (gyakorlatvezető) irányításával teljesített hospitálások és önálló részfeladatok révén rálátás- és gyakorlatszerzés a gyülekezeti lelképásztori munka többféle területén.</p> <p>A hallgatók gyakorlatkísérő szemniáriumként minden hónapban az egyetemen megtartott tömbösített konzultációs napokon (Segédlelkészi konzultáció [1, 2]) vesznek részt.</p> <p>Tematika:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Irodai adminisztráció folyamatának megismerése és gyakorlása: zárószámadás, költségvetés készítése, anyakönyvvezetés, hivatali levelezés, iktatás, egyéb ügykezelés; ○ Gyülekezeti programok szervezésében való részvétel; ○ Betekintés a gyülekezeti munkaterv készítésébe; ○ Betekintés és közreműködés a gyülekezet honlapjának, újságjának szerkesztésében; ○ Betekintés és részvétel a gyülekezeti családlátogatásban és lelkigondozói szolgálatában; ○ Betekintés és részvétel a gyülekezet diakóniai szolgálatában.	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
<p><i>Gyakorlati jegy</i>, a félév során tanúsított érdeklődés és szorgalom, valamint a kiosztott feladatok teljesítése alapján. Az érdemjegyet a mentor-lelképásztor állapítja meg.</p>	
A szakmai gyakorlólé hely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött	
<p>A gyakorlólé helyet és a gyakorlatvezető (mentor-lelképásztor) személyét a teológia szak – lelkész szakirány szak- és a szakirányfelelősének javaslata alapján, a DRHE rektorával, valamint a gyakorlat intézményi felelősével történt egyeztetés alapján a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke jelöli ki. A kijelölt gyakorlólé helyel és gyakorlatvezetővel a DRHE képzési megállapodást köt.</p>	
A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése	
<p>A szakmai gyakorlólé helyek kiválasztása, illetve véleményezése során a szakfelelős és a szakirányfelelős a DRHE Minőségbiztosítási Szabályzatának 19. § 3–5. bekezdésében rögzített feltételek teljesülését mérlegelve hoz javaslatot.</p> <p>A gyakorlatvezetők munkáját a havi rendszerességgel megtartott konzultációk során a hallgatókkal folytatott csoportos és egyéni beszélgetések, valamint a gyakorlólé helyen tett látogatása és a szakoktatókkal folytatott beszélgetései alapján az intézményi felelős értékeli.</p>	
Intézményi felelős: Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD	
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék	

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: G061-A, G066-A A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi hittanóra [1, 2] neve angolul: Practice of Ministry, Cathecisation [1, 2]	Kreditértéke: 6, 5
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (<i>hányadik félév</i>): 11., 12.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G061-A Segédlelkészi hittanóra [1]	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>Cél: Az exmisszus-gyakornoki év keretében a hallgató a felkért mentor-lelkipásztor (gyakorlatvezető) irányításával teljesített hospitálások és önálló részfeladatok révén a gyakorlólóhelyén működő köznevelési intézmény/ekben részt vesz az iskolai hittanoktatásban, legfeljebb heti hat hittanóra megtartásáig annak érdekében, hogy a gyülekezet hitoktatási tevékenységét megismerje mind iskolai, mind gyülekezeti szinten.</p> <p>Tematika: A gyakorlat elején legalább négy hét hospitálás és konzultáció a hittanórákhoz kapcsolódóan; hitoktatási tanmenetek, programok megismerése, betekintés a mentor-lelkész és a hitoktatók munkájába. A hospitálási idő leteltével önálló hittan-csoportvezetési lehetőség folyamatos szakmai kísérés és konzultáció mellett. A hallgatók gyakorlatkísérő szemniáriumként minden hónapban az egyetemen megtartott tömbösített konzultációs napokon (Segédlelkészi konzultáció [1, 2]) vesznek részt.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
Gyakorlati jegy, a félév során tanúsított érdeklődés és szorgalom, valamint a kiosztott feladatok teljesítése alapján. Az érdemjegyet a mentor-lelkipásztor állapítja meg.	
A szakmai gyakorlólóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött	
A gyakorlólóhelyet és a gyakorlatvezető (mentor-lelkipásztor) személyét a teológia szak – lelkész szakirány szak- és a szakirányfelelősének javaslata alapján, a DRHE rektorával, valamint a gyakorlat intézményi felelősével történt egyeztetés alapján a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke jelöli ki gyülekezeti szolgálatra. A kijelölt gyakorlólóhellyel és gyakorlatvezetővel a DRHE képzési megállapodást köt.	
A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése	
A szakmai gyakorlólóhelyek kiválasztása, illetve véleményezése során a szakfelelős és a szakirányfelelős a DRHE Minőségbiztosítási Szabályzatának 19. § 3–5. bekezdésében rögzített feltételek teljesülését mérlegelve hoz javaslatot. A gyakorlatvezetők munkáját a havi rendszerességgel megtartott konzultációk során a hallgatókkal folytatott csoportos és egyéni beszélgetések, valamint a gyakorlólóhelyen tett látogatása és a szakoktatókkal folytatott beszélgetései alapján az intézményi felelős értékeli.	
Intézményi felelős: Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.	
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék	

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: G062-A, G067-B A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi igehirdetés [1, 2] neve angolul: Practice of Ministry, Preaching [1, 2]	Kreditértéke: 6, 5
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 11., 12.	
Előtanulmányi feltétele: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G062-A Segédlelkészi igehirdetés [1]	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>Cél: Az exmisszus-gyakornoki év keretében a felkért mentor-lelképásztor (gyakorlatvezető) irányításával teljesített hospitálások és önálló részfeladatok révén a hallgató betekintést nyerjen a lelképásztor igehirdetési szolgálataiba, illetve az kipróbálhassa az igehirdetői szolgálat minél szélesebb területeit a különböző gyülekezeti alkalmakon.</p> <p>A hallgatók gyakorlatkísérő szemniáriumként minden hónapban az egyetemen megtartott tömbösített konzultációs napokon (Segédlelkészi konzultáció [1, 2]) vesznek részt.</p> <p>Tematika: <i>Segédlelkészi igehirdetés [1]:</i> Hospitálás a különböző rétegalkalmakon, a különféle műfajú gyülekezeti alkalmak igehirdetése. Az első hónap elteltével legkevesebb heti egy igehirdetői szolgálat teljesítése istentiszteleten vagy bibliaórán, szakmai konzultáció mellett. <i>Segédlelkészi igehirdetés [2]:</i> Igihirdetési szolgálatok végzése, kiemelve az úrnapi délelőtti istentiszteletet. Elvárás összességében legalább heti 1 prédikáció elkészítése.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
Gyakorlati jegy, a félév során tanúsított érdeklődés és szorgalom, valamint a kiosztott feladatok teljesítése alapján. Az érdemjegyet a mentor-lelképásztor állapítja meg.	
A szakmai gyakorlóléhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött	
A gyakorlóléhelyet és a gyakorlatvezető (mentor-lelképásztor) személyét a teológia szak – lelkész szakirány szak- és a szakirányfelelősének javaslata alapján, a DRHE rektorával, valamint a gyakorlat intézményi felelősével történt egyeztetés alapján a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke jelöli ki gyülekezeti szolgálatra. A kijelölt gyakorlóléhellyel és gyakorlatvezetővel a DRHE képzési megállapodást köt.	
A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése	
A szakmai gyakorlóléhelyek kiválasztása, illetve véleményezése során a szakfelelős és a szakirányfelelős a DRHE Minőségbiztosítási Szabályzatának 19. § 3–5. bekezdésében rögzített feltételek teljesülését mérlegelve hoz javaslatot. A gyakorlatvezetők munkáját a havi rendszerességgel megtartott konzultációk során a hallgatókkal folytatott csoportos és egyéni beszélgetések, valamint a gyakorlóléhelyen tett látogatása és a szakoktatókkal folytatott beszélgetései alapján az intézményi felelős értékeli.	
Intézményi felelős: Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.	
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék	

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: G063-A, G068-B A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi kazuális igehirdetés [1, 2] neve angolul: Vicar`s Casual Sermon [1, 2]	Kreditértéke: 5, 5
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 11., 12.	
Előtanulmányi feltétele: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G063-A Segédlelkészi kazuális igehirdetés [1]	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
<p>Cél: Az exmisszus-gyakornoki év keretében a felkért mentor-lelkipásztor (gyakorlatvezető) irányításával teljesített hospitálások és önálló részfeladatok révén a hallgató – tekintettel a kazuális szolgálatok viszonylag kisebb gyakoriságára – vegyen részt a lehető legtöbb ilyen jellegű szolgálaton, és legyen lehetősége az ott tapasztaltokról mentor-lelkészével szakmai konzultációkat folytatni.</p> <p>A hallgatók minden hónapban az egyetemen gyakorlatkísérő szemniáriumként megtartott tömbösített konzultációs napokon (Segédlelkészi konzultáció [1, 2]) vesznek részt.</p> <p>Tematika: Különösen fontos a temetési és a keresztelési istentiszteletek elemzése. A hospitálás után a hallgató legalább egy-egy szolgálatot végezzen kazuális istentiszteleteken.</p>	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
Gyakorlati jegy, a félév során tanúsított érdeklődés és szorgalom, valamint a kiosztott feladatok teljesítése alapján. Az érdemjegyet a mentor-lelkipásztor állapítja meg.	
A szakmai gyakorlólhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött	
A gyakorlólhelyet és a gyakorlatvezető (mentor-lelkipásztor) személyét a teológia szak – lelkész szakirány szak- és a szakirányfelelősének javaslata alapján, a DRHE rektorával, valamint a gyakorlat intézményi felelősével történt egyeztetés alapján a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke jelöli ki gyülekezeti szolgálatra. A kijelölt gyakorlólhellyel és gyakorlatvezetővel a DRHE képzési megállapodást köt.	
A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése	
A szakmai gyakorlólhelyek kiválasztása, illetve véleményezése során a szakfelelős és a szakirányfelelős a DRHE Minőségbiztosítási Szabályzatának 19. § 3–5. bekezdésében rögzített feltételek teljesülését mérlegelve hoz javaslatot. A gyakorlatvezetők munkáját a havi rendszerességgel megtartott konzultációk során a hallgatókkal folytatott csoportos és egyéni beszélgetések, valamint a gyakorlólhelyen tett látogatása és a szakoktatókkal folytatott beszélgetései alapján az intézményi felelős értékeli.	
Intézményi felelős: Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.	
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék	

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Intézményen kívüli szakmai gyakorlat

A szakmai gyakorlat kódja: G064-A, G069-A A szakmai gyakorlat neve: Segédlelkészi konzultáció [1, 2] neve angolul: Practice of Ministry, Consultations [1, 2]	Kreditértéke: 4, 4
A szakmai gyakorlat oktatásának nyelve: magyar	
A szakmai gyakorlat időtartama teljes idejű képzésben: 30, 30 óra	
A szakmai gyakorlat jellege: összefüggő gyakorlati év	
A szakmai gyakorlat tantervi helye (hányadik félév): 11., 12.	
Előtanulmányi feltétele: [1]: A003-A Szakdolgozat [2] [2]: G064-A Segédlelkészi konzultáció [1]	
A szakmai gyakorlat tartalmi leírása, szakmai követelményei, szabályok	
Cél: Az exmisszus-gyakornoki év (összefüggő szakmai gyakorlat/hatodév) követelményeit a gyakorlólóhelyen teljesítő hallgatók a havonta megszervezett konzultációkon a hallgatók kapjanak lehetőséget a gyakorlat tapasztalatainak csoportos megbeszélésére, kiértékelésére, valamint új, a lelkipásztori gyakorlathoz illeszkedő témakörök feldolgozására. A segédlelkészi konzultációkon való részvétel a hallgatók számára kötelező.	
A szakmai gyakorlaton nyújtott hallgatói teljesítmény értékelési módszerei	
Az intézményi felelős oktató a félév végén aláírásával és érdemjeggyel igazolja a hallgató részvételét a konzultációkon. A gyakorlati jegy osztályzatát a felelős a hallgató aktivitásának, együttműködési készségének a figyelembe vételével határozza meg.	
A szakmai gyakorlólóhely(ek), melyekkel a képző intézmény megállapodást kötött	
A gyakorlólóhelyet és a gyakorlatvezető (mentor-lelkipásztor) személyét a teológia szak – lelkesz szakirány szak- és a szakirányfelelősének javaslata alapján, a DRHE rektorával, valamint a gyakorlat intézményi felelősével történt egyeztetés alapján a Tiszántúli Református Egyházkerületének püspöke jelöli ki gyülekezeti szolgálatra. A kijelölt gyakorlólóhellyel és gyakorlatvezetővel a DRHE képzési megállapodást köt.	
A szakmai gyakorlat szervezettsége, „külső” gyakorlatvezetők biztosítása, ellenőrzése	
A szakmai gyakorlólóhelyek kiválasztása, illetve véleményezése során a szakfelelős és a szakirányfelelős a DRHE Minőségbiztosítási Szabályzatának 19. § 3–5. bekezdésében rögzített feltételek teljesülését mérlegelve hoz javaslatot. A gyakorlatvezetők munkáját a segédlelkészi konzultációk során a hallgatókkal folytatott csoportos és egyéni beszélgetések, valamint a gyakorlólóhelyen tett látogatása és a szakoktatókkal folytatott beszélgetései alapján az intézményi felelős értékeli.	
Intézményi felelős: Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD.	
A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék	

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: GY11, GY12, GY13, GY14, GY15, GY16 Tantárgy neve: Spirituális önismeret [1, 2, 3, 4, 5, 6] Tantárgy neve angolul: Spiritual Self-Knowledge [1, 2, 3, 4, 5, 6]	Kreditértéke: 0, 0, 0, 0, 0, 0
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: gyakorlati, óraszám: GY11-12: 30-30; GY13-14: 30-30, GY 15-16: 30-30 az adott félévekben. Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Dramatikus és szerepjátékok, a pszichodráma és bibliodráma műfajában alkalmazott strukturált gyakorlatok mellett különböző imaformákba bevezetés és azok gyakorlása.	
A számonkérés módja: egyéb: órai önreflektív jelenlét Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: A saját élményre épülő folyamat a részvétel és a személyes jelenlét alapján segíti a készségek és képességek fejlesztését.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1., 2., 5., 6., 9., 10.	
Előtanulmányi feltételek: [GY11]: — [GY12]: GY11 Spirituális önismeret [1] [GY13]: GY12 Spirituális önismeret [2] [GY14]: GY13 Spirituális önismeret [3] [GY15]: GY14 Spirituális önismeret [4] [GY16]: GY15 Spirituális önismeret [5]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
A tantárgy önmagunkhoz, a Teremtőhöz és embertársainkhoz való viszonyainkban ad támpontokat. Irányadó igei részek: 2Móz 20,12; Mk 12,30–31. A tantárgy fő céljai: <ul style="list-style-type: none"> • a spiritualitás és az istenkép elméleti és gyakorlati tudatosítása; • a spiritualitás elmélyítése, különböző imaformákban való művelése; • az önreflektív képességek fejlesztése; • az őszinteség, elfogadás és hitelesség minőségeinek ösztönzése; • a tanulóközösség személyes és csoportidentitásának erősítése; • a tanulóközösség egymás iránti érzékenységének és szolidaritásának mélyítése, • érzelmi reziliencia fejlesztése és erősítése; • a hallgatókat elindítani azon életbeli tapasztalataik egyéni feldolgozására, amelyek akadályt képezhetnek a hivatáshoz kötődő területek (pl.: gyülekezetépítés, lelkigondozás, lelkivezetés) megfelelő művelésére. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A személyes jelenlét. Megengedett hiányzás 15%.	

A félév utolsó óráján beadandó/elektronikusan elküldendő a hallgató nevének, évfolyamának és az egyes órák időpontjának megjelölésével minden óráról külön-külön megírt (óránként max. 300 karakter terjedelmű) rövid reflexió. Összesítve max. 3000 karakter terjedelemben.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Ajánlott irodalom:

GYÖKÖSSY E.: *Magunkról magunknak*, Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest, 2016. ISBN: 963-696-158-1.

HAWKINS D. R.: *Elengetés. Az önátadás útja*, Filosz, Budapest, 2014. ISBN: 9789639841253.

JÁLICS F.: *Tanuljunk imádkozni*, Korda Kiadó, Kecskemét, 2011, ISBN: 978-963-9097-72-8.

KEATING, T.: *Nyitott tudat, nyitott szív. Az evangélium kontemplatív dimenziója*, Filosz, Budapest, 2018. ISBN: 9789638705945.

PÁL F.: *Ami igazán számít*, Kulcslyuk kiadó, Budapest, 2019. ISBN: 9786155932137.

RUDAS J.: *Delfi örökösei. Önismereti csoportok – elmélet, módszer, gyakorlatok*, Oriold és Társai Kft., Budapest, 2016, ISBN: 9786155443480

SIEGEL D. J.: *Mindsight – Elmetudatosság. A személyes átalakulás új tudománya – Bepillantás a terápiába*, Ursus Libris [Budapest], 2018. ISBN 9786155786082.

SJÖGREN, P.-O.: *A Jézus-ima – A szív imádsága*, zöld-S Studio, Budapest, 2009. ISBN: 978-963-874-085-4.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- az emberi lélek működésének és törvényszerűségeinek induktív ismerete;
- a kommunikáció csatornáinak és törvényszerűségeinek ismerete;
- a konfliktuskezelés eszközeinek és eljárásainak ismerete.

b) képességei

- önreflektív módon képes az emberi lélek törvényszerűségeit és ismereteit alkalmazni saját életére és társas kapcsolataira nézve;
- képes gazdagítani és árnyaltabbá tenni kommunikációs kultúráját;
- képes felismerni és adekvát módon kezelni a felmerülő intrapszichés és interperszonális kapcsolatokat.

c) attitűdje

- megerősödik hivatástudatában, érzékenyen reagál a lelkipásztori hivatás kihívásaira;
- mélyebben éli meg a személyes spiritualitás és a kegyességi élet lehetőségeit és gyakorlatát;
- hit és spiritualitás, kegyességi élet jártasságában elmélyül.

d) autonómiája és felelőssége

- vállalja személyes felelősségét saját hivatásának gondozásában, személyiségének önreflektív fejlesztésében és hivatáshoz kapcsolódó viselkedésének megélésében;
- a kurzus során kapott felismeréseit felelősen és szabadon használja a gyülekezeti élet különböző területein;
- törekszik arra, hogy spirituális önismeretét tovább művelje.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Mézes Zsolt László, adjunktus, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: - Tantárgy neve: Szabadon választható tárgyak [1] (1, 2, 3, 4, 5, 6) Tantárgy neve angolul: Elective Course [1] (1, 2, 3, 4, 5, 6)	Kreditértéke: 3, 3, 3, 3, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: szabadon választható	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szabadon választható tantárgyak	
A tanóra típusa: ea./gyak., ea./gyak., ea./gyak., ea./gyak., ea./gyak., ea./gyak. és óraszám: 30, 30, 30, 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy, kollokvium/gyakorlati jegy Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti/gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 50 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 2., 2., 3., 4., 7., 9.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>A tantárgy lehetőséget kínál a hallgatónak arra, hogy az egyetem bármely oktatója által a DRHE bármely szakán meghirdetett, saját képzési programjának nem kötelező vagy kötelezően választható tantárgyaiból szabadon válogasson, tantervét – a tantárgy kreditszámának összegéig – saját érdeklődésének megfelelően állítva össze, függetlenül attól, hogy a kiválasztott kurzusok képzési programja szempontjából szakmainak vagy értelmiséginek minősülnek-e, ezáltal pedig lehetőséget kapjon</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) egy szűkebb tudományos kérdéskör elmélyültebb megismerésére, és/vagy 2) szakjához interdiszciplinárisan kapcsolódó tudományterületek megismerésére, ezzel szakmai látókörének bővítésére, és/vagy 3) általános műveltségének elmélyítésére. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
Lásd az adott kurzus leírásában!	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: Lásd az adott kurzus leírásában!	
További ajánlott irodalom: Lásd az adott kurzus leírásában!	
Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul	
a) tudása <ul style="list-style-type: none"> • Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez. 	

- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Szakterülete legfontosabb problémái kapcsán átlátja és képviseli az azokat meghatározó aktív állampolgári, műveltségi elemeket.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Egyháztörténeti Tanszék

Tantárgyleírás

<p>Tantárgy kódja: A 002, A003-A Tantárgy neve: Szakdolgozat [1, 2] Tantárgy neve angolul: Master's Thesis [1, 2]</p>	<p>Kreditértéke: 8, 8</p>
<p>A tantárgy oktatásának nyelve: magyar</p>	
<p>A tantárgy besorolása: kötelező</p>	
<p>A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag</p>	
<p>A tanóra típusa: konz., konz. és óraszám: 3, 3 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —</p>	
<p>A számonkérés módja: gyakorlati jegy, gyakorlati jegy. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —</p>	
<p>A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 75 kredit%</p>	
<p>A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9., 10.</p>	
<p>Elő- és *melléktanulmányi feltétele: [1]: A001-A Exegetikai alapszöveg [2]: *A002 Szakdolgozat [1]; B105 Bibliikus szigorlat; R001 Rendszeres teológiai szigorlat; R002 Egyháztörténet szigorlat (I-XVIII. sz.)</p>	
<p>Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása</p>	
<p>Ismeretanyag: A tantárgy célja az, hogy a hallgató a témavezetővel előzetesen egyeztetett téma tudományos igényű feldolgozásának előkészítése révén elsajátítsa a tudományos kutatómunka módszertanát. A tantárgy oktatása személyre szabott módszerekkel, egyéni konzultációk formájában történik.</p> <p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 26. A témaválasztás szempontjai 27. A szakirodalom feltérképezése és begyűjtése 28. A könyvtárhasználat általános szabályai 29. A digitális és online publikációk használatának sajátos nehézségei 30. A szakirodalom feldolgozásának és kijegyzetelésének módszere 31. A forráshasználat formai és szerzői-jogi keretei 32. Tudomány-etikai alapismeretek 	
<p>Számonkérési és értékelési rendszer:</p> <p>A félévi osztályzat a szóbeli konzultációkon mutatott előmenetel és egy, a megismert formai és tartalmi feltételeknek megfelelő dolgozat alapján kerül megállapításra. A szemeszter során konzultációkra a megbeszélte időpontokban, szükség szerinti számban, de legalább háromszor kerül sor.</p>	
<p>A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i>, illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)</p>	
<p>Kötelező irodalom: A szakdolgozat megírása a szakdolgozat témájának megfelelően egyénileg egyeztetett irodalomjegyzék alapján történik.</p> <p>További ajánlott irodalom: ECO, U.: <i>Hogyan írjunk szakdolgozatot?</i> Kairosz Kiadó, Szentendre, 2008. ISBN: 978-963-913-753-7.</p>	

GYURGYÁK J.: *A tudományos írás alapjai. Útmutató szemináriumi és tudományos diákköri értekezést, szakdolgozatot és disszertációt íróknak*, Osiris, Budapest, 2019, ISBN: 978-963-276-349-1.

KUSTÁR Z. – NÉMETH Á.: *Tudományos dolgozat – teológiából. Útmutató teológiai szakdolgozatok, tudományos diákköri dolgozatok készítéséhez, kitekintéssel a doktori értekezésekre*, Debrecen: Debreceni Református Hittudományi Egyetem, 2024. ISBN: 978-615-5853-70-8 (nyomtatott változat), 978-615-5853-71-5 (online változat).

KUSTÁR Z. – MOLNÁR J. – PERES I.: *A Studia Theologica Debrecinensis tudományos publikációinak szerkesztési és hivatkozási szempontjai*, digitális publikáció, elérhető: http://www.drhe.hu/attachments/119_DRHE_studia_formai_kovetelmenyek.pdf.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.
- Különböző bonyolultságú és különböző mértékben kiszámítható kontextusokban a módszerek és technikák széles körét alkalmazza önállóan a gyakorlatban.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Baráth Béla Levente, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

a szak valamennyi, szakdolgozati témavezetésre jogosult oktatója

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Minden Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R012-A Tantárgy neve: Teológiai enciklopédia Tantárgy neve angolul: Introduction to Theology	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: alapozó modul	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk, szerepjáték.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tematikus prezentációk, folyamatos számonkérés (pl. évközi zárthelyi dolgozatok), évközi beszámoló.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 1.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja megismertetni a hallgatót a keresztyén teológiai gondolkodás történetével és irányzataival. Bevezetést kíván nyújtani a teológia tudományának műveléséhez. A félév folyamán sor kerül a teológiának más tudományok között való elhelyezésére. Ezek mellett a tantárgy bemutatja a teológia tudományának belső rendszerét, felépítését és kitér az egyes kutatási területek egymáshoz való viszonyának a meghatározására és rámutat, hogy a teológiai építménye a rendszeres teológiában csúcsosodik ki.</p> <p>Tematika:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az enciklopédia, teológia meghatározása, a teológiatudomány felépítése 2. Jézus és az ősegyház, az újszövetségi kánon meghatározása, a hagyomány szerepe, az egyetemes (ökumenikus) zsinatok és tanításai 3. A patrisztikus kor (fogalom, áttekintés, kiemelkedő teológusok) 4. A középkor és a reneszánsz (reneszánsz, skolasztika, realizmus és nominalizmus, modern út, ágostoni iskola) 5. Humanizmus és annak területi sajátosságai 6. Kiemelkedő középkori teológusok, a teológiai fejlődés fő irányai a középkorban és a patrisztikus örökség 7. A reformáció és irányzatai, jelentős teológusok a reformáció korában, a reformáció fő teológiai tanításai 8. A reformáció utáni mozgalmak (protestáns ortodoxia, pietizmus, puritanizmus, methodizmus) 9. A modern kor (felvilágosodás, protestantizmus és a kritikák) 10. Romantika, marxizmus, liberális protestantizmus, modernizmus 11. Neo-orthodoxia, feminizmus, posztmodernizmus 12. Felszabadítás-teológia, fekete teológia, evangélikalizmus, posztliberalizmus 13. Teologia religiorium: keresztyénség és más vallási hagyományok, világvallások 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.</i> A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős</p>	

válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tétel sor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy tételből áll. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a tételt legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tétel sor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

MCGRATH, A. E.: *Bevezetés a keresztyén teológiába*, Osiris, Budapest, 1995, ISBN: 963-379-119-7.

KOVÁCS, Á.: *Hitvédelem és egyháziasság – A debreceni újortodoxia vitája a liberális teológiával*, L'Harmattan, Budapest, 2010. ISBN: 978-963-236-306-6.

LANE, T.: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Harmat – Kálvin, Budapest, 2011. ISBN: 978-963-558-338-6.

További ajánlott irodalom:

KOCSIS E.: *Theológiai enciklopédia*, DRTA nyomda, Debrecen, 1982.

TÖRÖK I.: *Theológiai enciklopédia*, DRTA nyomda, Debrecen, 1959.

MOLNÁR J.: *A keresztyén gondolkodás évszázadai*, Tillinger nyomda, Szentendre, 2014 ISBN 978 963 893598

VISCHER, L. (Hrg.): *Reformiertes Zeugnis heute. Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus der reformierten Tradition*, Neukirchener Verlag, Neukirchen-Vluyn, 1988. ISBN: 978-378-870-773-6.

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel.
- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára.

b) képességei

- A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban.

- Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére.
- Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára.

c) attitűdje

- A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt.
- Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét.
- Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival.

d) autonómiaja és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.
- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kovács Ábrahám, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Dogmatika Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: TESI1, TESI2, TESI3 Tantárgy neve: Testnevelés [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Physical Education [1, 2, 3]	Kreditértéke: 0, 0, 0
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: testnevelés	
A tanóra típusa: gyak., gyak., gyak. és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: aláírás, aláírás, aláírás Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 1., 3., 5.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: — [2]: TESI2 Testnevelés [1] [3]: TESI3 Testnevelés [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: Az egyetemi hallgatókat a testkultúra elemeiből nyert értékekkel ruházza fel. Olyan testi műveltséggel, ami tovább erősíti a megszerzett mozgásos cselekvési biztonságukat. Az egészséges életmódhoz szükséges rendszeres testmozgás biztosítása heti két órában, szervezett és szakember által irányított keretek között. Mozgásvágy felkeltése, kielégítése.</p> <p>Tematika:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ A megismert sportági mozgáselemek tudatos alkalmazásához szükséges alapvető játékszabályok megismerése. ○ A röplabda alapvető technikai (alkar- és kosárérintés, egykezes alsó, felső nyitás) elemeinek elsajátítása. A játékszabályok ismerete, alkalmazása, folyamatos játék kialakítása. ○ A kosárlabda alapvető technikai (indulócsel, megindulás, megállás, sarkazás, mellső kétkézes átadás, futás, védőhelyzet felvétele) elemeinek az elsajátítása. A játékszabályok ismerete, alkalmazása, folyamatos játék kialakítása. ○ A motoros képességek (erő) fejlesztése saját testsúllyal (statikus és dinamikus gyakorlatok) és kéziszerrel (kézisúlyzó, tornabot, medicinlabda, zsámoly tornapad) használatával. ○ A testnevelési játékok alkalmazásával (fogó- és futójátékok, küzdőjátékok, sor- és váltóversenyek) pedig az állóképesség fejlesztése és a mozgásigény kielégítése valósul meg. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
A hallgató rendszeres és aktív részvétele.	
A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	

Kötelező irodalom: —

További ajánlott irodalom:

KRISTÓF L. – GÁL L. – MAGYAR GY.: *Sportjátékok III.*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1992. ISBN: 963-190-021-5.

CSILLAG B. – GÁL L. – KRISTÓF L. – TÓTH J.: *Sportjátékok II.*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003. ISBN: 978-963-194-584-2.

PÁSZTHORY A. – RÁKOS E.: *Sportjátékok I.*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1992. ISBN: 963-184-309-2.

ONYESTYÁKNÉ R. M.: *Testnevelési játékok*, Magyar Testnevelési Egyetem, Budapest, 1992. ISBN: 963-716-615-7.

PINCZÉS T. – NÁDASI L.: *Testnevelési játék téka nem csak pedagógusjelölt hallgatóknak*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2017. ISBN: 978-615-5853-26-5.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.

b) képességei

- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Törekszik arra, hogy a problémákat lehetőleg másokkal együttműködésben oldja meg.

d) autonómiája és felelőssége

- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Pinczés Tamás, főiskolai docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):

Tóth Csaba testnevelő tanár, Szakál Zsolt tanársegéd

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Testnevelési Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B033-A, B034-A Tantárgy neve: Újszövetségi bibliai teológia [1, 2] Tantárgy neve angolul: New Testament Biblical Theology [1, 2]	Kreditértéke: 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgybesorolása: kötelező	
A tantárgymintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 2.	
A tanóra típusa: ea., ea. és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 7., 8.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B038 Bibliai kortörténet [2]; B105 Biblikus szigorlat [2]: B033-A Újszövetségi bibliai teológia [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Az újszövetségi teológia főbb problémáinak szerzők szerinti tematikus áttekintése, különös tekintettel az Újszövetségen belüli összefüggések feltárására. Kiemelt fontosságú az egyes nagy témák (istentan, krisztológia, ekkleziológia stb.) Újszövetségen belüli megjelenése. Miközben az előadások a bibliai szerzők, iratcsoportok szerinti tematikus rendben történnek, a nagyobb összefüggések megismerése is hangsúlyossá válik (kortörténeti háttér, a szerző személye, gyülekezete stb.).	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i> A vizsga egy tételrészről áll, melyet a hallgató cédulán húz ki. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet átlagos időtartama 15 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató a feleletet legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik. Az adott félév tételsorát az aktuális tárgytematika rögzíti.	
A 2-5 legfontosabb kötelező , illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom: STUHLMACHER, P.: <i>Az Újszövetség bibliai teológiája I.</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 2017. ISBN: 978-963-558-383-6 STUHLMACHER, P.: <i>Az Újszövetség bibliaiteológiája II.</i> , Kálvin Kiadó, Budapest, 2024, ISBN: 978-963-558-533-5. GNILKA, J.: <i>Az Újszövetség teológiája</i> , Szent István Társulat, Budapest, 2007. ISBN: 978-963-361-841-7.	
További ajánlott irodalom: CULLMANN, O.: <i>A jánosi kör</i> , Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2007, ISBN: 978-963-9779-05-1.	

KÓKAI-NAGY V.: *A hegyi beszéd. A hegyi beszéd értelmezése a nagyobb igazság tükrében*, KRE HTK Doktori Iskola – L'Harmattan, Budapest, 2007. ISBN: 978-963-236-006-5
KÓKAI-NAGY V.: Főpap Melkisédek rendje szerint, in: Zsengellér J. (szerk.): *A nagy zarándok végleg célhoz ért. Tanulmányok Xeravits Géza 50. születésnapja alkalmából*, Budapest, Magyar Hebraisztikai Társaság – L'Harmattan, 2021, 173–194. ISBN: 978-963-414-834-0
KÓKAI-NAGY V.: *Karizmatikus gyülekezetvezetés az Újszövetség korában. Próféták a páli gyülekezetekben*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2022. ISBN: 978-963-558-528-1
WICK, P.: *Pál, A keresztyénség tanítója*, Kálvin, Budapest, 2007. ISBN: 978-963-558-094-1.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek**(tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét.
- Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek fejlesztésének és diagnosztikus mérésének módszereit.
- Tisztában van a szaktárgynak a tanulók személyiségfejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel.

b) képességei

- Képes reális képet kialakítani a tanulók világáról, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről.
- Képes tapasztalt kollégák, mentorok segítségével a tanulók egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését, az egészséges életvitel kialakítását.

c) attitűdje

- Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására.
- Tisztelti a tanulók személyiségét, képes mindenkiben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához.

d) autonómiája és felelőssége

- A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában.
- Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Kókai-Nagy Viktor, egyetemi docens, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B025, B026, B027 Tantárgy neve: Újszövetségi írásmagyarázat [1, 2, 3] Tantárgy neve angolul: Exegesis of the New Testament [1, 2, 3]	Kreditértéke: 2, 3, 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea, ea, ea és óraszám: 30, 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: Szöveg- és kortörténeti illusztrációk	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium, kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: évközi zárthelyi dolgozatok	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 4., 5., 6.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B021-A Görög nyelv [2]; *B040-A Exegetikai módszertan [2]: B021-A Görög nyelv [2]; B040-A Exegetikai módszertan [3]: B021-A Görög nyelv [2]; B040-A Exegetikai módszertan; B105 Biblikus szigorlat	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók <ul style="list-style-type: none"> ○ a bibliai görög szövegnek az oktató által előadás formájában ismertetett elemzésén keresztül megismerkedjenek az adott bibliai könyv alapvető bevezetéstani, exegetikai és hermeneutikai kérdéseivel, és ezáltal a szakirodalomban felmerülő megoldási kísérletek értékeléséhez kellő támpontot kapjanak, ○ a kiválasztott szövegrészletek elemzése révén lehetőséget kapjanak arra, hogy az Újszövetség teológiája, a Szentírás üzenete, valamint református hitvallásaink szempontjából kulcsfontosságú bibliai szövegekkel behatóbban, annak eredeti nyelvén is megismerkedjenek, ○ megfelelő mintát kapjanak ahhoz, hogy az igemagyarázat jellegű gyülekezeti szolgálatok alkalmával egy adott szakasz tartalmi elemzését, üzenetének kibontását szóban, az egyes exegetikai munkafázisok eredményeit harmonikus rendszerbe foglalva, közérthető előadás formájában hogyan kell elvégezniük. 	
Tematika: Az újszövetségi írásmagyarázati anyag a három félévnek megfelelően 3 blokkra tagolódik, ami szerint az oktatás rendje is alakul: <ol style="list-style-type: none"> 1. blokk anyaga: Mt, Mk, Lk, ApCsel. 2. blokk: a páli (+ dt-páli) levelek (Róm–Filem). 3. blokk: A jánosi iratok (JnEv, 1–3Jn, Jel) és a közönséges levek (Zsid, Jk, 1–2Pt, Júd). A tantárgy kurzusai során egy adott bibliai könyvből 70–120 versnyi szöveg nyelvi és exegetikai elemzése történik meg előadás formájában. A konkrét tematikát az adott félév aktuális tárgyatematikája rögzíti.	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozatok a szorgalmi időszakban.</i>	

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban négy zárthelyi dolgozatot írnak. A zárthelyi dolgozatok időpontjának és a számon kért tananyag kijelölése a félév elején történik. A dolgozat írásának időtartama 45 perc. A kitöltendő feladatsor rövidebb és hosszabb, kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatokat legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tétel sor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzít. A vizsga egy A és egy B tételből áll, melyet a hallgató közös cédulán húz. Az A tételrész az adott bibliai könyv bevezetéstani ismereteit, a B tételrész az elemzésre kijelölt bibliai perikópa nyelvtani elemzését, illetve exegézisét tartalmazza. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az A, mind pedig a B tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására van lehetőség. A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozatok összesített átlagának és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja. A zárthelyi dolgozatok átlagjegyébe minden megírt dolgozat osztályzata beleszámít.

Amennyiben a zárthelyi dolgozatok átlaga 4,51 feletti, a hallgató megajánlott „jeles” (5) gyakorlati jegyet kaphat, így mentesülhet a szóbeli vizsga alól. A 4,0–4,5 közötti dolgozatátlagra a hallgató „jó” (4) megajánlott jegyet kap, amennyiben elfogadja, mentesül a szóbeli kollokvium alól. A 3,51–4,0 közötti dolgozat-átlaggal rendelkező hallgatók könnyített tétel sor alapján felelhetnek a kollokviumon.

A **2-5** legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

WENHAM, D. – WALTON, S.: *Exploring the New Testament*, vol. 1, SPCK, London, 2001. ISBN: 978-0-281-05433-6

MARSHALL, H. – TRAVIS, S. – PAUL, I.: *Exploring the New Testament*, vol. 2, SPCK, London, 2002. ISBN: 978-0-281-05434-3

A további kötelező irodalom kijelölése az adott félév aktuális tárgytematikájában, az elemzett bibliai könyvnek megfelelően történik.

További ajánlott irodalom:

PERES I.: *Jelenések könyve* (egyetemi jegyzet), Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2013. – [online kiadvány \(DRHE Neptun Meet Street\)](#).

PERES I.: *Péter 1. és 2. levelének magyarázata*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2011. – [online kiadvány \(DRHE Neptun Meet Street\)](#).

LEDÁN M. I.: *A halál mint álom*, ÚTK-DRHE, Debrecen, 2021. ISBN: 978-615-5853-38-8

LEDÁN M. I.: *Adakozás a Korinthusi levelekben*, Patmosz Kutatóintézet, Debrecen, 2024. ISBN: 978-615-5853-69-2

A magyar nyelvű mellett fontos megismerni az angol és a német nyelvű szakirodalmat is, az alábbi kommentársorozatok alapján: EKK, KEK, HNT, NTD, NICNT, NIGTC, WBC.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.

- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó doktori képzésbe való belépéshez.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.
- Szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készít.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Fejlett szakmai identitással, hivatástudattal rendelkezik, amelyet a szakmai és szélesebb társadalmi közösség felé is vállal.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.
- Bekapcsolódik kutatási és fejlesztési projektekbe, a projektcsoportban a cél elérése érdekében autonóm módon, a csoport többi tagjával együttműködve mozgósítja elméleti és gyakorlati tudását, képességeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Ledan-Muntean István, adjunktus, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): ---

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B023, B024 Tantárgy neve: Újszövetségi bevezetés [1, 2] Tantárgy neve angolul: Introduction to the New Testament [1, 2]	Kreditértéke: 2, 2
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: törzsanyag ismeretkörei	
A tanóra típusa: ea., ea és óraszám: 30, 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: szünopszisok.	
A számonkérés módja: kollokvium, kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: rövid szövegelemzések, témakidolgozások.	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 10 kredit%	
A tantárgy tantervi helye: 3., 4.	
Előtanulmányi feltételek: [1]: B031-A Bibliaismeret [2] [2]: B023 Újszövetségi bevezetés [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tantárgy célja az, hogy a hallgatók megismerkedjenek az Újszövetség irodalomtörténeti kérdéseivel, valamint az egyes újszövetségi iratok előállításával, teológiájával és történeti háttérével. Ezek az ismeretek lehetővé teszik a hallgatók számára azt, hogy az adott bibliai könyvek magyarázatához a szükséges háttérinformációk birtokában és az alapvető szakirodalom ismeretében kezdhesse nekik, illetve azt, hogy az újszövetségi kommentárok, exegetikai monográfiák és tanulmányok hatalmas anyagában önálló kutatásaik során tájékozódni tudjanak.</p> <p>Tematika: Az első félévben az Újszövetség kialakulásának történetével foglalkozunk (iratok, kánon), majd a Páli leveleket vesszük sorra, áttekintve a keletkezés körülményeit, főbb teológiai tanításait, végül a félévet a deuteropáli levelek zárják. A második félévben a Templom pusztulása utáni iratok áttekintésével folytatjuk a bevezetéstani vizsgálatot. A szinoptikus evangéliumok keletkezésének kérdéséről jutunk el a félév során a Jelenések könyvéig. Minden egyes irat esetében igyekszünk meghatározni a szerző kilétét, a keletkezés idejét, helyét, a címzettek körét és a könyvek legfőbb teológiai gondolatait, valamint az azokban felhasznált forrásokat. A tantárgy célja, hogy a hallgatók minden egyes bibliai könyv esetében tisztában legyenek a szöveg megértéséhez elengedhetetlenül szükséges információkkal: ki, kinek, mikor, mért, miről írta az adott iratot.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, zárthelyi dolgozat a szorgalmi időszakban.</i> A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszakban zárthelyi dolgozatot írnak az evangéliumok keletkezéséről. A dolgozat kifejtős válaszokat igénylő kérdésekből áll, így az adott feladatok eltérő pontértéket érhetnek. A dolgozat osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített százalékos kulcsok alapján történik. Az elégtelen zárthelyi</p>	

dolgozatokat a félév során legfeljebb egyszer meg lehet kísérelni kijavítani. Ha a javítás sikertelen, akkor a hallgató a félévet nem teljesítette, szóbeli vizsgára nem állhat. Amennyiben a hallgató a zárthelyi dolgozatot legalább elégségesre teljesíti, vagy elégtelen osztályzatát a szorgalmi időszakban sikeresen javítja, a vizsgaidőszakban szóbeli kollokviumra jelentkezhet.

A szóbeli vizsga kiadott tételsor alapján történik, melyet az aktuális félév tárgytematikája rögzíti. A felelet előtt a felkészülésre legalább 15, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A félévi osztályzatot a zárthelyi dolgozat és a félévet lezáró kollokvium érdemjegyének átlaga adja.

A **2-5** legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

CARSON, D. A. – MOO, D. J.: *Bevezetés az Újszövetségbe*, KIA, Budapest, 2007. ISBN: 978-963-9390-44-7.

BALLA P.: *Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Újszövetségi Tanszék, Budapest, 2005. ISBN: 963-857-857-2.

VARGA ZS.: *Újszövetségi bevezetés*, Református Zsinati Iroda Doktorok Kollégiumának Főtitkári Hivatala, Budapest, 2000. ISBN: 963-8360-43-7.

Órai anyag jegyzete a diákság honlapján:

(http://www.diaksag.ttre.hu/index.php?option=com_phocadownload&view=category&id=17:sz-bevezets&Itemid=205)

További ajánlott irodalom:

SCHNELLE, U.: *Einleitung in das Neue Testament*, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1994. ISBN: 3-525-03286-2.

LEDÁN M. I.: Ókori csodák, csodatevők és csodaelbeszélések, in: *Studia Doctorum Theologiae Protestantis* (2023/1), 25–81.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

q) tudása

- Átfogóan ismeri az adott képzési terület tárgykörének alapvető tényeit, irányait és határait.
- Ismeri szakterülete fő elméleteinek ismeretszerzési és probléma-megoldási módszereit.
- Birtokában van azon ismeretek körének, amelyek szükségesek az adott és más képzési területen folyó mesterképzésbe való belépéshez.

r) képességei

- Megért, illetve értelmez összefüggő szövegeket, valamint vizuális jelekkel, tipográfiai eszközökkel, ikonokkal tagolt szövegeket, táblázatokat, adatsorokat, vizuális szövegeket mozgó-, állóképeket, térképeket, diagramokat.
- Rutin szakmai problémákat azonosít, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati hátteret, azokat standard műveletek gyakorlati alkalmazásával megoldja.
- Megtervezi és megszervezi saját önálló tanulását, ahhoz a hozzáférhető források legszélesebb körét használja.

c) attitűdje

- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- Komplex megközelítést kívánó, illetve váratlan döntési helyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.
- Folyamatos személyes tanulását a közös szolgálatában értelmezi.

d) autonómiaja és felelőssége

- Szakmai útmutatás alapján végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Önállóan végzi munkáját tevékenysége kritikus értékelése és folyamatos korrekciója mellett.
- Önálló továbbtanulással vagy szervezett továbbképzések segítségével meglévő készségeit fejleszti és olyan új kompetenciákat sajátít el, amelyek segítségével alkalmassá válhat egy szervezeten belül felelősségteljes munkakör vállalására.

Tantárgy felelőse: Dr. Ledan-Muntean István, adjunktus, PhD**A tantárgy jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k):**

Balog Margit, nyelvtanár

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Újszövetségi Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: R026 Tantárgy neve: Vallás- és egyházzociológia Tantárgy neve angolul: Sociology of Religions and Churches	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: tematikus prezentációk (statisztikák, felmérések eredményei)	
A számonkérés módja: kollokvium, Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: saját gyülekezet empirikus elemzése (esszé formájában)	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 9.	
Előtanulmányi feltételek: R021 Etika prolegomena	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
Cél: Elméleti felkészítést követő gyakorlati felmérésben és azok eredményeinek kiértékelésében vizsgáljuk, hogy milyen formákat ölt az egyháziasság és vallásosság a XXI. század küszöbén, Európaszerte és Magyarországon.	
Tematika: Az egyházak és vallásfelekezetek nagy átalakuláson mentek át az utóbbi évtizedek alatt. Látszatstabilitásuk meginogni látszik Európaszerte, az egyháztagság már nem magától értetődő, mint korábban, sokan megkérdőjelezzik az egyházak társadalomban való jelenlétének legitimitását. Egyes vélemények szerint az egyház a folyamatos szekularizáció és a "piacon megjelenő" új vallások keresztútjába került. Az egyházak elvesztették korábbi "monopolhelyzetüket", ami az érték közvetítést és értékteremtést illeti. Mit nyújthat az egyház a mai kor emberének? Hol a helye a történelmi egyházaknak a társadalom életében, a közéletben, a nyilvánosság előtt?	
Témakörök: <ol style="list-style-type: none"> 1. Vallásszociológia, egyházzociológia 2. Szekularizáció és pluralizmus 3. A vallási közösség intézménnyé és szervezetté válásának folyamata 4. Posztmodern vallásosság 5. Az egyház tagságának differenciálódás 6. Népegyház, államegyház, hitvalló egyház 7. Népegyházi gyakorlat és az Újszövetség 8. A vallásosság alakulása Magyarországon a második világháború után 9. Milyen lesz a 3. évezred vallásossága? 10. Egyház, politika, közélet	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban, empirikus esettanulmány előzetes megírása a szorgalmi időszakban.</i>	

A számonkérés első lépéseként a hallgatók a szorgalmi időszak végén az elméleti felkészítésben kapott támpontok és szempontok alapján esszé jellegű empirikus elemzést ír saját gyülekezetének vallásszociológiai arculatáról (felhasználva a KSH, valamint a saját lelkeszi hivatal statisztikai adatait is). A vizsga első részében számot ad a tételsor alapján az ismeretanyagról, a második részében bizonyítja a dolgozat segítségével az ismeretek alkalmazhatóságát. A dolgozat, illetve a tapasztalt valóság közös kiértékelésére kerül sor.

Elméleti ismeret elégtelensége esetén a vizsga megismételhető, ebben az esetben a benyújtott dolgozat érvényben marad. Amennyiben az empirikus dolgozat nem felel meg a követelményeknek, újat kell írnia. A vizsga akkor felelt meg, ha mindkét része elfogadható a teljesítménynek.

A 2-5 legfontosabb **kötelező**, illetve **ajánlott irodalom** (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Casanova, J.: Vallás és közösség Kelet- és Nyugat-Európában, in: 2000. Folyóirat 7 (1995/4), 6–11.

Fazakas S.: A szekularizáció és a kommunizmus öröksége, in: Kool, A-M. (szerk.): *Egyház és misszió a szekularizált magyar társadalomban*, Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet, Budapest, 2002, (29–46). ISBN: 963-202-353-6.

Fazakas S.: *Népegyház - krízis vagy lehetőség?*, in: Theologiai Szemle 37 (1994/6), 332–344.

Fazakas S.: *Vétkezünk... Egyház a történelmi és társadalmi bűnösszefüggések rendszerében*, L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017, 229–296. ISBN: 978-963-414-284-3.

Fazakas S.: *Megszámláltattunk?: Reformátusok a Tiszántúlon a 2022-es népszámlálás tükrében*, in: *Igazság és Élet* 18 (2024/1), 203–212.

Szántó J.: *Vallásosság egy szekularizált társadalomban*, Új Mandátum, Budapest, 1988. ISBN: 963-7476-70-9.

További ajánlott irodalom:

Kamarás I.: Új vallási mozgalmak világszerte és Magyarországon, in: *Magyar Tudomány* 44 (1999/5), 560–569.

Hegedűs R.: A vallásosság a társadalomban, in: *Századvég*, 6 (2001/21), 51–68.

Davie, G.: *A vallás szociológiája*, Bencés Kiadó, Pannonhalma, 2010. ISBN: 978-963-314-006-2.

Máté-Tóth A. – Rosta G.: Vallási riport, 1991–2022. Magyarországi trendek nemzetközi összehasonlításban, in: Kolosi T. – Széleányi I. – Tóth I. Gy. (szerk.): *Társadalmi R riport 2022*, Budapest, TÁRKI, 2022, 457–458.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterületének sajátos kutatási (ismeretszerzési és problémamegoldási) módszereit, absztrakciós technikáit, az elvi kérdések gyakorlati vonatkozásainak kidolgozási módjait.
- Részletekbe menően ismeri a szakterületéhez kapcsolódó jogi szabályozást, az etikai normákat.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analízisét, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- A szakterület elméleteit és az azokkal összefüggő terminológiát a problémák megoldásakor innovatív módon alkalmazza.

c) attitűdje

- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.

- Új, komplex megközelítést kívánó, stratégiai döntési helyzetekben, illetve nem várt élethelyzetekben is a jogszabályok és etikai normák teljes körű figyelembevételével hozza meg döntését.

- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.
- Új, komplex döntési helyzetekben is felelősséget vállal azok környezeti és társadalmi hatásaiért.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Fazakas Sándor, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Szociáletikai és Egyházzsociológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G050-A Tantárgy neve: Valláspedagógia és -lélektan Tantárgy neve angolul: Pedagogy and Psychology of Religion	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag	
A tanóra típusa: ea és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 6.	
Előtanulmányi feltételek: —	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A kurzus célja betekintést nyújtani a valláspedagógia és valláslélektan alapfolyamataiba.</p> <p>Tematika: A félév során megbeszélendő témakörök:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Általános pedagógiai elméletek, alapelvek, fogalmak, neveléstörténeti fordulópontok, reformpedagógiák, a nevelhetőség kérdései. ○ Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága, pl. a tanári kommunikáció, énkép és iskolai teljesítmény, vezetési stílusok. ○ A református iskolarendszer alakulása Magyarországon a második világháború végétől napjainkig. A református iskolák tanárai ○ A hitoktatás gyakorlati, pedagógiai kérdései (értékelés, fegyelmezés, tanulási környezet hittan órán) ○ A valláslélektan alapfogalmai ○ Erikson életciklusokról, valamint Fowler a hit fejlődésének fázisairól szóló modelljének megismerése. ○ Vallásosság és egészség kapcsolata. 	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Szóbeli vizsga (kollokvium) a vizsgaidőszakban.</i></p> <p>A vizsga egy „A” és egy „B” tételrészből áll, melyet a hallgató két külön cédulán húz. Az „A” tétel sor valláspedagógiából, a „B” valláslélektanból kerül összeállításra. A felelet előtt a felkészülésre legalább 20, legfeljebb 30 perc áll rendelkezésre. A két felelet együttes átlagos időtartama 25 perc. A vizsga akkor sikeres, ha a hallgató mind az „A”, mind pedig a „B” tételrész legalább elégséges szinten teljesítette. Póttétel húzására mindkét tételrész esetében van lehetőség. Póttétel húzása esetén az elérhető legmagasabb osztályzat a közepes (3). A felkészülési idő a vizsgázót a póttétel esetén is megilleti. A felelet osztályozása a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.</p> <p>Az adott félév tétel sorát az aktuális tárgytematika rögzíti.</p>	
A 2-5 legfontosabb <i>kötelező</i> , illetve <i>ajánlott irodalom</i> (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)	
Kötelező irodalom:	

SCHWEITZER, F.: *Vallás és életút – Vallásis fejlődés és keresztyén nevelés gyermek - és ifjúkorban*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. ISBN: 963-300-773-9.

SIBA B. – SZABÓNÉ LÁSZLÓ L. – PÁNGYÁNSZKY Á. (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezet-pedagógiai kézikönyv*, Kálvin kiadó, Budapest, 2019. ISBN: 9789635584284

VERGOTE, A.: *Valláslélektan*, Semmelweis Egyetem – TF – párbeszéd (Dialógus) Alapítvány – HÍD Alapítvány, Budapest, 2001. ISBN: 963-00-8699-0.

További ajánlott irodalom:

KOPP E.: Református középiskolák identitása, in: *Educatio* 14 (2005/3), 554–572.

BACSKAI K.: Református iskolák tanárai, in: *Magyar Pedagógia* 108 (2008/4), 359–378.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (tudás, képesség stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Részletekbe menően ismeri az adott szakterület összefüggéseit, elméleteit és az ezeket felépítő terminológiát.

b) képességei

- Sokoldalú, interdiszciplináris megközelítéssel azonosít speciális szakmai problémákat, feltárja és megfogalmazza az azok megoldásához szükséges részletes elméleti és gyakorlati hátteret.
- Magas szinten használja a szakterület ismeretközvetítési technikáit, és dolgozza fel a magyar és idegen nyelvű publikációs forrásait, rendelkezik a hatékony információkutatás, -feldolgozás ismereteivel a szakterülete vonatkozásában.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Magáévá teszi azt az elvet, hogy a folyamatos szakmai szocializáció és a személyes tanulás a közjó szolgálatában áll.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végig gondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse: Dr. Hodossi Sándor, főiskolai docens, PhD.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: B032 Tantárgy neve: Vallástörténet Tantárgy neve angolul: History of Religions	Kreditértéke: 3
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: szakmai törzsanyag 2.	
A tanóra típusa: ea. és óraszám: 30 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: előadás, önálló olvasmány-feldolgozás, csoportos szövegelemzés.	
A számonkérés módja (koll. / gyj. / egyéb): kollokvium Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: tesztek, félév közepén zárthelyi dolgozat (ezeken a részvétel nem kötelező, részletesen lásd lentebb).	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: elméleti gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 25 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 3.	
Előtanulmányi feltételek: B031-A Bibliaismeret [2]; R011-A Hitvallásismeret [2]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása	
<p>Cél: A tárgy általános vallástörténeti ismereteket nyújt, valamint bevezeti a hallgatókat néhány meghatározó vallás világába.</p> <p>Tematika: A tantárgy négy átfogó témakört ölel fel: A vallásfenomenológia alapkérdései: (a) Bevezetés a vallástörténetbe. A vallásfenomenológia kérdései és alapfogalmai. (b) Az istenfogalom. (c) Isten és ember közötti viszony.</p> <p>Az ókori Közel-Kelet vallásai: (a) Az ókori Közel-Kelet istenei. (b) Az ókori Közel-Kelet meghatározó mítoszai. (c) Kultuszi gyakorlatok: hivatalos kultusz és nép vallásosság az ókori Közel-Keleten. (d) Vallási élet a dél-levantei térségben.</p> <p>A görög vallás: (a) Istenek és emberek: kultusz, vallás, ünnep és társadalom Hellaszban. (b) Istenek és mitológiai csoportok a görög vallásban.</p> <p>Egy mai meghatározó vallás: az iszlám. (a) Mohamed élete. (b) A Korán. (c) Irányzatok az iszlámban, teológia és misztika.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer:	
<p><i>Kollokvium, ami az évközi számonkérések során nyújtott teljesítmény alapján kiváltható.</i> A hallgatók lehetőséget kapnak a kollokvium kiváltására, ennek érdekében félévente három tesztet és egy félév-közepi zárthelyi dolgozatot írhatnak. A tesztek 12-15 kérdést tartalmaznak, ezek mindegyike feleletválasztási lehetőséget kínál (négy válasz). Időkeret: 15 perc.</p>	

A zárthelyi dolgozat esetében különböző kérdésekre kell megadott, egyértelműen jelzett területi keretek között választ megfogalmazni (rövid, néhány mondatos feleletek a kérdések nagy részében, illetve legfeljebb egy oldalban kell kifejteni a választ dolgozatanként egy kérdés esetén). Időkeret: 90 perc.

Az évközi számonkérésen nem kötelező részt venni, ezekkel a hallgató könnyíthet vizsgaidőszaki leterheltségén. Minden számonkérés teljesítésével pontokat lehet szerezni, ezek félév végi összege alapján kerül sor a teljesítmény százalékos, valamint érdemjeggyel történő megállapítására. Ha valaki nem vett részt egy vagy több számonkérésen, akkor a pontszáma azokban az esetekben nulla. Az egyes számonkérések eredményéről az oktató a számonkérést követő hét munkanapon belül ad tájékoztatást. Az összesített pontszámmal meghatározott, megajánlott jegyet az oktató a félév utolsó hetében, az utolsó számonkérés után közli, ezt a jegyet a hallgató nem köteles elfogadni. Minden hallgató jelentkezik kollokviumra, és a vizsga megkezdésekor jelzi, hogy kéri a megajánlott jegy rögzítését, vagy vizsgázni szeretne.

Ha a hallgató vizsgázik, érdemjegye mindenképp felelete alapján kerül megállapításra (tehát a felelet után már nem kérheti inkább mégis a megajánlott jegyet). A vizsga a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat 28. § alapján zajlik. A hallgató a felelet előtt legalább 25 perc felkészülési időt kap, feleletre 20 perc áll rendelkezésre. Sikertelen felelet esetén póttétel húzására nincs lehetőség. A felelet osztályozása a TVSz 28. § (7) bekezdésében rögzített kritériumok alapján történik.

A 2-5 legfontosabb kötelező, illetve ajánlott irodalom (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

LEEuw, G., VAN DER: *A vallás fenomenológiája*, Osiris, Budapest, 2001, ISBN: 963-379-884-1.
ELIADÉ, M.: *Vallási hiedelmek és eszmék története. I–III. kötet*, Osiris – Századvég, Budapest, 1. kötet: 1994, ISBN: 963-8384-79-4, 2. kötet: 1995, ISBN: 963-379-066-2, 3. kötet: 1996, ISBN: 963-379-145-6.

További ajánlott irodalom:

HODOSSY-TAKÁCS E.: A verbális befolyásolás művészete, in: *Theologiai Szemle* 47 (2004/4), 184–187.
HODOSSY-TAKÁCS E.: Isten elveszett háza: Jeruzsálem vaskori temploma, in: *Theologiai Szemle* 60 (2017/2), 74–79.
GOLDZIHÉRI I.: *Az iszlám kultúrája: művelődéstörténeti tanulmányok*, Gondolat Kiadó, Budapest, 1981, ISBN: 963-280-607-7.
HODOSSY-TAKÁCS E.: Amikor istenek a földön is jártak. Vallás és politika az ókori világban, in: FAZAKAS S. – KOVÁCS K. (szerk.): *Vallás és politika. Teológiai reflexiók egy komplex kapcsolat múltjáról és jelenéről*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Szociáletikai Intézete, Debrecen, 2019, 11–23. ISBN: 9786155853210.
HEGYI D.: *Polis és Vallás: bevezetés a görög vallástörténetbe*, Osiris Kiadó, Budapest, 2002, ISBN: 963-389-205-8.

Azoknak a KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek (tudás, képesség stb.) a felsorolása, amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul

a) tudása

- Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel.
- Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét.

b) képességei

- Képes a szaktárgyában rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését támogatni a végzettségének megfelelő korosztály és a felnőttoktatás keretében is.
- Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére.

c) attitűdje

- Az iskola világában tudatosan törekszik az értékek sokféleségének elfogadására, nyitott mások véleményének, értékeinek megismerésére, tiszteletben tartására, különös tekintettel az etnikumokra és nemzetiségekre.
- Belátja, hogy a konfliktusok is a közösségi élethez tartozhatnak.
- A tervezés során együttműködik a kollégákkal és a tanulókkal, kész figyelembe venni az adott tanulócsoport sajátosságait (motiváltság, előzetes tudás, képességek, szociális felkészültség).

d) autonómiája és felelőssége

- A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Hodossy-Takács Előd, egyetemi tanár, PhD, dr. habil.

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Bibliai Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.

Tantárgyleírás

Tantárgy kódja: G001 Tantárgy neve: Vizsgaistentisztelet Tantárgy neve angolul: Worship Service Final Exam	Kreditértéke: 4
A tantárgy oktatásának nyelve: magyar	
A tantárgy besorolása: kötelező	
A tantárgy mintatantervi besorolása: differenciált szakmai ismeret	
A tanóra típusa: — és óraszám: 0 az adott félévben Az ismeretátadásában alkalmazandó további (sajátos) módok, jellemzők: —	
A számonkérés módja: szigorlat. Az ismeretellenőrzésben alkalmazandó további (sajátos) módok: —	
A tantárgy elméleti vagy gyakorlati jellege: gyakorlati gyakorlati jellegének mértéke („képzési karaktere”): 90 kredit%	
A tantárgy tantervi helye (hányadik félév): 12.	
Előtanulmányi feltételek: G060-A Segédlelkészi gyülekezeti munka [1]; G061-A Segédlelkészi hittanóra [1]; G062-A Segédlelkészi igehirdetés [1]; G063-A Segédlelkészi kazuális igehirdetés [1]; G064-A Segédlelkészi konzultáció [1]	
Tantárgy-leírás: az elsajátítandó ismeretanyag tömör, ugyanakkor informáló leírása <p>Az exmisszus-gyakornoki év keretében a gyakorlólhelyen töltött tanév második félévében a hallgató önállóan vezet le egy teljes istentiszteletet, és saját igehirdetést mond el a gyülekezet és a vizsgabizottság előtt. Önálló készülését Manfred Seitz homiletikai modellje alapján teljesíti. Felkészülésének egyes eredményeit a személyes elmélkedéstől az exegézisen és a meditáción át a kidolgozott igehirdetésig beadandó írásos dolgozatban, az ún. előkészítő anyagban rögzíti. A dolgozatban szerepelnie kell a liturgia menetének, teljes szövegének, az imádságoknak és az énekrendnek is. Az előkészítő anyag formai és további tartalmi követelményeit az intézményi felelős a segédlelkészi konzultáció keretében ismerteti.</p> <p>A mentor-lelkésszel előzetesen egyeztetett és jóváhagyott előkészítő anyag alapján a hallgató a vizsgabizottság által kitűzött időpontban, valós gyülekezeti körülmények között megtartja az előkészített istentiszteletet úgy, hogy azon mind a liturgusi, mind az igehirdetői szolgálatot ő maga végzi.</p>	
Számonkérési és értékelési rendszer: <p>A vizsgabizottság a hallgató mentor-lelkészből (gyakorlatvezető), a Gyakorlati Teológiai Tanszék egy főállású oktatójából és a területileg illetékes egyházmegye egy lelkipásztorából áll. A háromfős vizsgabizottságot és a vizsgaistentisztelet időpontját a Gyakorlati Teológiai Tanszék vezetőjének javaslatát mérlegelve a rektor jelöli ki. A vizsgabizottság elnöke a DRHE oktatója.</p> <p>A jelölt a vizsgaistentisztelet előtt tíz nappal három példányban leadja az írásban kidolgozott előkészítő anyagot: két példányt átad a mentor-lelkipásztorának, aki az egyiket eljuttatja a vizsgabizottságba delegált egyházmegyei küldöthöz. Egy példányt a hallgató a DRHE Gyakorlati Teológiai Tanszékére küld be, a tantárgy felelősének címezve.</p> <p>A tantárgy felelőse a beérkezett előkészítő anyagot átadja a vizsgabizottság oktató tagjának. Az oktató a vizsgaistentiszteletre magával viszi az értékeléshez szükséges szempontsót, és a jegyzőkönyv elkészítéséhez szükséges formanyomtatványt.</p> <p>A vizsgaistentiszteletet követően a bizottság visszavonul, és zárt ülésen dönt a vizsgaistentisztelet értékeléséről. A bizottsági tagok egymástól függetlenül, az előzetesen megkapott szempontsóról.</p>	

alapján pontozással értékelik az írásos anyagot és a hallgató istentiszteleti szolgálatát. A szempontok mentén a bizottság megbeszéli az értékelést, majd kitölti a jegyzőkönyvet. A jegyzői feladatokat a bizottság elnöke látja el.

Ezt követően a bizottság a hallgatót behívja, aki először saját visszajelzést ad szolgálatáról. Ezt követően a bizottság tagjai ismertetik a jegyzőkönyv értékelését és a minősítést, majd a hallgatóval közösen megbeszéli az írásbeli anyag és az istentiszteleti esemény részleteit. Amennyiben erre lehetőség, illetve helyi igény mutatkozik, a vizsgabizottság az istentisztelet után együtt maradt gyülekezet előtt kihirdeti a vizsgaeredményt.

A bizottság elnöke a jegyzőkönyvet a vizsgaistentisztelet időpontjától számított nyolc napon belül leadja a DRHE Tanulmányi Osztályán.

A 2-5 legfontosabb *kötelező*, illetve *ajánlott irodalom* (jegyzet, tankönyv) felsorolása bibliográfiai adatokkal (szerző, cím, kiadó, kiadás helye, éve, adatai, (esetleg oldalak), ISBN)

Kötelező irodalom:

Fekete, K. – Literáty, Z. – Steinbach J.: (szerk.): *Hirdesd az igét! – Igehirdetők kézikönyve*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2021. ISBN: 978-963-558-472-7.

Nagy I.: *Hogyan készüljünk a prédikációra?*, Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kar, Nagykőrös, 2004. [ISBN nélkül]

Szabó L. (szerk.): *Homiletika ökumenikus palettán*, Luther Kiadó, Budapest, 2013. ISBN: 978-963-380-024-9.

Seitz, M.: *Der Weg vom Text zur Predigt – gepredigt*, in: Praxis des Glaubens, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen, 1979. ISBN (- 13): 9783525606162.

További ajánlott irodalom:

Piper, H. C.: *Prédikáció elemzések – Kommunikáció és kommunikációs zavarok a prédikációban*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Debrecen, 1997. [ISBN nélkül]

Hanula G. (szerk.): *Logos és akeés – Az ige megszólalása és megszólaltatása*, Pápai Református Teológiai Akadémia, Pápa, 2012. ISBN: 978-963-9779-16-7.

Azoknak a **KKK-ban előírt szakmai kompetenciáknak, kompetencia-elemeknek** (*tudás, képesség* stb.) a felsorolása, **amelyek kialakításához a tantárgy jellemzően, érdemben hozzájárul**

a) tudása

- Ismeri szakterülete általános és specifikus jellemzőit, határait, legfontosabb fejlődési irányait, a szakterület kapcsolódását a rokon szakterületekhez.
- Jól ismeri szakterülete szókincsét, az írott és beszélt nyelvi kommunikáció sajátosságait: legfontosabb formáit, módszereit, és technikáit anyanyelvén és legalább egy idegen nyelven.

b) képességei

- Elvégzi az adott szakterület ismeretrendszerét alkotó különböző elképzelések részletes analizését, az átfogó és speciális összefüggéseket szintetizálva megfogalmazza és ezekkel adekvát értékelő tevékenységet végez.
- Feladatai ellátása során együttműködik a kapcsolódó szakterületek képviselőivel.

c) attitűdje

- Vállalja azokat az átfogó és speciális viszonyokat, azt a szakmai identitást, amelyek szakterülete sajátos karakterét, személyes és közösségi szerepét alkotják.
- Hitelesen közvetíti szakmája összefoglaló és részletezett problémaköreit.
- Kezdeményező szerepet vállal szakmájának a közösség szolgálatába állítására.

d) autonómiája és felelőssége

- Jelentős mértékű önállósággal végzi átfogó és speciális szakmai kérdések végiggondolását és adott források alapján történő kidolgozását.
- Kialakított szakmai véleményét előre ismert döntési helyzetekben önállóan képviseli.
- Önállóan tervezi meg és végzi tevékenységeit.

Tantárgy/Ismeretkör felelőse:

Dr. Kis Klára, egyetemi docens, PhD

A tantárgy/ismeretkör jelen tantárgyának oktatásába bevont oktató(k): —

A tantárgy oktatásáért felelős tanszék: Gyakorlati Teológiai Tanszék

Kelt: Debrecen, 2024. december 18.